Szkoła gry na Cytrze

z uwzględnieniem motywów swojskich

ułożył

ALFRED PLOHN.

Cena 3 Korony.

Nakład i własność wydawców.
KRAKÓW,
A. PIWARSKI i S-KA.
Księgarnia i skład nut
(WARSZAWA, GEBETHNER i WOLFF.)
Copyright 1914 by A. Piwarski & Co.

Zakład art. litogr. C. G. Rödera w Lipsku.

2113586

Szkoła gry na Cytrze

z uwzględnieniem motywów swojskich

ułożył

ALFRED PLOHN.

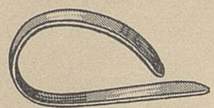
Cena 3 Korony.

Nakład i własność wydawców.
KRAKÓW,
A. PIWARSKI i S-KA.
Księgarnia i skład nut
(WARSZAWA, GEBETHNER i WOLFF.)
Copyright 1914 by A. Piwarski & Co.

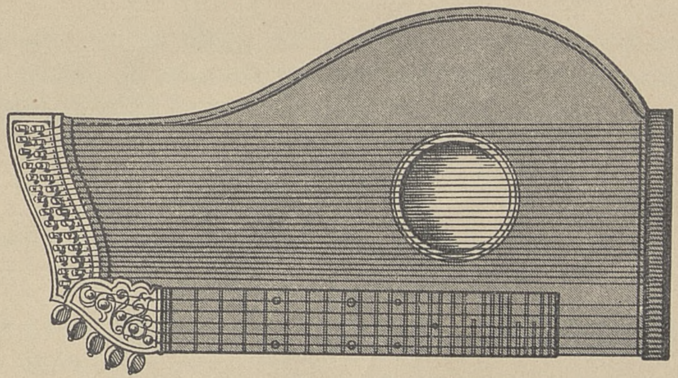
Zakład art. litogr. C. G. Rödera w Lipsku.

Muz. 12894 III

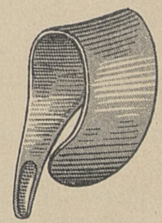
BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

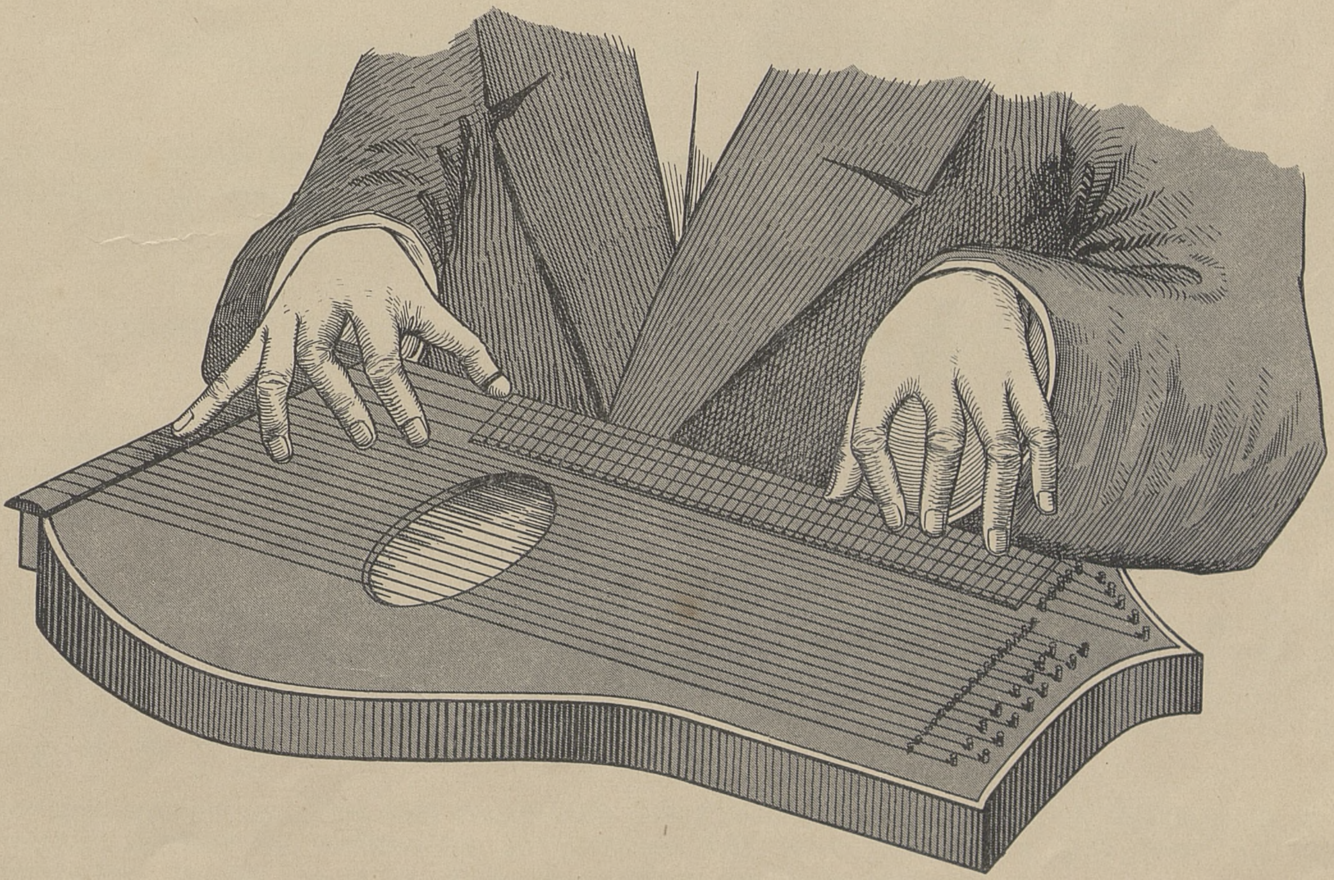
Pierścionek

Cytra.

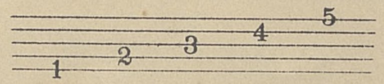

Pierścionek

Wstępne wiadomości.

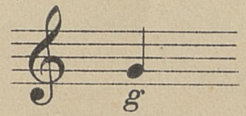
Do obrazowego przedstawiania tonów służą znaki zwane nutami. Nuty są to małe czarne punkty ● lub owalne kółeczka **o**, które służą do oznaczania poszczególnych tonów przy pomocy 5 poziomych linij. Nuty wpisujemy albo na, albo między linie a liczymy te linie z dołu
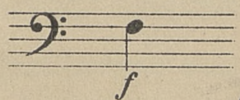

Chcąc nazwać poszczególne nuty, musimy znać t. z. alfabet muzyczny

c, d, e, f, g, a, h,

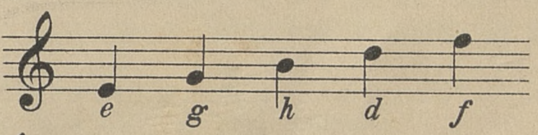
ażeby zaś wiedzieć, gdzie poszczególne nuty umieszczamy na liniach, musimy znać jedną zasadniczą nutę i według tej nazwać inne.
Do tego służy klucz. Dla cytry używane są 2 klucze wiolinowy i basowy. Klucz *g* czyli wiolinowy dlatego nazywa się kluczem *g*, bo obejmuje łukiem swoim drugą linie na której jest nuta *g*

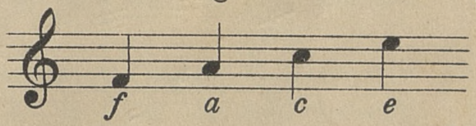
zaś klucz basowy nazywa się także kluczem *f* bo obejmuje łukiem swym czwartą linię, a nutę na tej linii położoną nazwano *f*

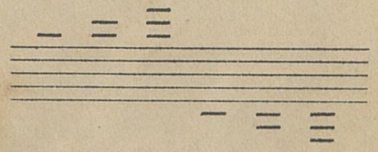
Nuty więc w kluczu wiolinowym umieszczone na liniach nazywają się:

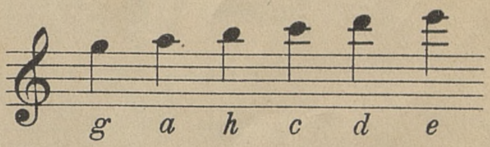
zaś nuty między liniami nazywają się:
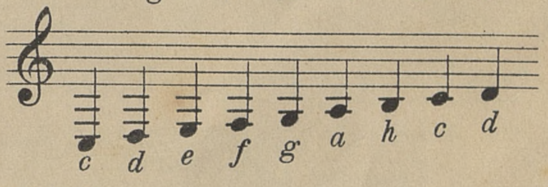

Nadto mamy jeszcze nuty przekraczające linie i do napisania tych służą linie pomocnicze, umieszczone pod pierwszą lub nad piątą linią

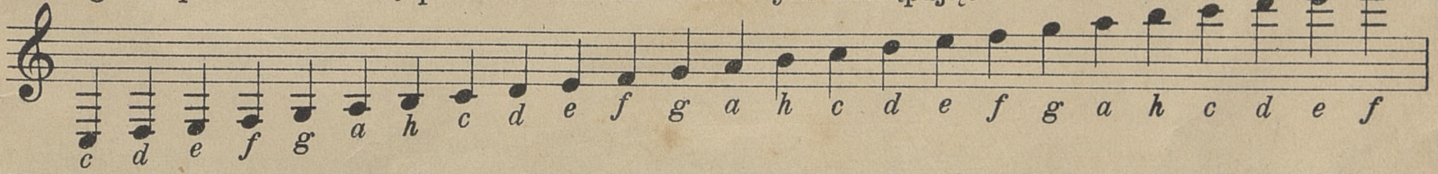
Nuty umieszczone nad piątą linią w kluczu wiolinowym nazywają się:

Nuty umieszczone pod pierwszą linią w kluczu wiolinowym nazywają się:

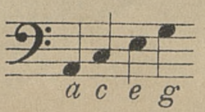

Szereg nut przedstawia się przeto w kluczu wiolinowym następująco:

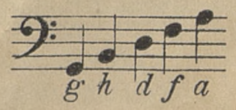

Mamy więc np. nutę *g*: 1/Dwa razy nadkreśloną pod $1^{szą}$ linią, 2/na linii drugiej, 3/Nad piątą linią; lub nutę c: 1/cztery razy nadkreśloną pod pierwszą linią, 2/raz przekreśloną pod pierwszą linią, 3/między linią trzecią i czwartą, 4/raz przekreśloną nad linią piątą i t. p.

Jeśli w kluczu basowym na czwartej linii mamy *f*, to nuty umieszczone pomiędzy liniami nazywają się
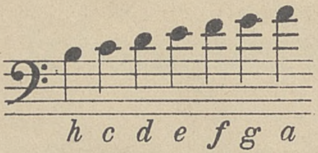

zaś nuty umieszczone na liniach nazywają się:
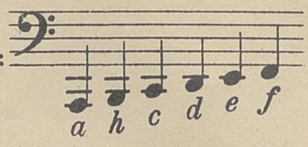

Copyright 1914 by A. Piwarski & Co.

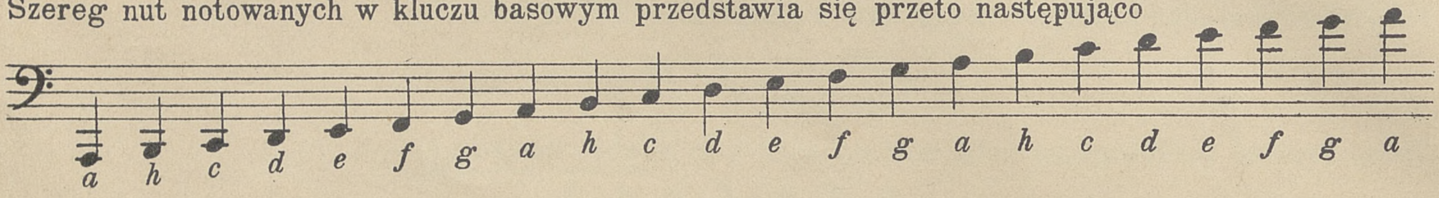
Nuty umieszczone nad piątą linią nazywają się:

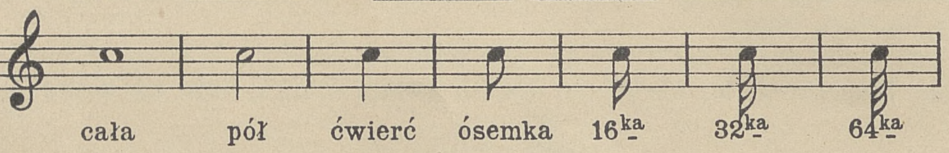
zaś nuty umieszczone pod pierwszą linią nazywają się:

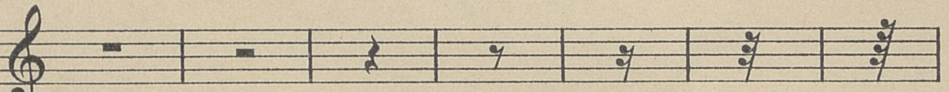
Szereg nut notowanych w kluczu basowym przedstawia się przeto następująco

Dzielimy nuty pod względem wartości na całe nuty, pół nuty, ćwierciowe, ósemkowe, szesnastki i t. p.
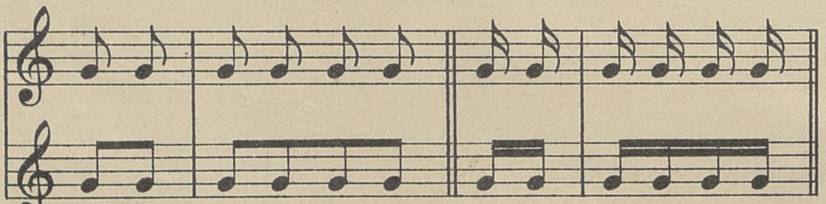

Odpowiednio dzielimy też pauzy /: przerwy: / na:

Nuty 8-owe, 16-ki i t. p. piszemy też, jeśli przynajmniej 2 równowartościowe następują bezpośrednio po sobie, w ten sposób:

zamiast
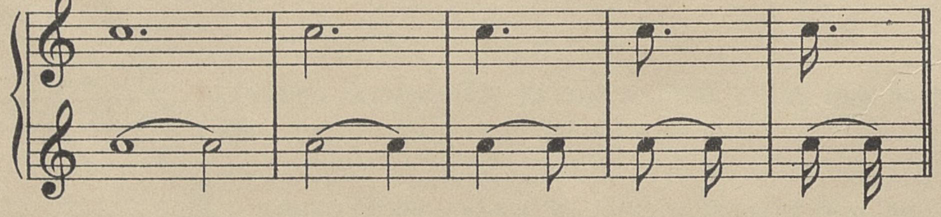
piszemy

Punkt po nucie przedłuża ją o połowę jej wartości:

piszemy
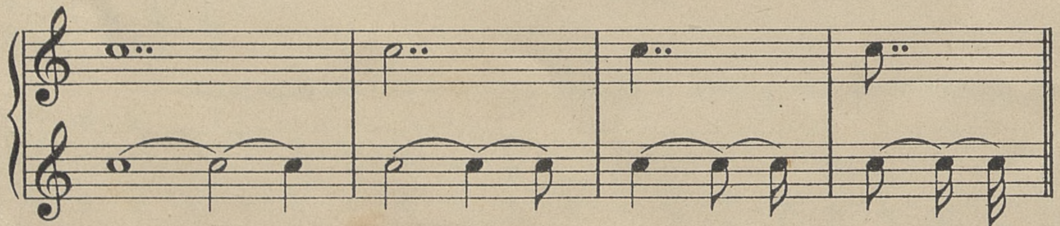
gramy

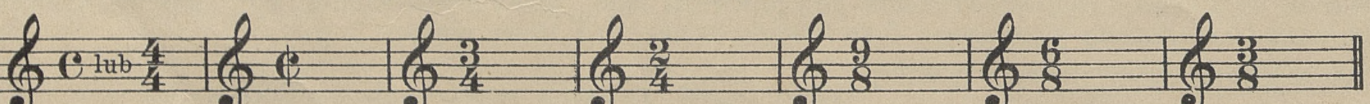
Dwa punkty po nucie. Jeśli mamy po nucie 2 punkty, to drugi równy jest połowie pierwszego, więc:

piszemy

gramy

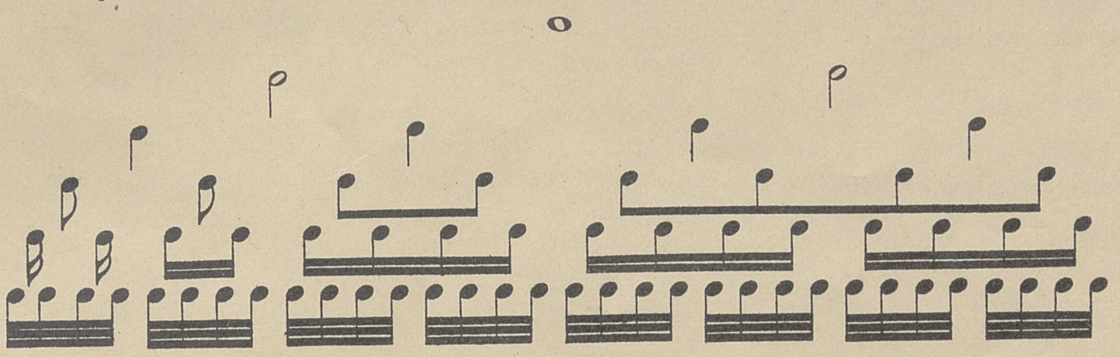

Każdy utwór muzyczny dzielimy na równe okresy czasu zwane taktami. Dwa takty odgraniczamy pionową kreską. Najbardziej używanymi są następujące rodzaje taktów:
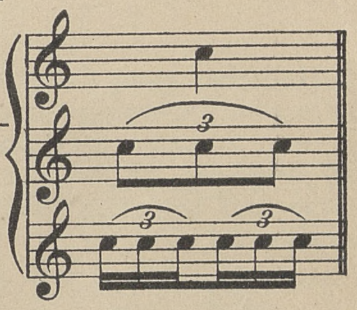

cały takt lub 4 ćwierciowy | alla breve | 3 ćwierciowy | 2 ćwierciowy | 9 ósemkowy | 6 ósemkowy | 3 ósemkowy

Poniżej mamy tabelę, która podaje wartość poszczególnych nut wobec siebie
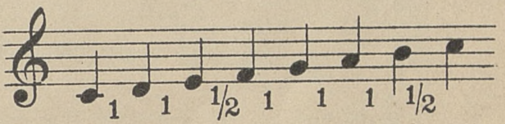

cała nuta lub
2 pół nuty „
4 ćwierciowe „
8 ósemek „
16 szesnastek „
32 32^ek^ i t. d.
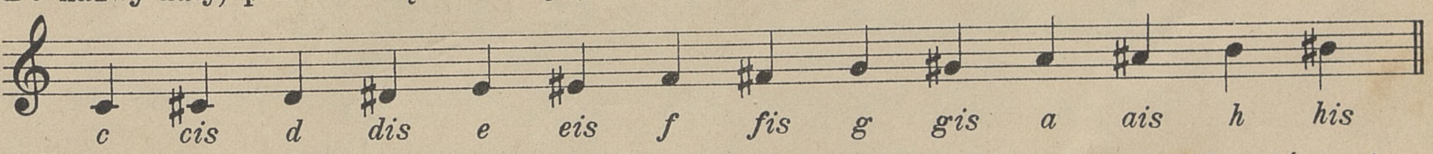
Widzimy więc, że na jedną ćwierć nutę przypadają 2 ósemki, na jedną ósemkę 2 szesnastki i t. d., lecz zdarza się, że na jedną ćwierćnutę, przypadają 3 ósemki, lub 6 szesnastek i taką grupę zwiemy triolką np.

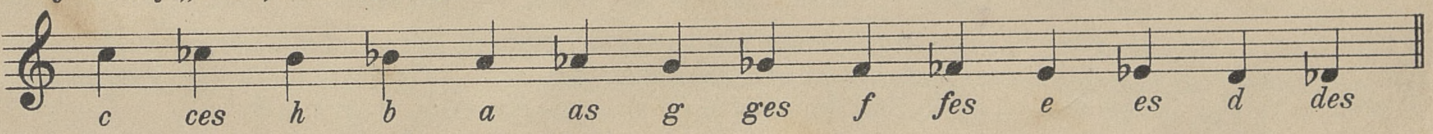
Rozróżniamy <u>całe</u> i <u>półtony</u>. Półtony mieszczą się stale między *e* i *f* i między *h* i *c*; mamy więc, oznaczając całe tony liczbą 1, zaś półtony liczbą ½

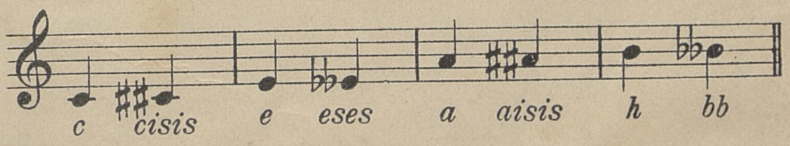
Jeśli chcemy oddalenie 2 tonów zmienić, to czynimy to za pomocą różnych znaków, które stawiamy bezpośrednio przed odpowiednią nutę i tak:
<u>Krzyżyk</u> ♯ służy do podwyższenia nuty o pół tonu. —
<u>Podwójny krzyżyk</u> ♯♯ albo × do podwyższania o cały ton. —
<u>Bemol</u> ♭ służy do obniżania nuty o pół tonu. —
<u>Podwójny bemol</u> ♭♭ obniża nutę o cały ton. —
<u>Kasownik</u> ♮ kasuje poprzedni znak: (krzyżyk lub bemol:) i przywraca nucie poprzednią wartość. —
Jeśli po podwójnym krzyżyku mamy jeden kasownik, to kasuje on tylko jeden krzyżyk a drugi zatrzymuje swoje znaczenie. —
Jeśli chcemy cały podwójny krzyżyk skasować, musimy przed daną nutą umieścić <u>podwójny kasownik</u> ♮♮. —
To samo odnosi się do podwójnego bemolu.
Do nazwy nuty, przed którą stoi krzyżyk dodajemy zgłoskę „*is*“, mamy więc:

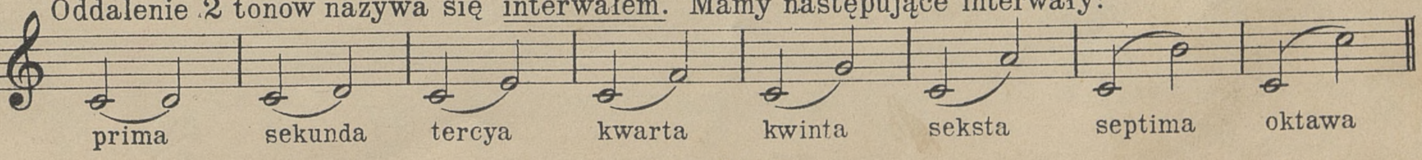
Do nazwy nuty, przed którą stoi bemol, dodajemy zgłoskę „*es*“ z wyjątkiem nuty *h*, która nie nazywa się „*hes*“, lecz *b*, więc:

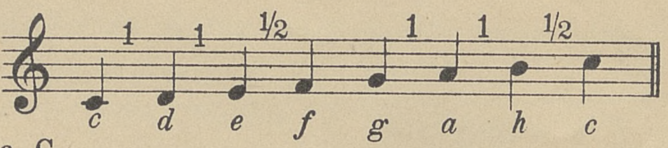
Jeżeli przed nutą jest podwójny krzyżyk, to dodajemy zgłoskę „*isis*“, a jeśli podwójny bemol zgłoskę „*eses* n. p.

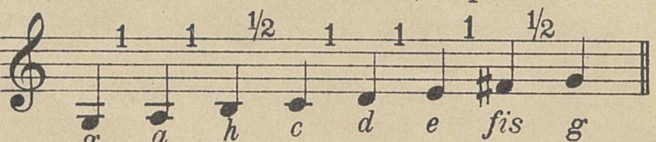
Oddalenie 2 tonów nazywa się <u>interwałem</u>. Mamy następujące interwały:

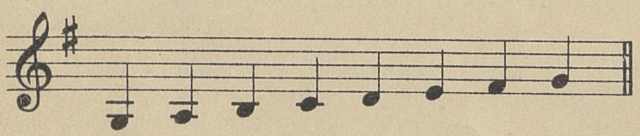
Następstwo tonów, od pewnego tonu aż do jego oktawy, zwiemy gamą; i tak tworzą tony:

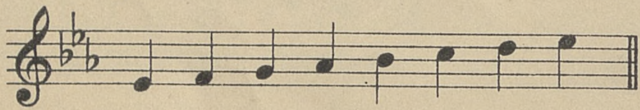
gamę, którą nazywamy od jej początkowego tonu gamą C.
Gamę taką nazywamy gamą diatoniczną. Gamę diatoniczną można utworzyć od każdego tonu począwszy, lecz następstwo całych i półtonów, a mianowicie 2 całe tony i 1 półton, 3 całe tony i 1 półton: (1, 1, 1/2, 1, 1, 1, 1/2):, musi być zawsze zachowane, n.p.

Diatoniczne gamy dzielimy na durowe: (twarde:) i molowe: (miękie:), a nazwa odpowiedniej gamy zależy od pierwszego tonu np. *C dur, G dur, A mol* i t.p. Jeśli w pewnym utworze muzycznym stale jedna i ta sama nuta ma być podwyższoną, lub obniżoną, to nie umieszczamy wszędzie przed tą nutą krzyżyka lub bemolu, lecz piszemy na początku utworu zaraz po kluczu na odpowiadającej tej nucie linii ten znak, który ma znaczenie dla tej nuty w całym utworze: (o ile nie zostanie zmieniony:) np.
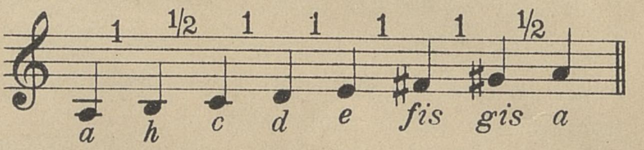

j. t. gama *G dur* i oznacza, że zamiast *f* mamy zawsze grać *fis*, albo *Es dur*.
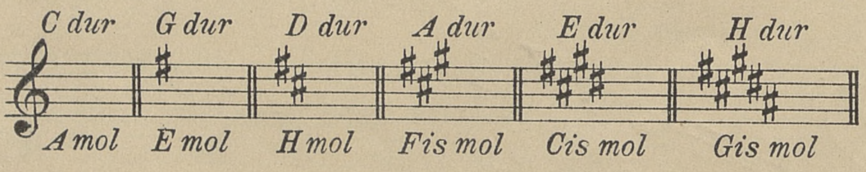

t. z. że zamiast *h* mamy grać *b*, zamiast *e*, *es* i zamiast *a*, *as*.—
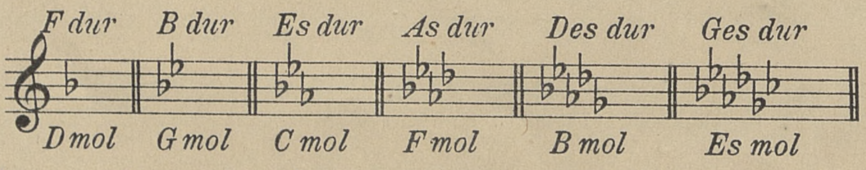
Jeśli jednak mamy nutę w ciągu utworu muzycznego chwilowo podwyższyć lub obniżyć, to piszemy w odpowiednim takcie przed tą nutą krzyżyk lub bemol, albo też— o ile na początku był znak odnoszący się do tej nuty— kasownik, lecz należy pamiętać, że znak ten ma znaczenie tylko w tym takcie, w którym został napisany.

Jeśli następstwo całych i pół tonów w gamie diatonicznej jest następujące 1, 1/2, 1, 1, 1, 1, 1/2 to taka gama nazywa się molową np. *A mol.*

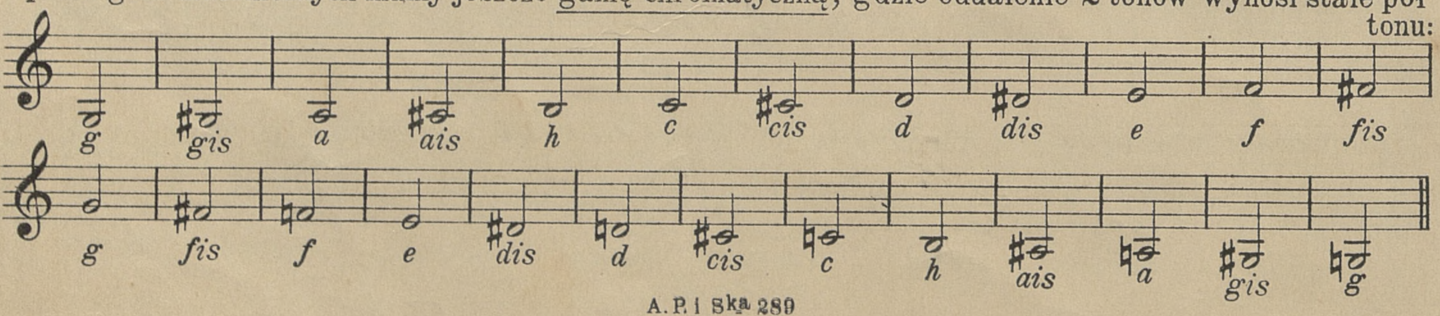
Każdej dur gamie odpowiada jedna molowa, a porządek tych gam diatonicznych podajemy poniżej:

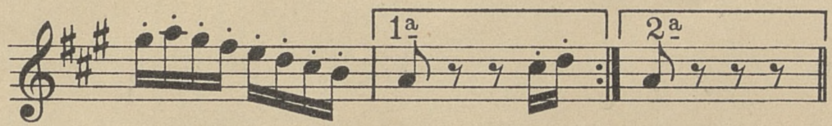

Widać więc z tego, że gamy durowe krzyżykowe postępują w kwintach licząc od *c* w górę *c, g, d....* zaś gamy bemolowe postępują w kwintach licząc od *c* na dół *c, f, b, es,.....* Gama molowa oddaloną jest od durowej o tercyę licząc wstecz od każdej durowej n.p. *c-a, a-fis, es-c, b-g,* i t. d.
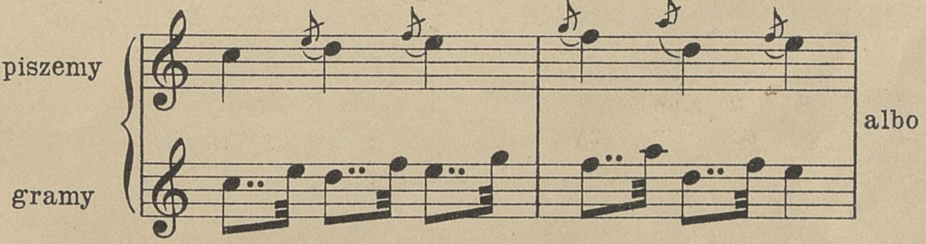
Oprócz gam diatonicznych mamy jeszcze gamę chromatyczną, gdzie oddalenie 2 tonów wynosi stale pół tonu:
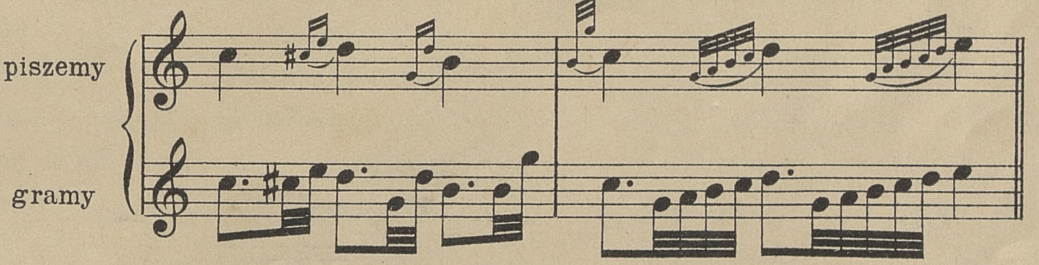

Poszczególne części utworu muzycznego oddziela się dwiema kreskami pionowemi ‖, a koniec utworu oznacza kreska ‖.– Jeśli utwór ma być powtarzany to piszemy znak :‖.– Litery C. D. oznaczają włoskie słowo da capo: (od początku:) t. z. należy znowu zacząć od początku. Fine oznacza koniec utworu.– D. C. sin al Fine znaczy od początku aż do słowa „Fine."
Dal segno 𝄋 sin al Fine znaczy od znaku 𝄋 aż do „Fine."– Znak < pod nutą, lub szeregiem nut znaczy, że okres ten muzyczny należy coraz silniej: (głośniej): grać, zaś znak >, że należy grać coraz słabiej: (ciszej).– Liczby 1-a i 2-a nad taktem lub nad kilku taktami końcowymi oznacza prima volta: (pierwszy raz): i seconda volta: (drugi raz):

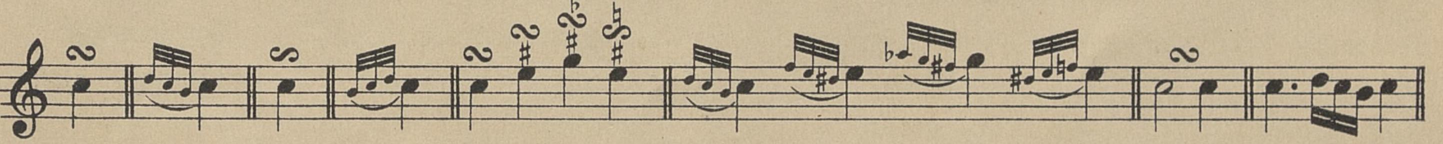

między tymi znakami znajduje się zawsze znak na powtarzanie. Oznacza to więc, że pierwszy raz należy grać aż do znaku powtarzania a przy powtórnem graniu należy takt znajdujący się pod znakiem 1a opuścić i grać takt znajdujący się pod znakiem 2a Korona 𝄐 nad nutą oznacza, że nutę tę należy dowolnie przedłużyć.
Odbitka j.t. mała nuta wpisana przed zwykłą, a ma ona być grana bardzo krótko
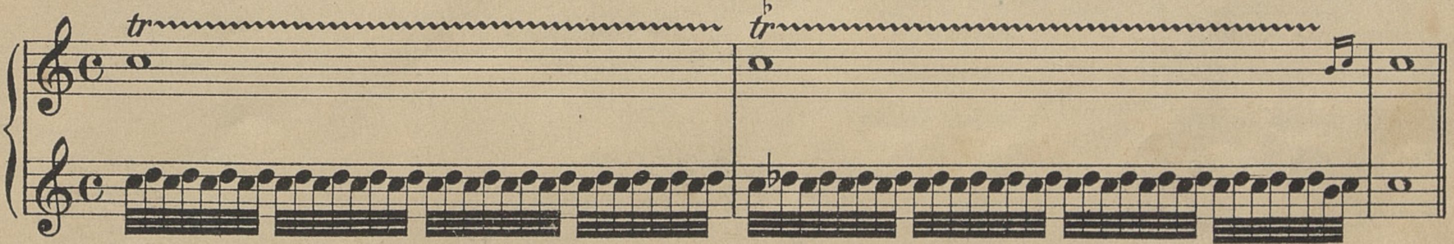

Znaki ∾ lub ∽ nad nutą oznaczają, że przed nutą należy grać odbitki tego kształtu:

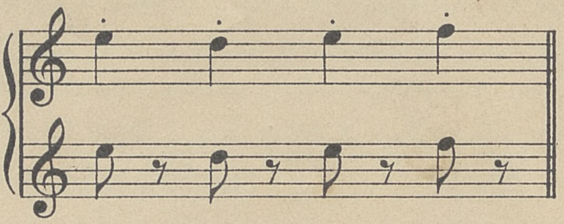
Tryler wykonuje się przez bardzo szybkie zmienianie tonu głównego z następującym wyższym np.:
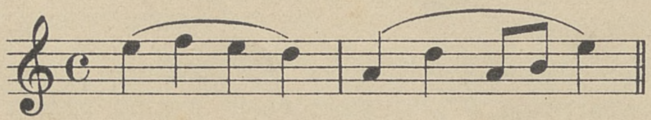

małe nuty na końcu taktu oznaczają sposób zakończenia tryleru.

Kropka nad nutą: (*staccato*): oznacza, że ma ona być grana zupełnie krótko np.

piszemy
gramy

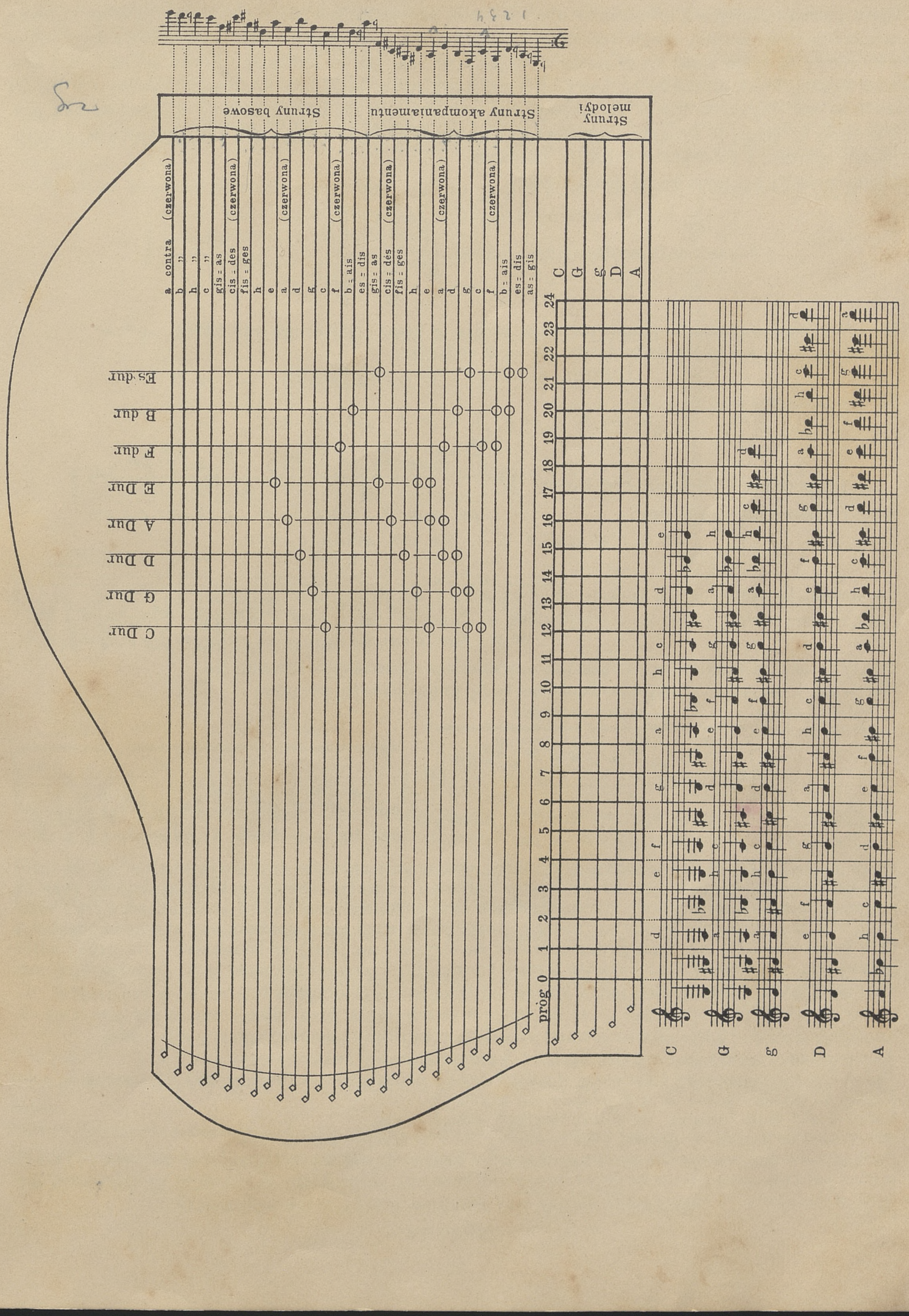

Łuk nad szeregiem nut: (*legato*): oznacza, że mają one być łączone, czyli grane bez przerwy n.p.:

Najbardziej używane wyrażenia włoskie:

Accelerando (*accel.*)	przyspieszająco
Adagio	powoli
Adagio non troppo	powoli, nie zanadto
Ad libitum (*Ad lib.*)	dowolnie
Agitato	niespokojnie
Alla Breve	krótko
Alla Marcia	jak marsz
Alla Polacca	jak polonez
Allegretto	trochę prędzej
Allegro (All°)	szybko, żywo
Allegro furioso	burzliwie
Allegro ma non troppo	nie zbyt prędko
Andante	powolnie
Animato, con anima	z duszą
A poco a poco	z czasem
A tempo	pierwsze tempo
Brio, brioso	ogniście
Con amore	z miłością
Con fuoco	ogniście
Con spirito	z duszą
Crescendo (*cresc.*)	głośniej
Decrescendo (*decresc.*)	ciszej
Diminuendo (*dim.*)	coraz ciszej
Dolce, dolcissimo	miękko
Energico	silnie
Forte, fortissimo (*f, ff,*)	silnie, bardzo silnie
Largo	szeroko
Legato	łączone
Leggiero (*legg.*)	łatwo
Lento	powoli
Mezza voce	pół głosem
Mezza forte (*mf*)	na pół silnie
Moderato	spokojnie
Molto, di molto	bardzo
Piano, pianissimo (*p, pp*)	cicho, bardzo cicho
Presto	prędko
Rallentando (*rall.*)	zwlekająco
Rinforzando (*rfz*)	silnie
Risoluto	odważnie
Ritardando (*rit.*)	odciągająco
Ritenuto (*rit.*)	powstrzymać
Scherzando (*scherz.*)	tańcząco
Sempre	zawsze
Sforzato (*sfz*)	silnie
Staccato (*stacc.*)	uderzone
Stringendo	szybciej
Veloce	szybko
Vivo	żywo
Vivace	żywo
Volti subito (*V. S.*)	szybko obrócić

Struny basowe
Struny akompaniamentu
Struny melodji
a contra (czerwona)
gis = as
cis = des
fis = ges
b = ais
es = dis
as = gis
(czerwona)
C Dur
G Dur
D Dur
A Dur
E Dur
F dur
B dur
Es dur
próg
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
C
G
g
D
A
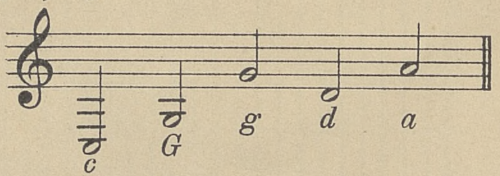
O grze na cytrze.

Cytra posiada zazwyczaj 34 strun, z których 5 jest umieszczonych ponad chwytnią: (Griffbrett), reszta zaś nad pudłem. Struny, znajdujące się nad chwytnią służą do grania melodyi i akordów, a więc ponieważ utwory na cytrę pisze się w systemie 2-liniowym tak jak na fortepian grywa się na tych 5 strunach te nuty, które pisane są na pierwszym z obu systemów, czyli nuty wiolinowe: (notowane w kluczu wiolinowym). Struny te dla skrócenia nazywać będziemy: struny melodyi. Struny umieszczone nad pudłem służą wyłącznie do grania akompaniamentu, a więc basu i akordów, czyli nut, pisanych w drugim rzędzie systemu i notowanych w kluczu basowym.

Struny melodyi nazywają się od pudła licząc:

c, G, g, d, a,

i odpowiadają następującym tonom:

Dla odróżnienia oznaczać będziemy pierwszą strunę *g* przez „*G*“, drugą zaś literą „*g*“. –

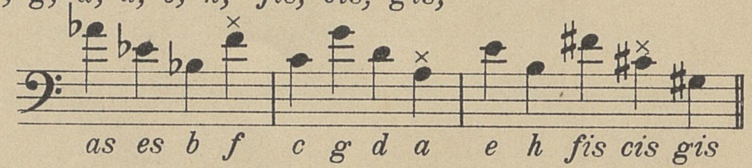
Struny umieszczone nad pudłem dzielą się na 2 rodzaje:

1) Struny akordowe i 2) struny basowe.

Struny akordowe nazywają się:

as, es, b, f, c, g, d, a, e, h, fis, cis, gis,

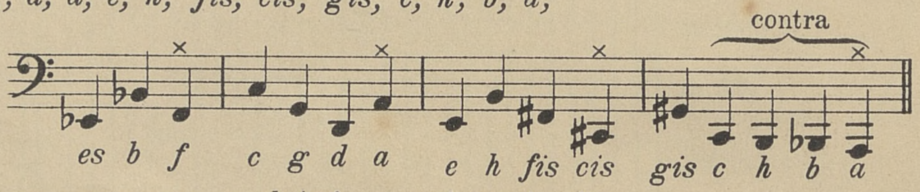
i odpowiadają następującym tonom:
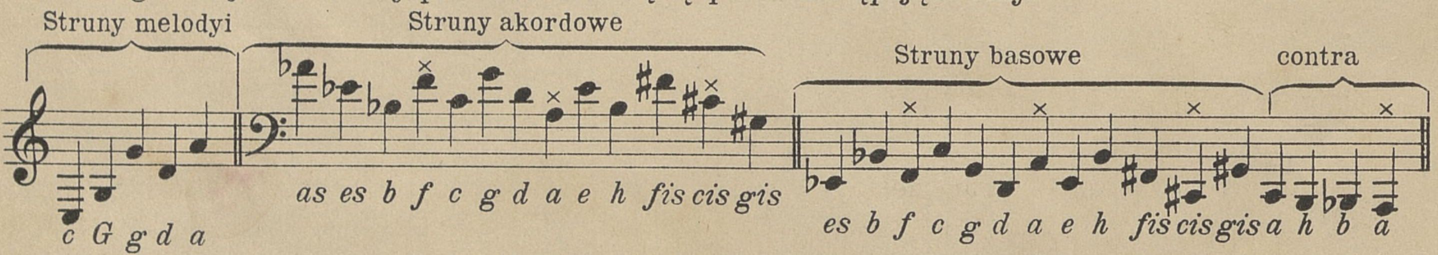

Struny basowe nazywają się:

es, b, f, c, g, d, a, e, h, fis, cis, gis, c, h, b, a,
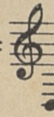
i odpowiadają następującym tonom:
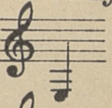

Struny oznaczone znakiem × zawsze są czerwone, co ułatwia oryentowanie się.
Wobec tego wszystkie struny przedstawione będą przez następujące tony:

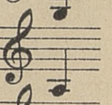
Skoro znane są już nazwy poszczególnych strun można przystąpić do gry. Cytrę kładzie się na stół cośkolwiek ukośnie, odsuwając stronę węższą (prawą:) od siebie, następnie kładzie się lewą rękę na chwytnię, prawą zaś opiera się małym palcem o listwę umieszczoną wzdłuż strun akordowych i basowych, ale tam gdzie się struny już kończą, gruby palec musi się znajdować nad strunami melodyi tam, gdzie chwytnia się kończy, reszta palców na strunach na pudle umieszczonych. Na gruby palec prawej ręki nasadza się t. z. pierścień z rogu lub metalu. Pierścień ten musi zajść do połowy paznogcia i musi silnie i pewnie siedzieć, a koniec nie śmie być zbyt długim. Uderzenia pierścieniem w struny wykonuje się poruszając palec od siebie a po uderzeniu danej struny opiera się pierścień o następną strunę. Uderzenia te pierścieniem wykonywuje się pomiędzy chwytnią i listwą.
Akompaniament i bas gra się pozostałymi 3 palcami prawej ręki.
Palce obu rąk oznaczamy zazwyczaj liczbami i tak: gruby palec 1., wskazujący 2., średni 3., a następny 4. Małego palca do gry wogóle nie używamy.
Kółko o nad nutą oznacza, że należy uderzyć struną wolną.
Gramy zatem palcem 1. prawej ręki melodyę, 2. i 3. akord, zaś 4. bas.
Ruch palców przy uderzaniu strun akordowych i basowych jest wprost przeciwny do ruchu palca 1-go a więc odbywa się w kierunku do grającego. I tu należy palce 2-gi, 3-ci i 4-ty po uderzaniu danych strun oprzeć o następujące struny, aby uderzone struny wolno wybrzmiały.

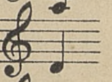
Lewa ręka służy do wydobywania rozmaitych tonów na 5 strunach melodyi, przez odpowiednie skracanie lub wydłużanie tych strun.
Na chwytni umieszczone są poprzeczne listewki metalowe t. z. progi a oddalenie 2 progów równa się zawsze ½ tonowi. Za pomocą 4 palców lewej ręki skracamy lub wydłużamy struny odpowiednio do wysokości tonu, bo im krótsza struna, tem wyższy ton wydaje. Rękę lewą należy trzymać cośkolwiek wklęśle zawsze ponad strunami a palce należy stawiać silnie i z góry zawsze bezpośrednio przed progiem tak, aby palec nie dotykał strun sąsiednich. Dopóki dany ton brzmi należy palec trzymać na strunie.
Jeśli zatem ustawimy pierwszy palec lewej ręki na 2-gim progu struny *c*, to otrzymamy ton *d*=

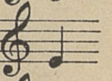
2-gi palec na 4. tym progu *c* struny otrzymamy ton *e* =

3-ci „ „ 5-tym „ *c* „ „ „ *f* =

4-ty „ „ 7-ym „ *c* „ „ „ *g* =

2-gi „ „ 2-gim „ *G* „ „ „ *a* =

4-ty „ „ 7-mym „ *G* „ „ „ *d* =

1-szy „ „ 2-gim „ *d* „ „ „ *e* =

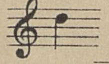
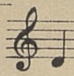
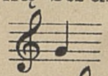
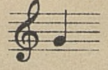
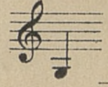
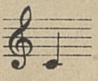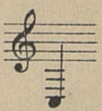
2-gi „ „ 3-cim „ *d* „ „ „ *f* =

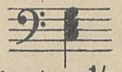
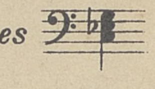
3-ci „ „ 5-tym „ *a* „ „ „ *d* =

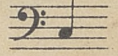
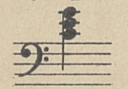
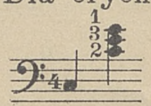
i t. p.

Jeśli chcemy grać nutę podwyższoną lub obniżoną, to palec lewej ręki musimy odpowiednio do tego albo posunąć o 1 próg do góry, albo na dół i tak n.p.

cis na strunie *c* grane będzie na progu 1-szym,
b „ „ *g* „ „ „ „ 3-cim,
fis „ „ *d* „ „ „ „ 4-tym,
b „ „ *a* „ „ „ „ 1-szym,
es „ „ *a* „ „ „ „ 6-tym,
i t. p.
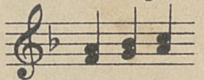
Strojenie cytry. Strojenie 5 strun melodyi odbywa się wedle normalnego *a* trąbki, lub widełek stroikowych: (kamertonu) i wedle tego nastroić należy strunę *a*, następnie wyszukuje się na strunie a ton *d* a więc na 5-tym progu i wedle tego stroi się następną strunę *d*, ale o oktawę niżej, więc na ton *d* . — Na piątym progu struny *d* znajdziemy ton *g* wedle którego nastroimy następną strunę *g* a potem o oktawę niżej strunę czwartą *G* . — Na 5-tym progu struny *G* znajduje się ton *c* wedle którego nastroimy 5-tą strunę *c* , lecz znowu o oktawę niżej. Dla przekonania się, czy struny są dobrze nastrojone, należy wyszukać na strunie *c* ton *g*: 7-y próg: (na strunie *G* ton *g*): (12-ty próg:) na tej samej strunie ton *d*: (próg 7-y:) a na strunie *d* ton *a*: (próg 7-y:) wszystkie te tony muszą się zgodzić z odpowiedniemi strunami.
Struny akordowe i basowe najlepiej można nastroić wedle odpowiednich tonów, wyszukanych na strunach melodyi, należy jednak pamiętać o tem, że niektóre struny należy nastroić o oktawę względnie o 2 oktawy niżej.

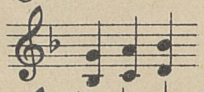
Akordy. Kilka tonów równocześnie uderzonych nazywamy akordem. Akord durowy składa się z primy, tercyi i kwinty więc n. p. w gamie C dur: *c, e, g*, przyczem nuty, stanowiące jeden akord piszemy nad sobą Akord molowy składa się także z primy, tercyi i kwinty z tą atoli różnicą, że tercya jest o 1/2 tonu zniżoną, więc w naszym przykładzie zamiast e będzie *es* i to będzie akord *C mol*.
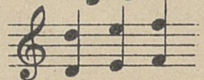
Na cytrze gramy akordy w ten sposób, że uderzamy najpierw strunę basową palcem czwartym prawej ręki a więc przy akordzie *C dur* strunę *C* a następnie palcami trzecim i drugim struny *c, e, g,* w ten sposób, że strunę *e* uderzamy palcem trzecim, zaś struny *c* i *g* jako obok siebie leżące palcem drugim. Dla oryentacyi piszemy obok nut liczby, oznaczając palce, którymi struny mamy uderzyć *a* więc: Na strunach melodyi można także grać akordy, bądź to t. z. podwójne tony, lub też akordy, składające się z większej ilości tonów i do tego celu głównie służy druga: (pomocnicza) struna *g*.

Akordy na strunach melodyi gra się w ten sposób, że się n. p. na dwóch strunach przyciska odpowiednie progi a pierścieniem uderza się tak szybko obie struny, aby zabrzmiały rownocześnie.

Poszczególne tony akordu należy zawsze grać - o ile możności - na strunach obok siebie leżących, n. p.

 tercye te gra się na strunach *g* i *d*, albo

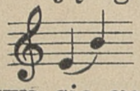
 seksty gra się na strunach *d* i *g*, lub też

 oktawy gra się na strunach *a* i *d* i t. p.

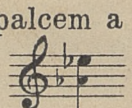
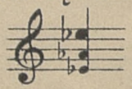
Tony enharmoniczne są to tony jednakowo brzmiące, lecz rozmaicie notowane. Jeśli się bowiem przypatrzymy szeregowi 7 tonów gamy durowej n. p. *C dur* to przekonamy się, że przez podwyższenie jednego tonu i obniżenie następnego otrzymamy ten sam ton, a więc:

c-deses, cis-des, d-eses, dis-es, e-fes, eis-f, f-geses, fis-ges, g-asas, gis-as, a-bb, ais-b, h-ces, his-c.

O tem należy szczególnie pamiętać przy wyszukiwaniu strun akordowych i basowych. Może się bowiem zdarzyć, że w danym utworze znajdziemy ton *ges*, której to struny wśród akordowych nie ma, ale wówczas należy grać strunę *fis*. i t. p.

Glissando. Jest to łączenie 2 lub więcej tonów odległych od siebie więcej aniżeli o 1 ton. Glissando oznacza się zwykle łukiem, ⌒ choć także czasami znaleść można także inne oznaczenia n. p. ⌒ i t. p. a wykonuje się je w ten sposób, że się gruby palec kładzie paznogciem na odpowiedni próg pierwszego tonu, uderza strunę i posuwa się palec, nie odejmując go naturalnie od struny aż do progu odpowiadającego ostatniej nucie. Można też glissando w ten sposób wykonać, że się bierze jakiś ton n. p. e 3-cim palcem lub 4-tym a gruby palec kładzie się na jeden z najbliższych progów i posuwa się go aż do *h*.

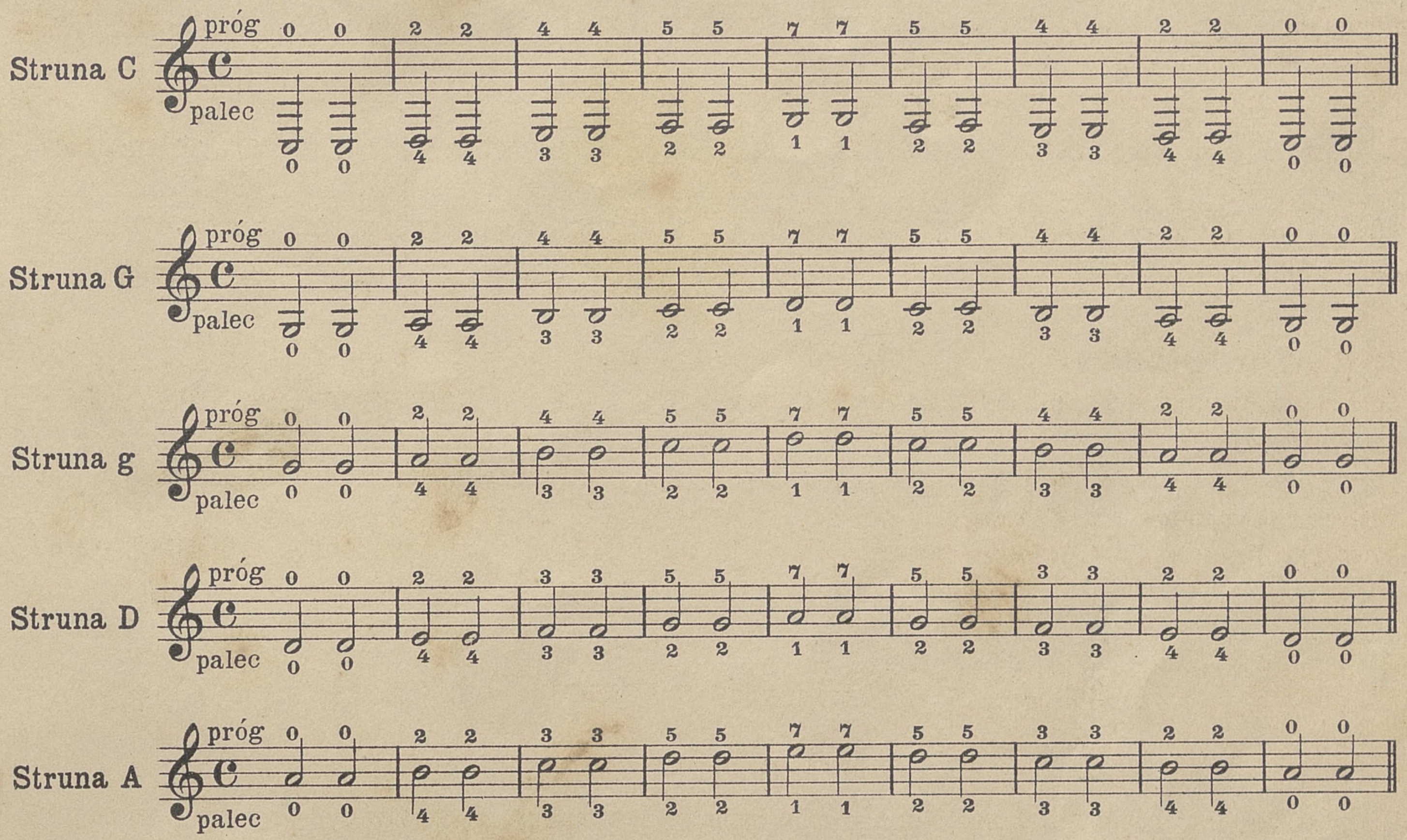
Flażyolet. Flażyolet, czyli dzwonkowe tony wydobywamy w dwojaki sposób. Albo kładzie się palec całkiem lekko na strunę tuż przed progiem, uderza się silnie pierścionkiem i równocześnie odejmuje się palec lewej ręki od struny. Takie tony flażyoletowe oznacza się znakiem o lub ⌖ nad nutą umieszczonym, a są to t. z. flażyolety naturalne.

Drugi sposób jest ten, że się silnie przyciska strunę w danem miejscu jednym palcem a drugi przykłada się lekko o odpowiednią ilość progów wyżej. Ten sposób notuje się tak: a oznacza to, że nutę as należy przycisnąć silnie i trzymać należy przez cały czas, zaś es gra się tak jak flażyolet naturalny. Albo też: przytrzymuje się silnie dany ton *es*, lecz o oktawę niżej, a nutę as gra się jako flażyolet.

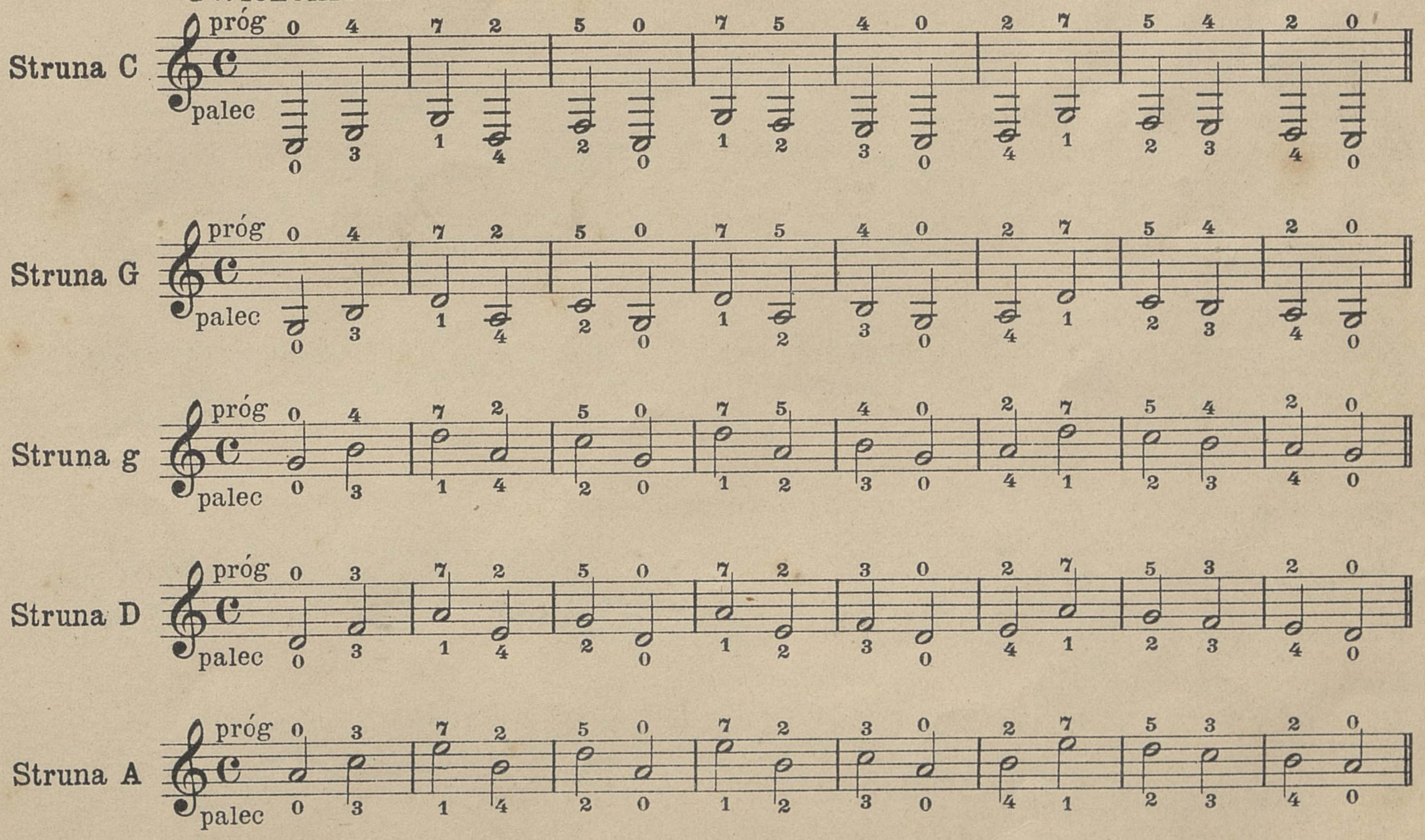
Wibracya. Jest to specyalny efekt, który osiąga się, poruszając palec lewej ręki, który przyciska strunę, równomiernie ruchem wahadłowym do i od siebie. Wibracyę zastosować można przy nutach długich: (całych lub półnutach): a przy krótszych tylko wówczas, gdy utwór się gra w powolnem tempie.

Ćwiczenia dla ręki lewej.

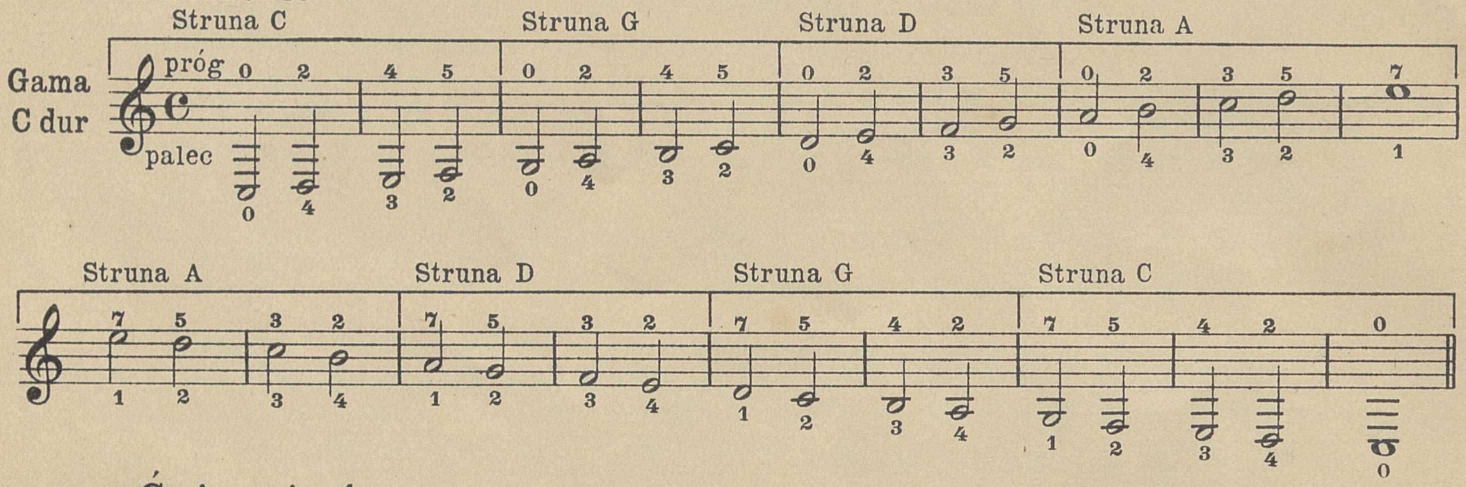
Ćwiczenie 1.
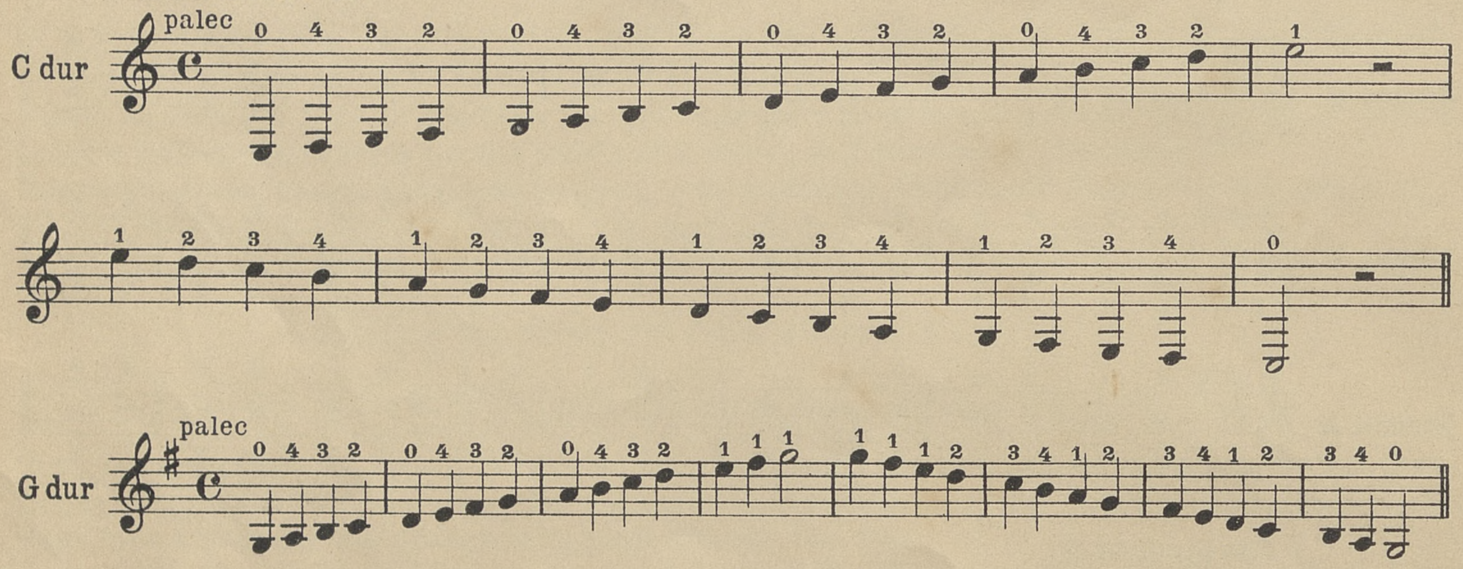

Ćwiczenie 2.
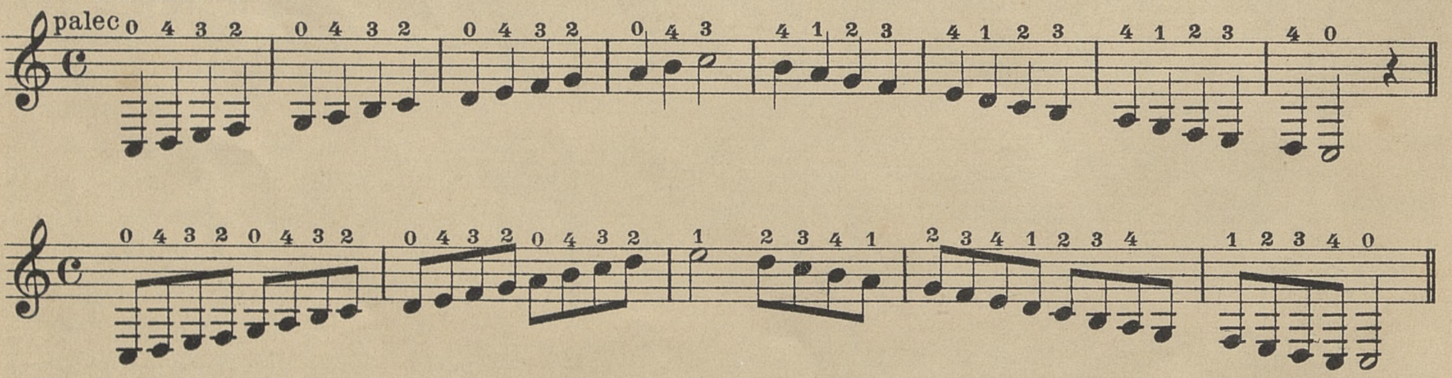

Ćwiczenie 3.
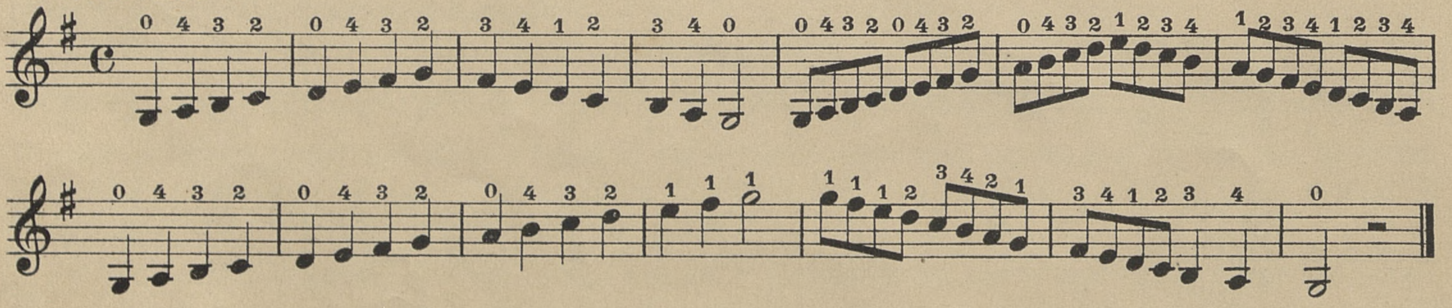

Ćwiczenie 4.

Ćwiczenie 5.

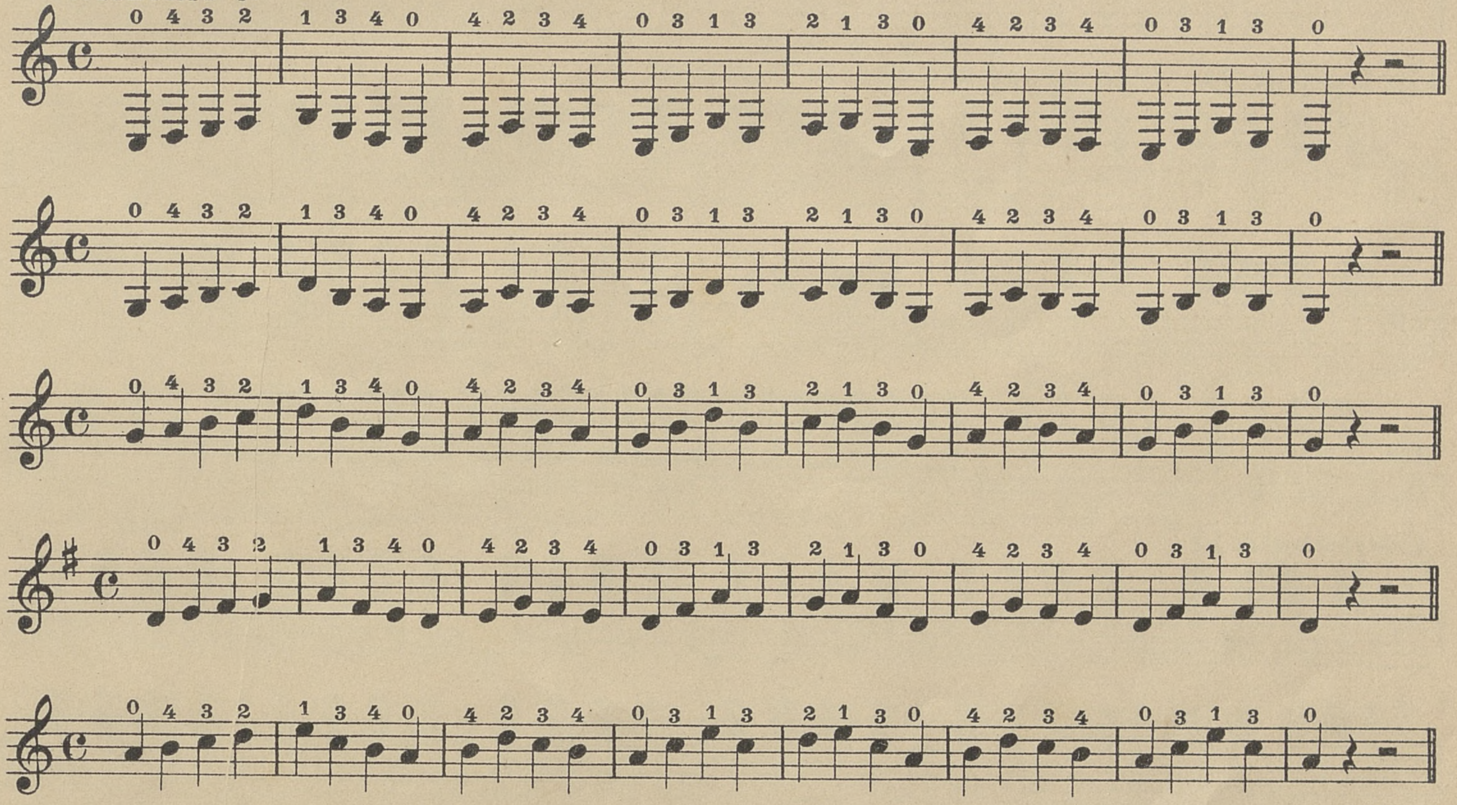

Ćwiczenie 6.

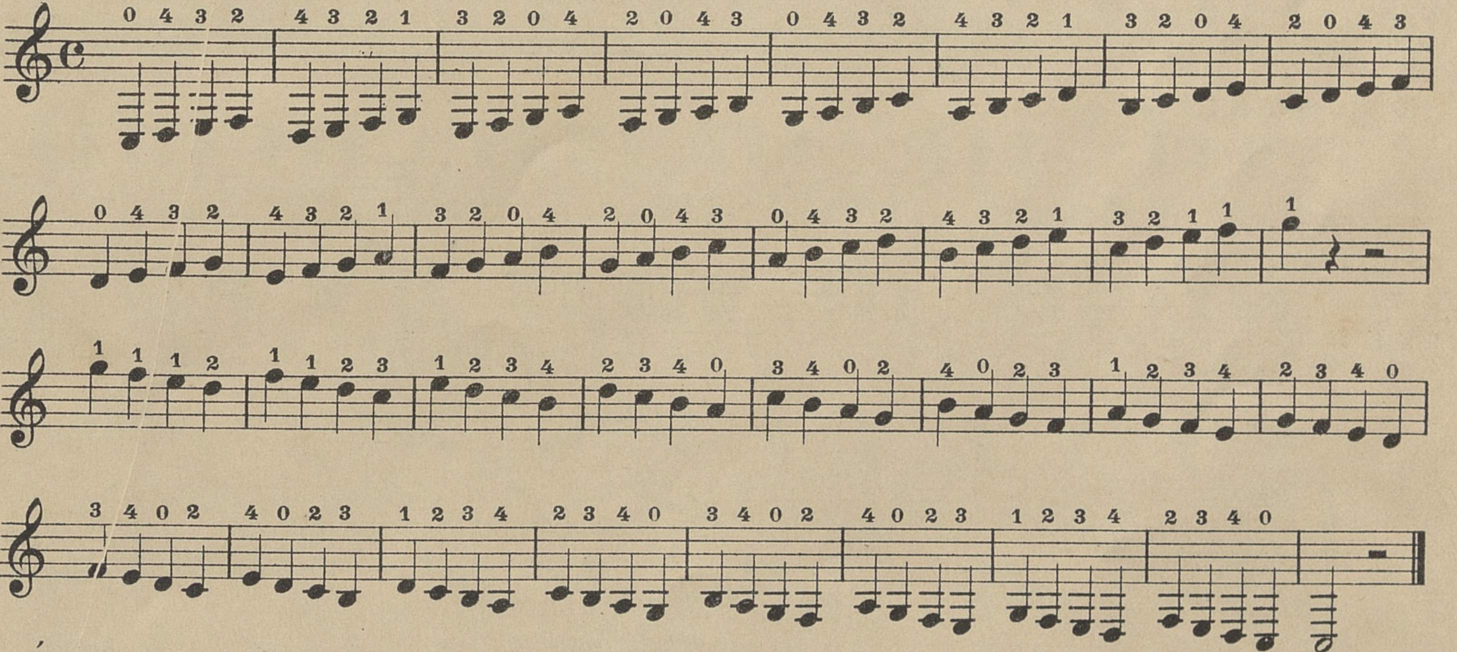

Bibl. Jag.

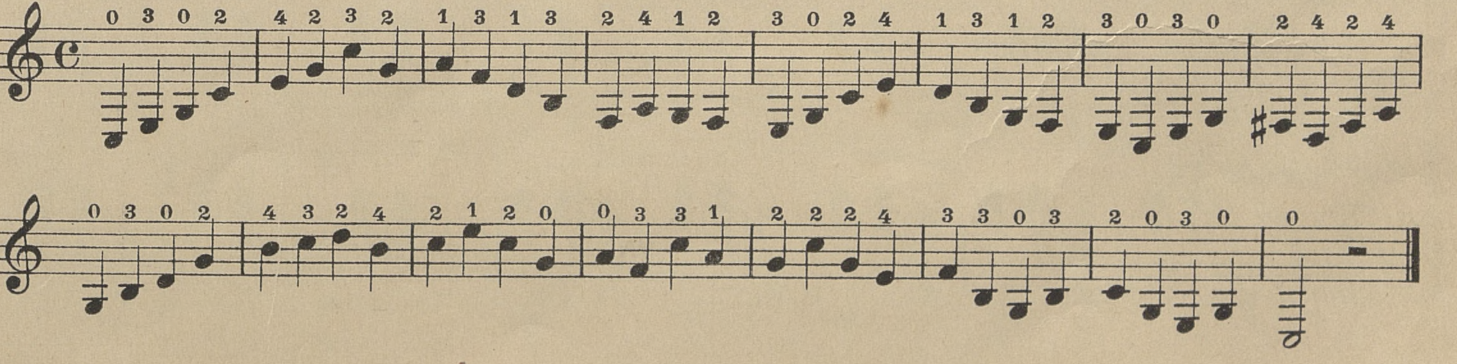
Ćwiczenie 7.

Ćwiczenie 8.
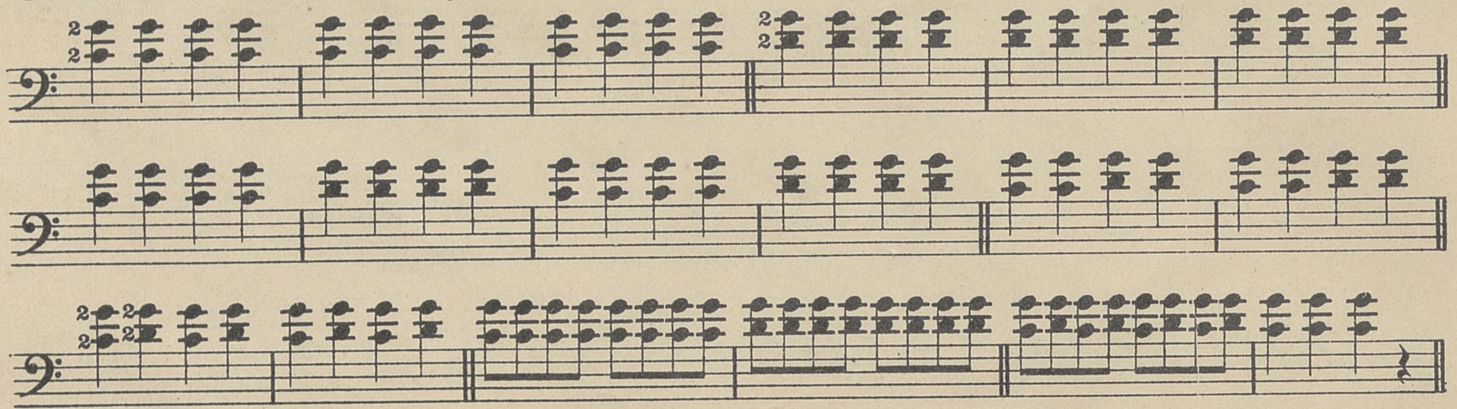

Ćwiczenie 9.
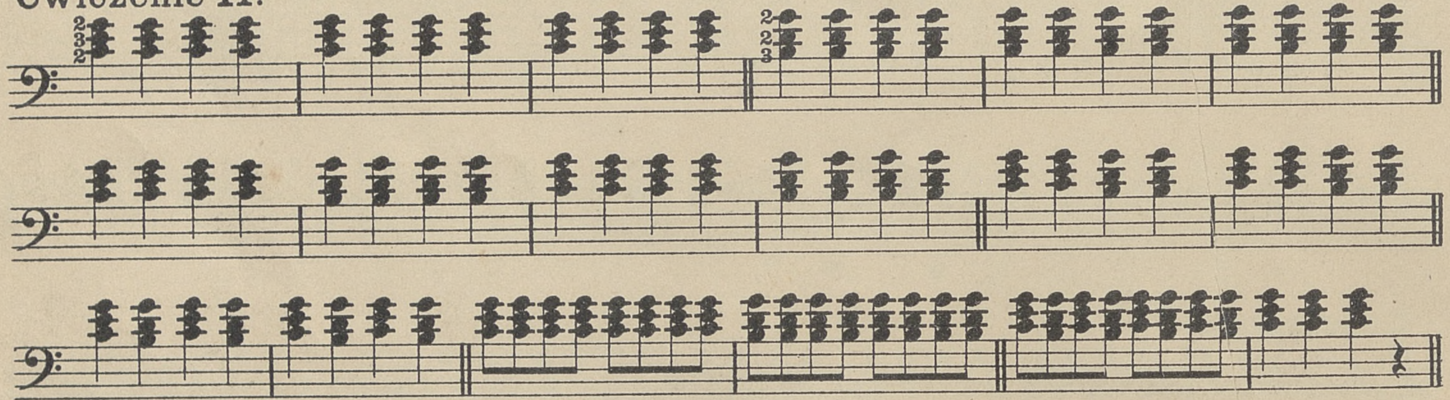

Ćwiczenia dla ręki prawej.

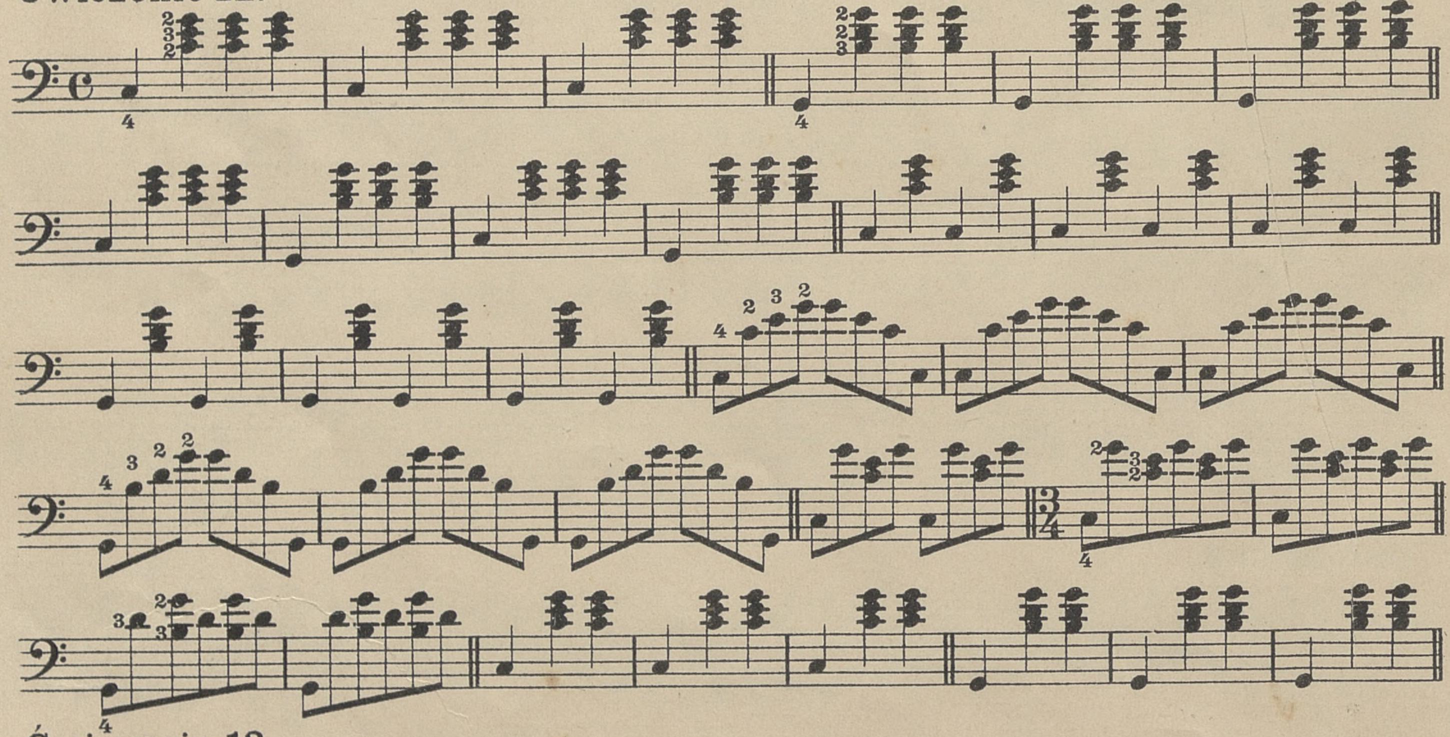
Ćwiczenie 10. Obie struny uderzac 2gim palcem.
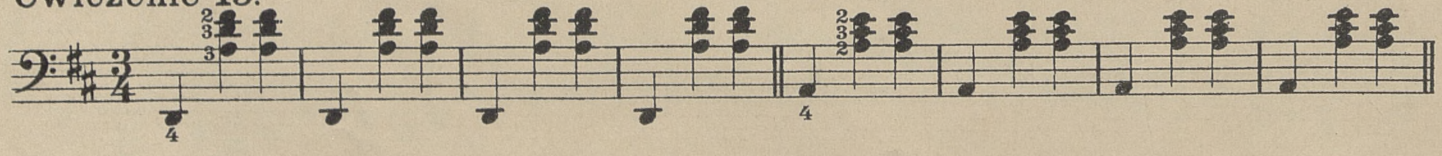

Ćwiczenie 11.

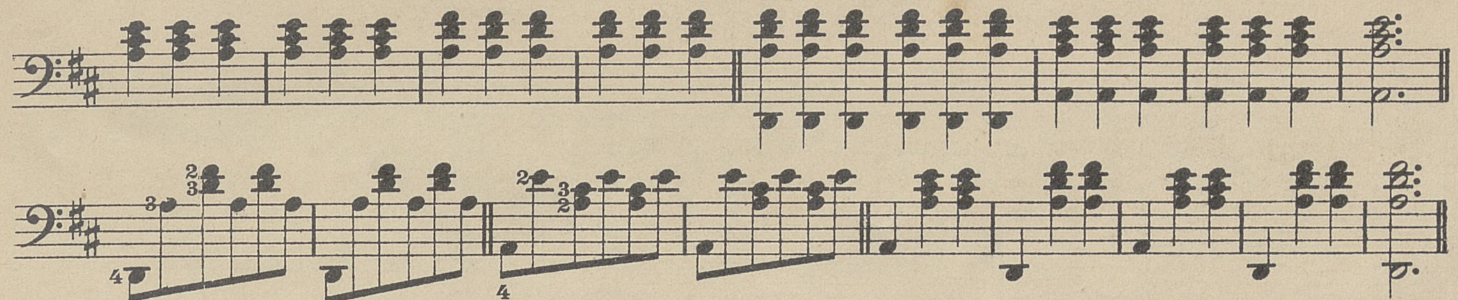

Ćwiczenie 12.
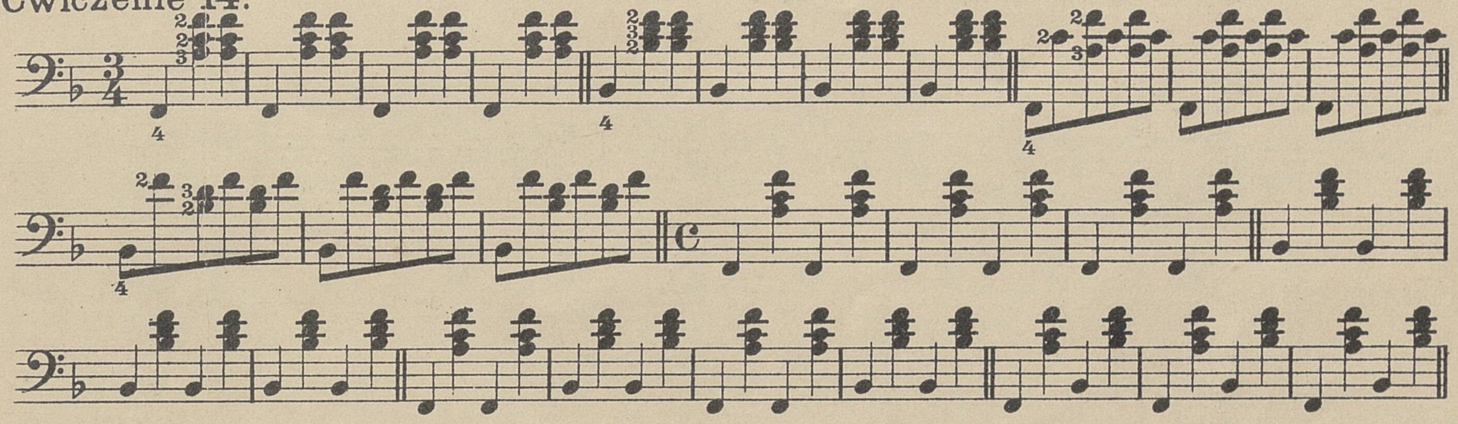

Ćwiczenie 13.

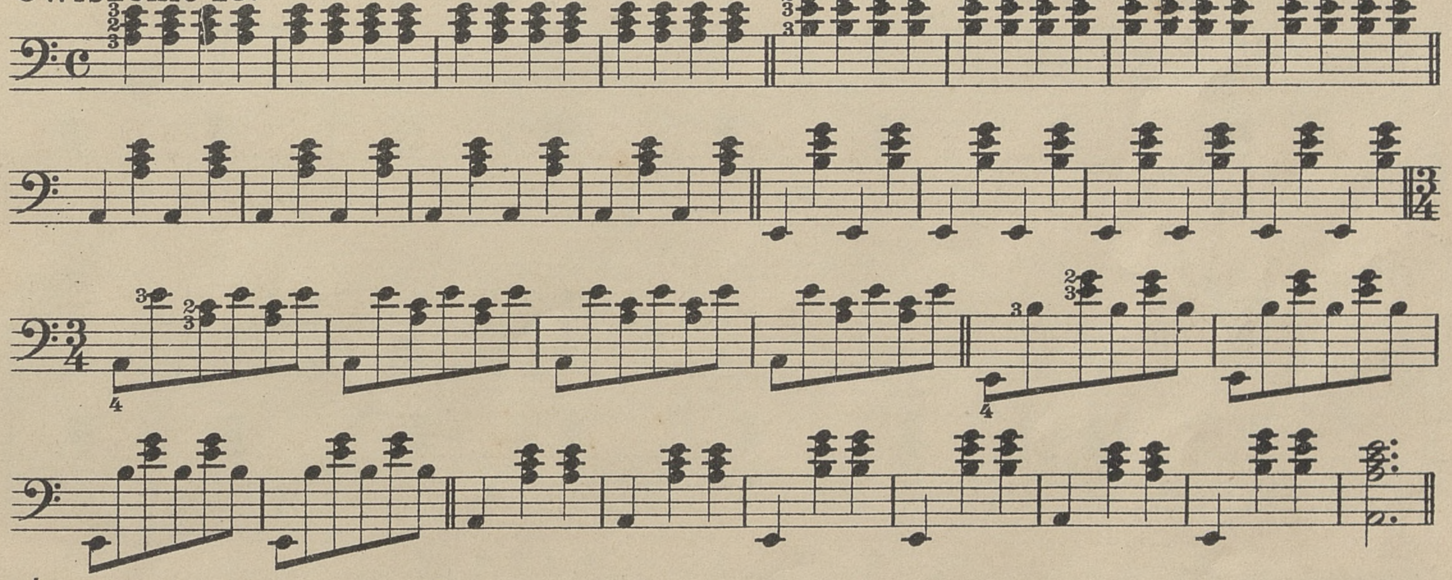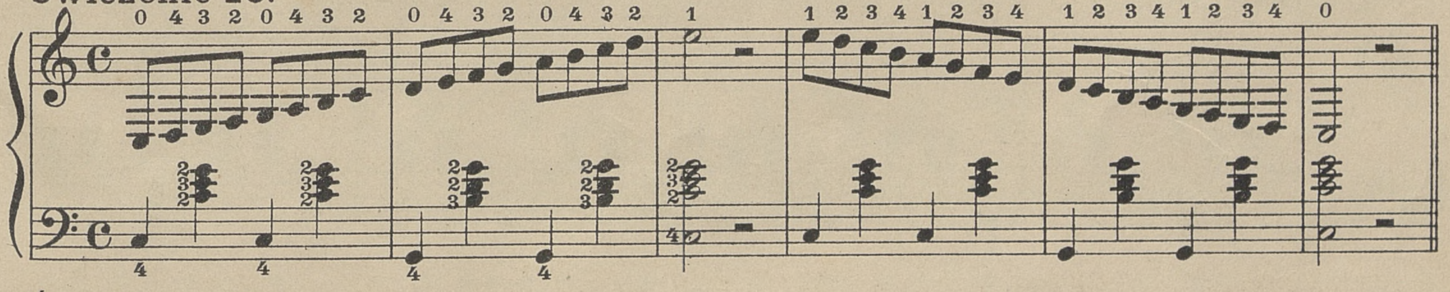

Ćwiczenie 14.
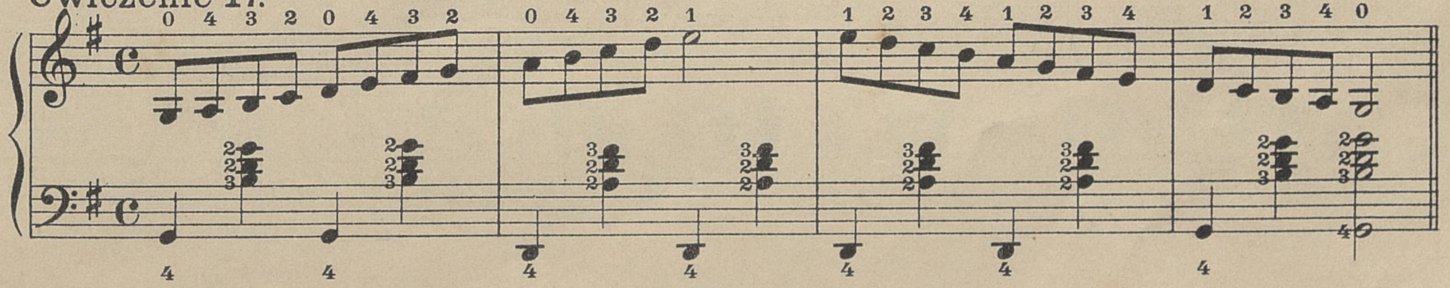

Ćwiczenie 15.
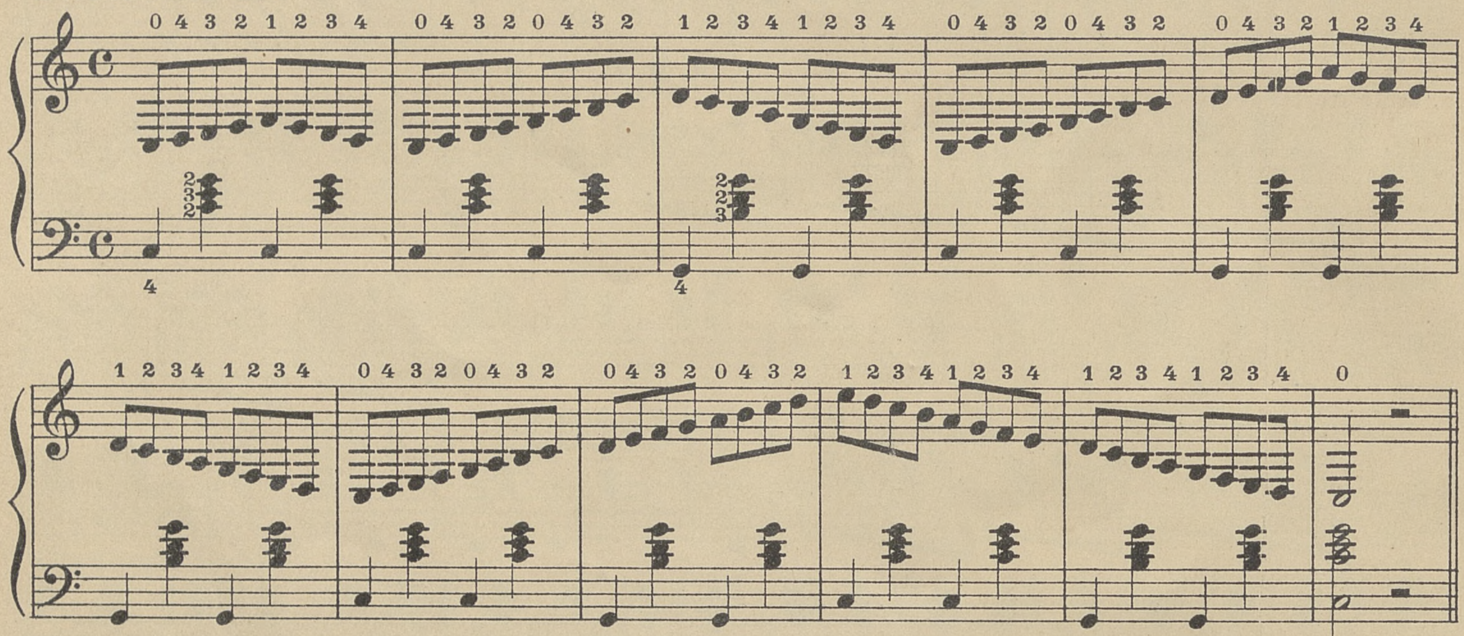

Ćwiczenie 16.
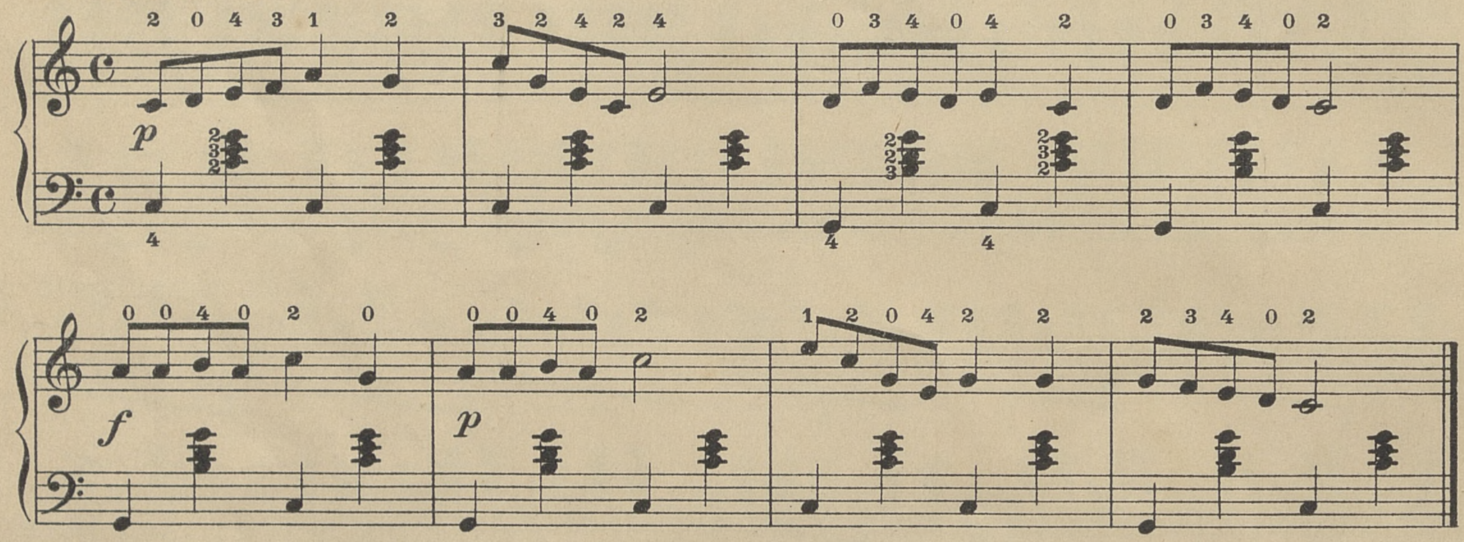

Ćwiczenie 17.

Ćwiczenie 18.

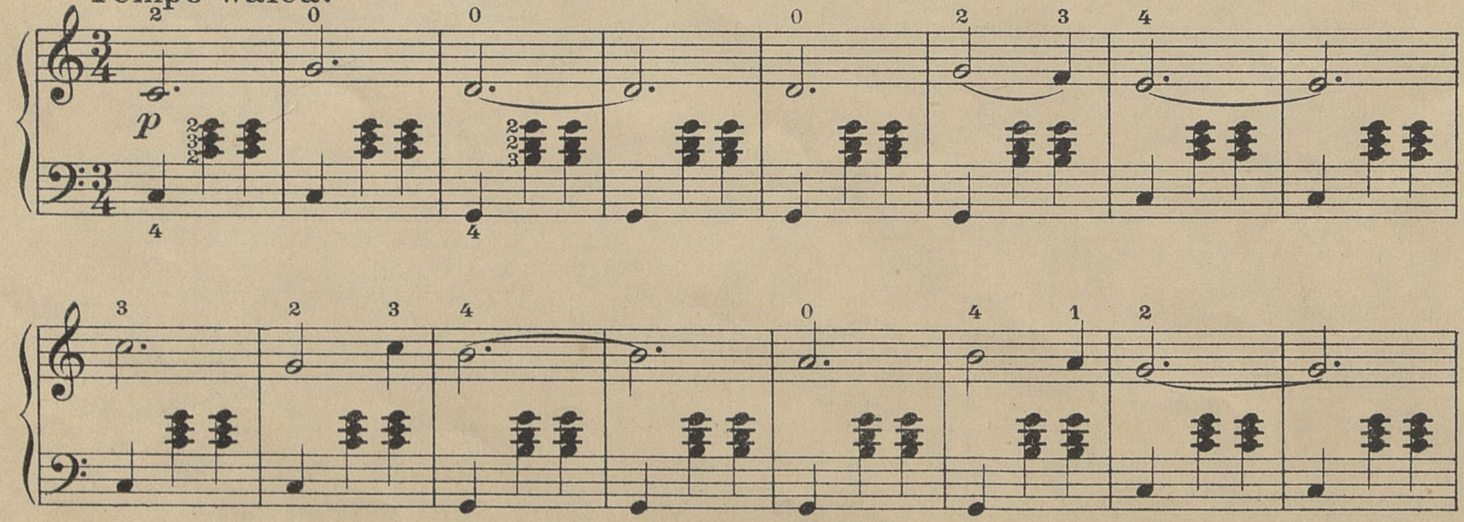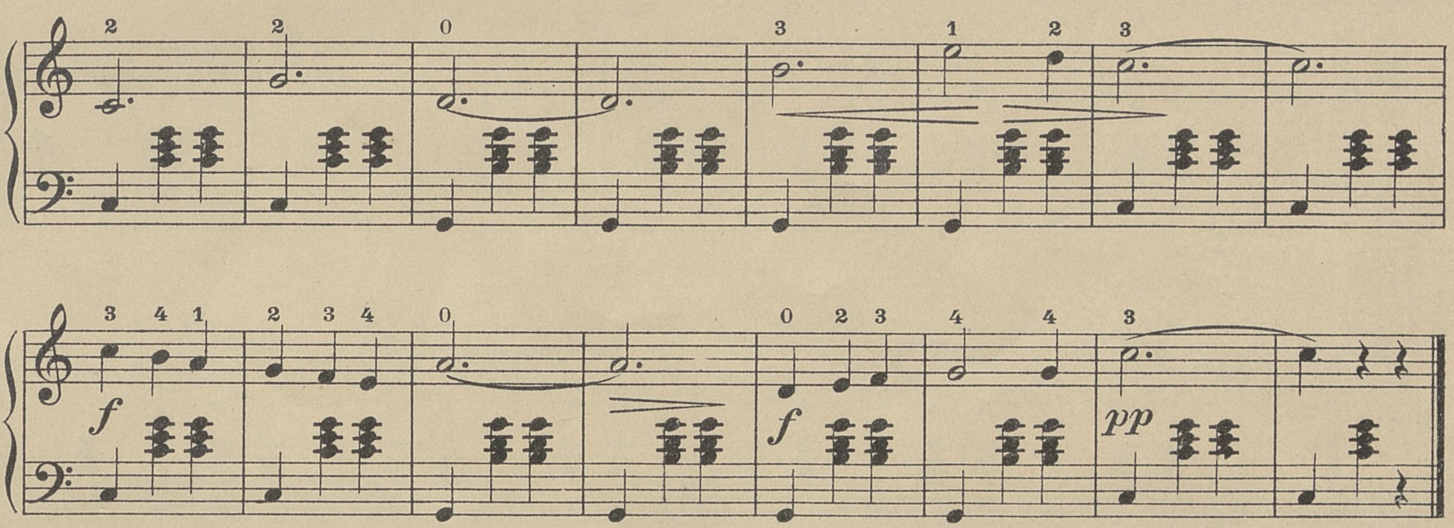

Ćwiczenie 19.
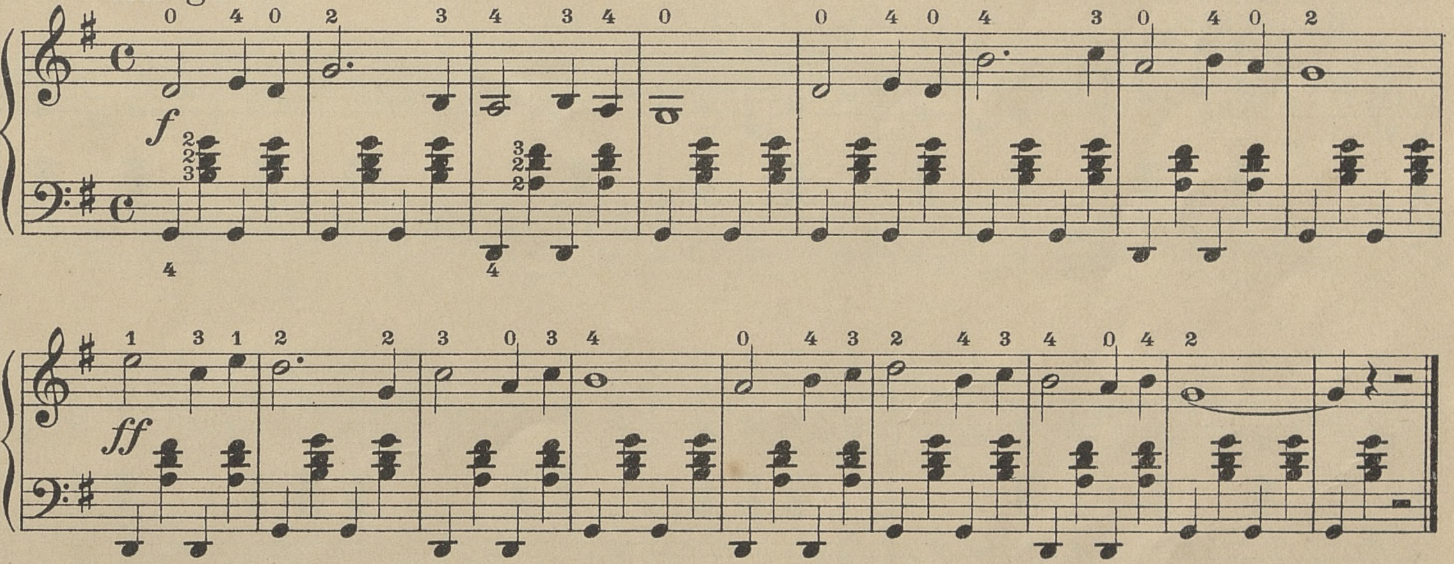

Ćwiczenie 20.

Tempo walca.
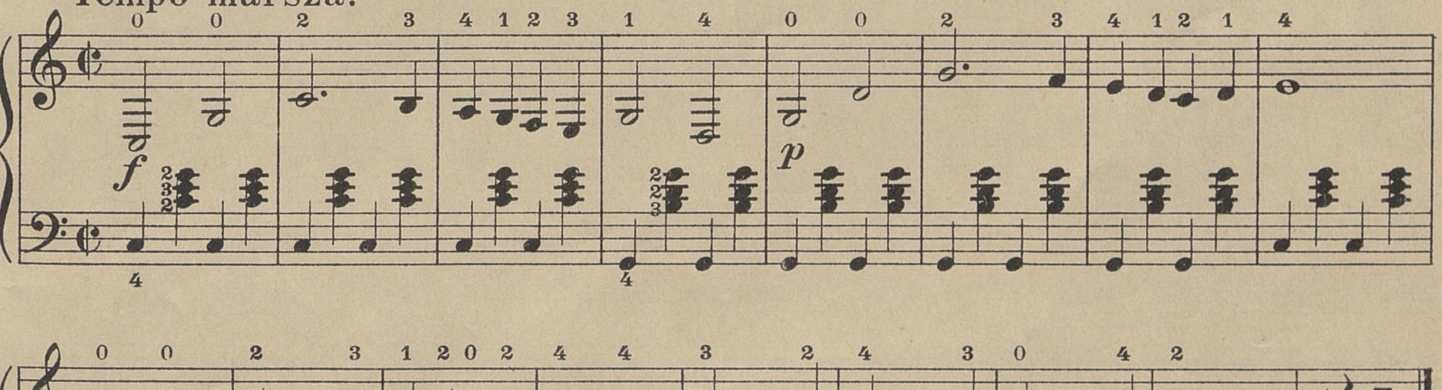

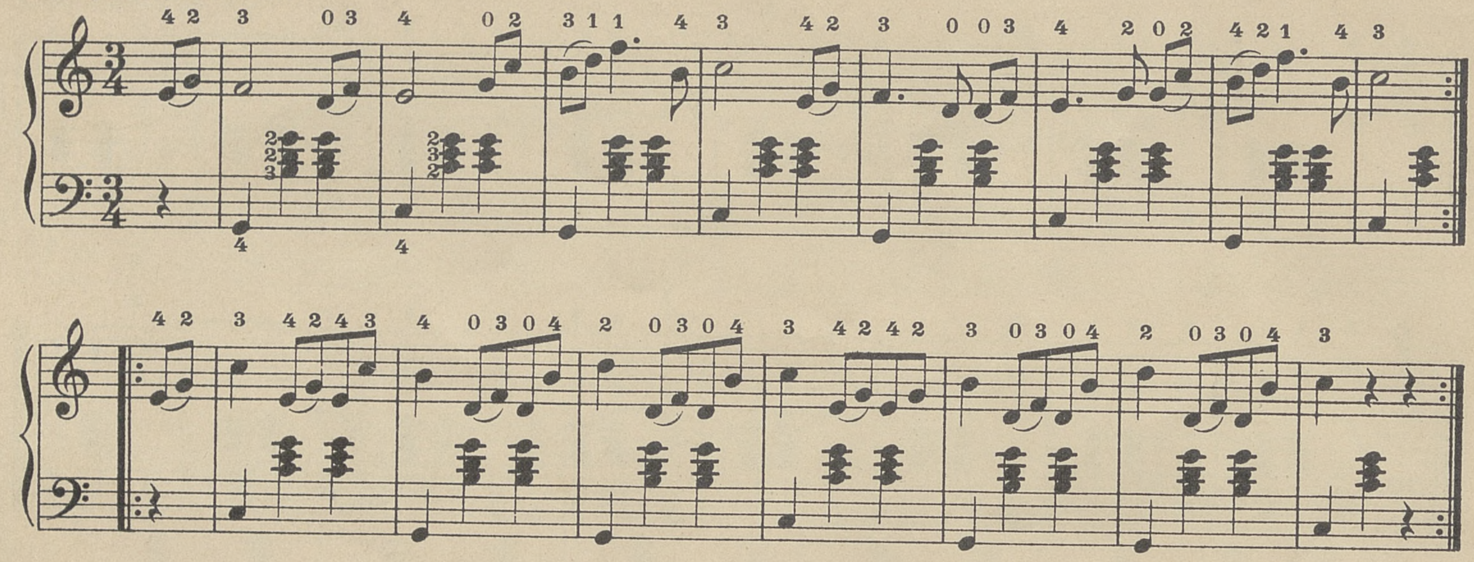
Ćwiczenie 21.
Allegro.

Ćwiczenie 22.
Tempo marsza.

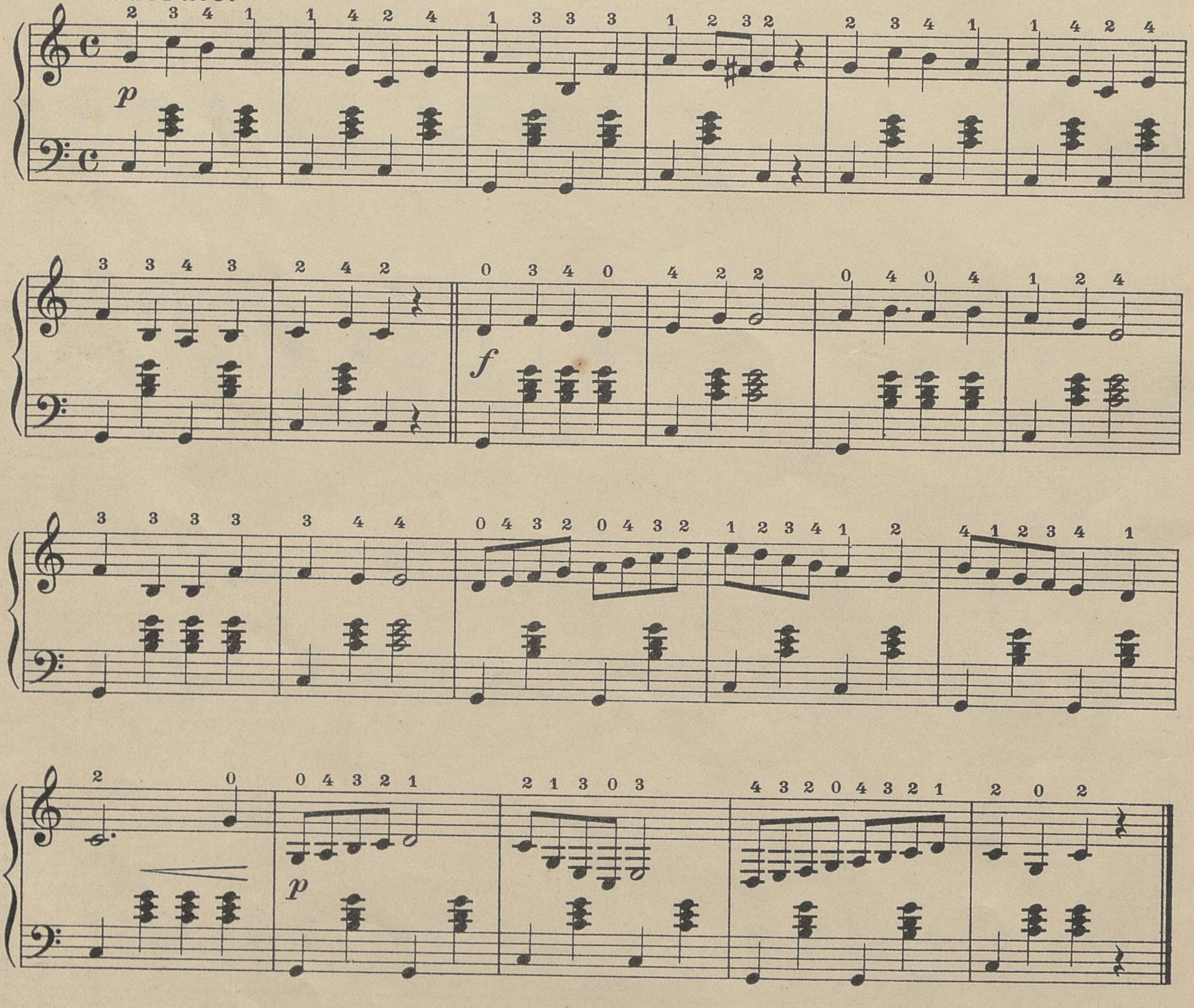

Ćwiczenie 23.
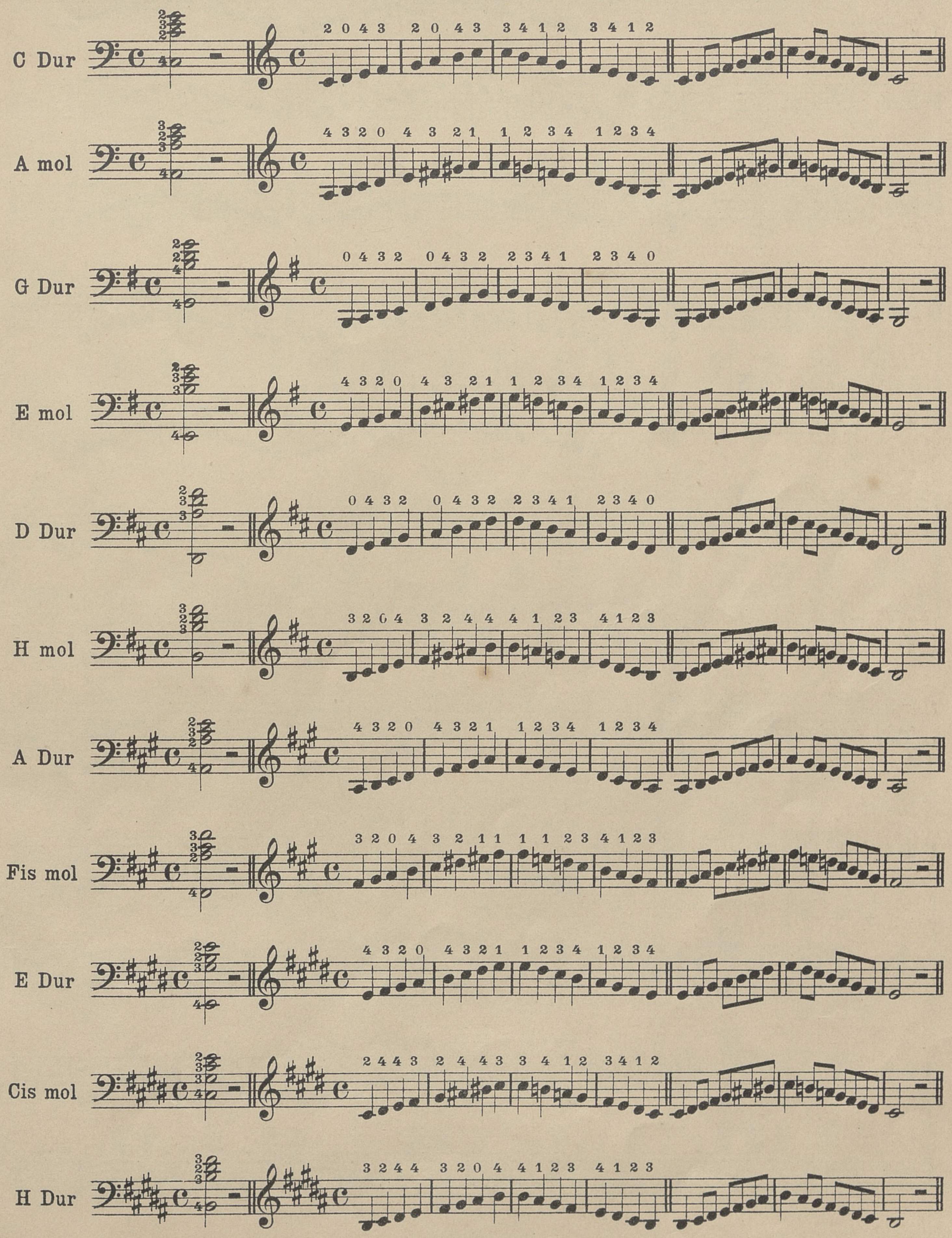

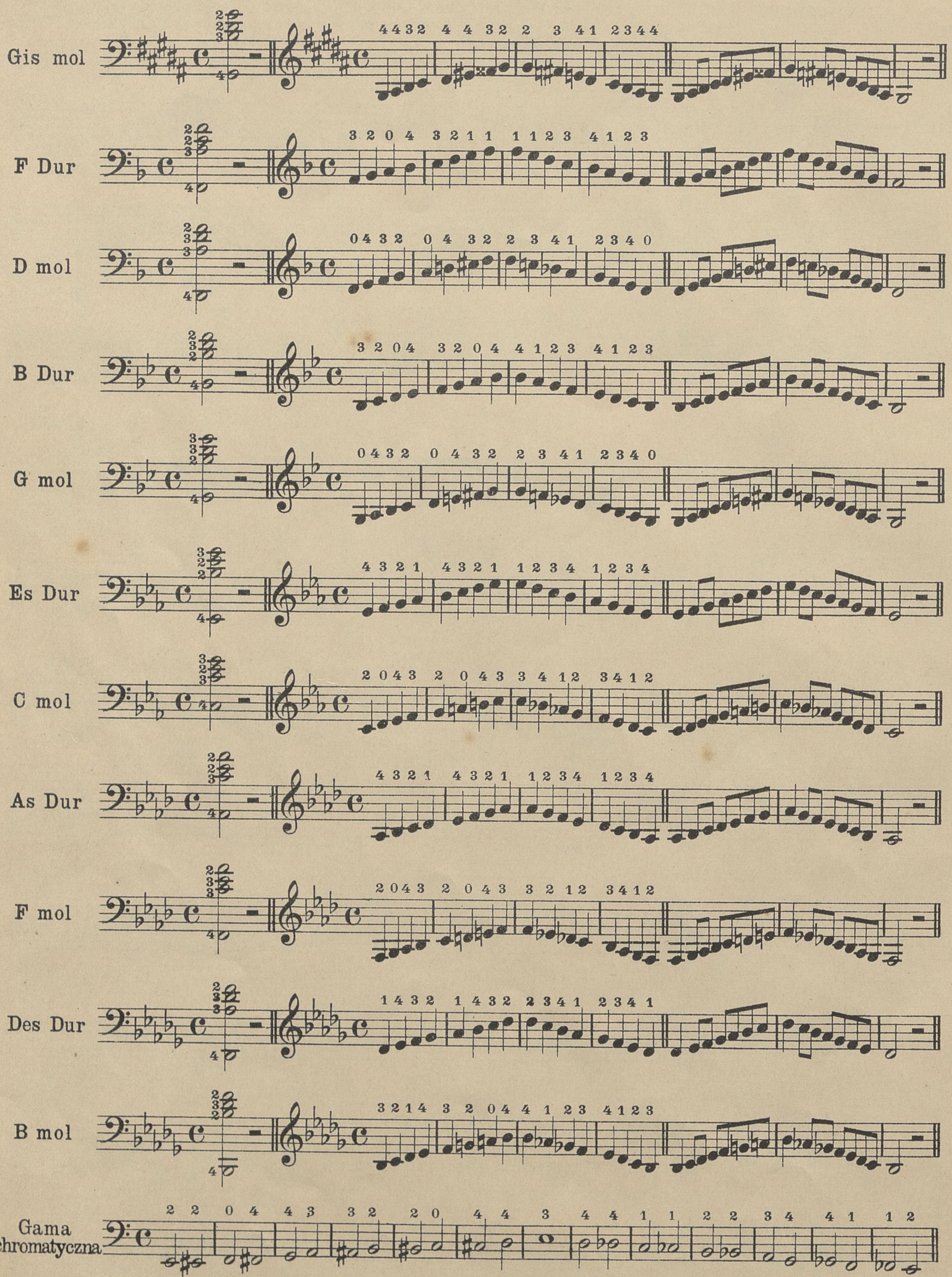
Ćwiczenie 24.

Moderato.

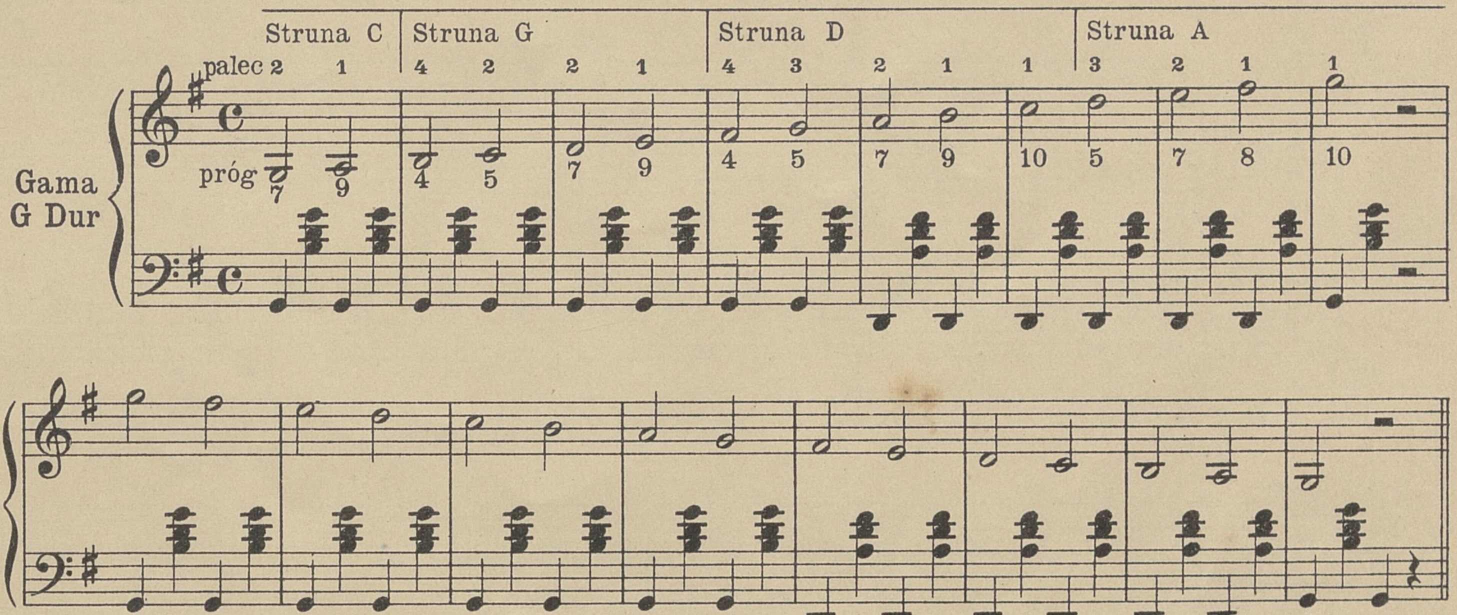
Ćwiczenie. Ważniejsze gamy durowe i molowe w pierwszej pozycyi. Palce prawej ręki należy trzymać przez cały czas na odpowiednich strunach basowych i akordowych wedle podanego na początku akordu
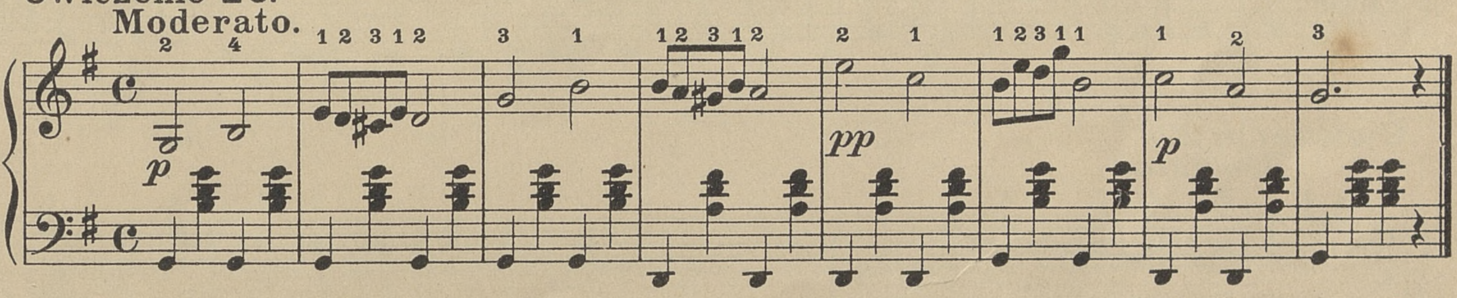

Gis mol
F Dur
D mol
B Dur
G mol
Es Dur
C mol
As Dur
F mol
Des Dur
B mol
Gama chromatyczna
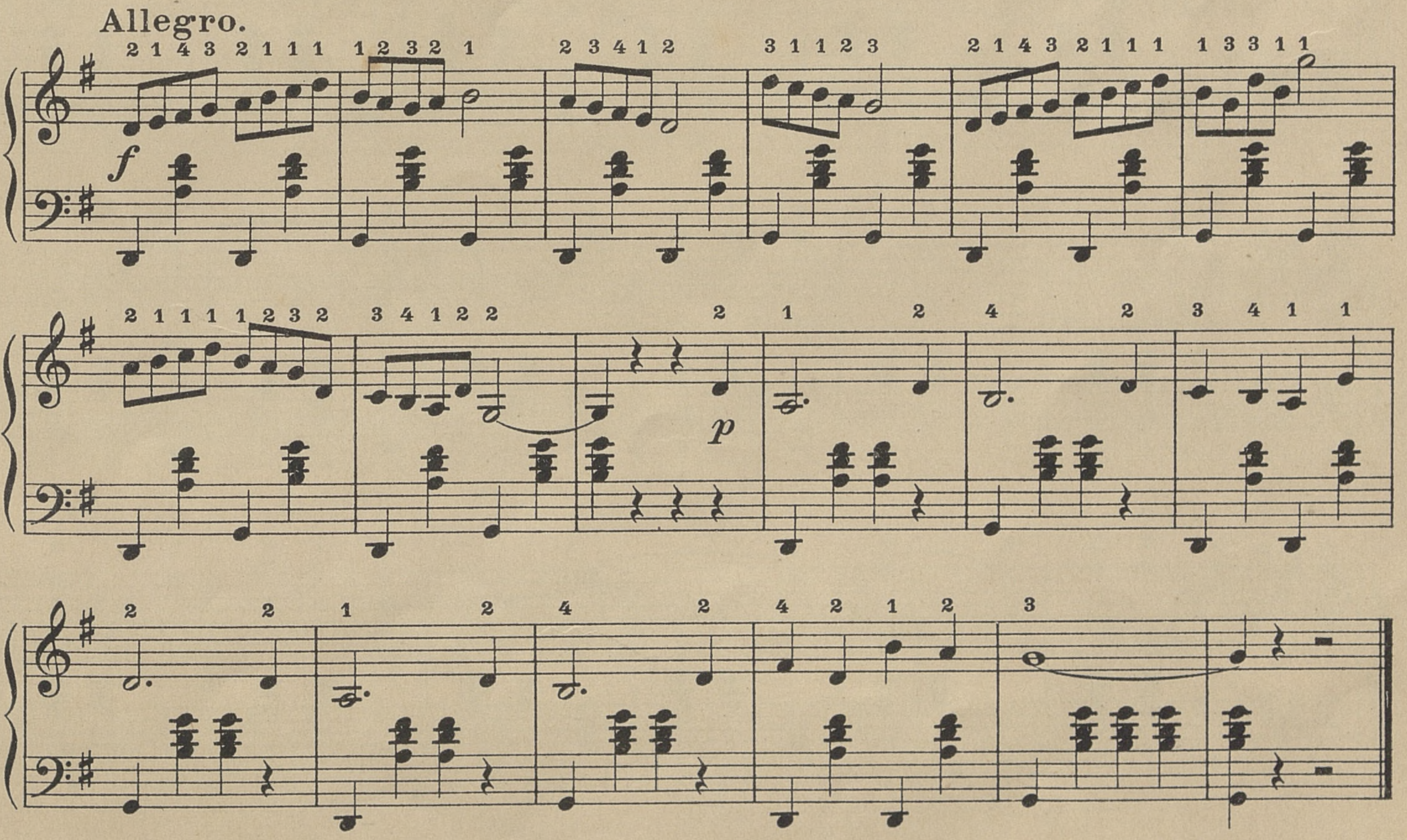
Pozycya II.

4ty palec kładziemy na 4 próg; 3ci palec na 5ty próg; 2gi palec na 7y próg; 1szypalec na 9ty i 10ty próg.
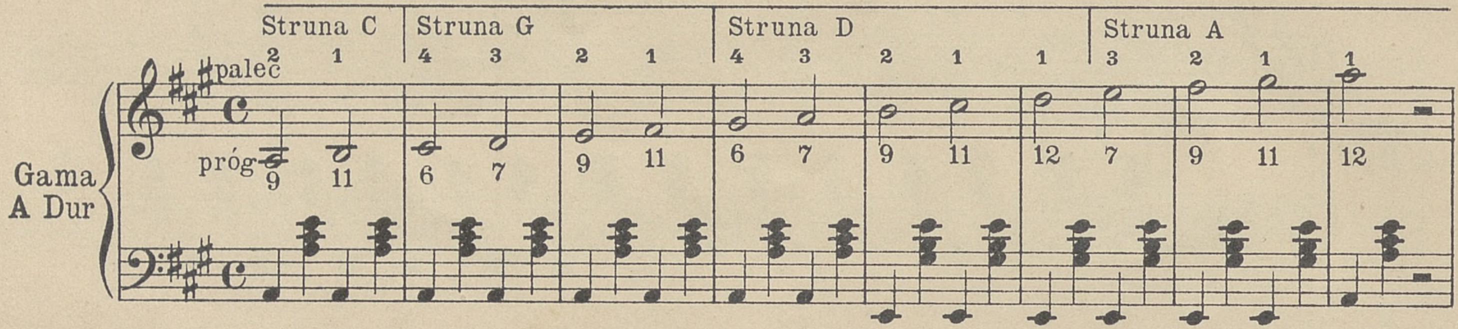

Ćwiczenie 26.
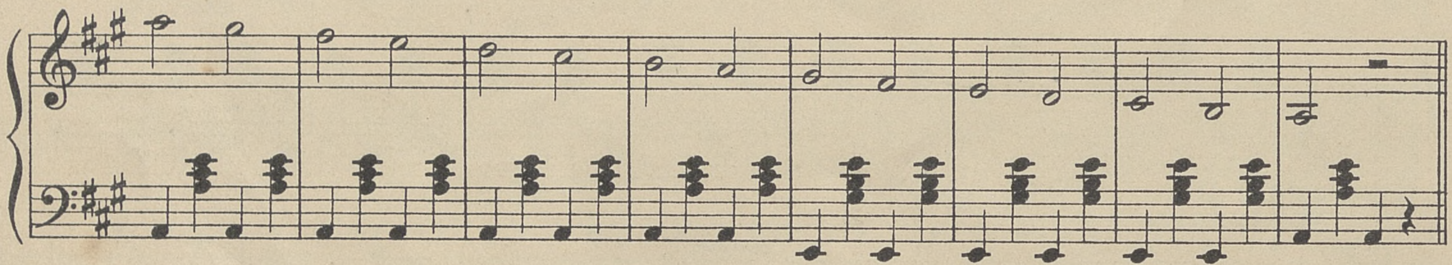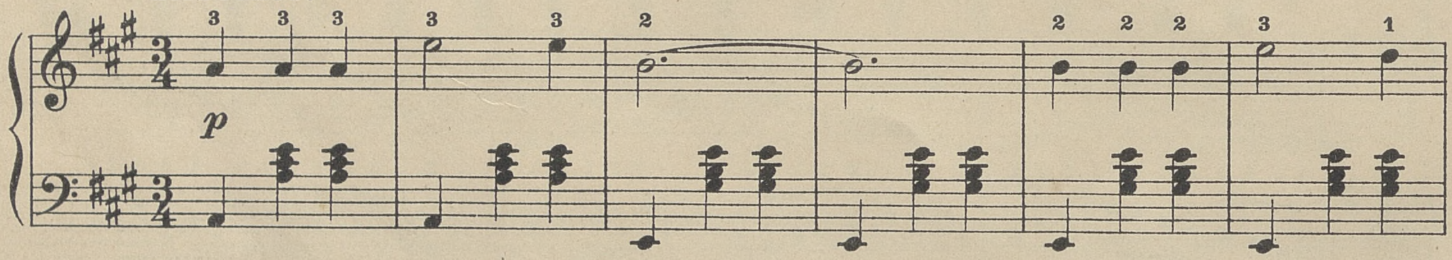

Pozycya III.
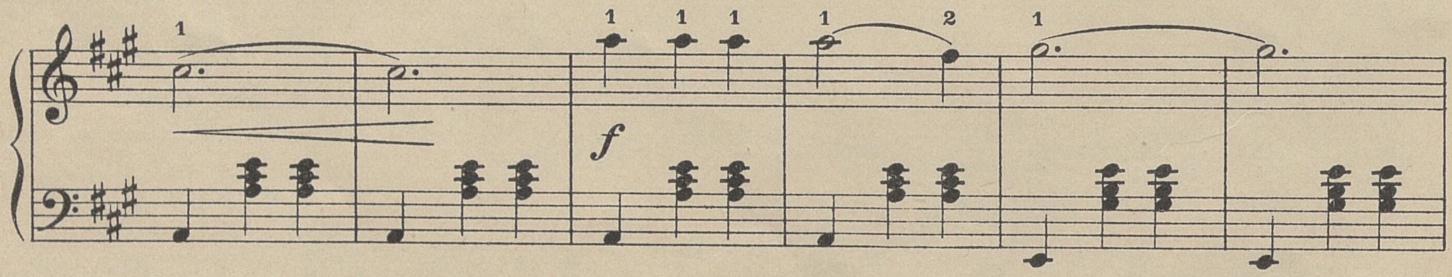
4ty palec kładziemy na 6ty próg; 3ci palec na 7y próg; 2gi palec na 9ty próg; 1szy palec na 11ty i 12ty próg.
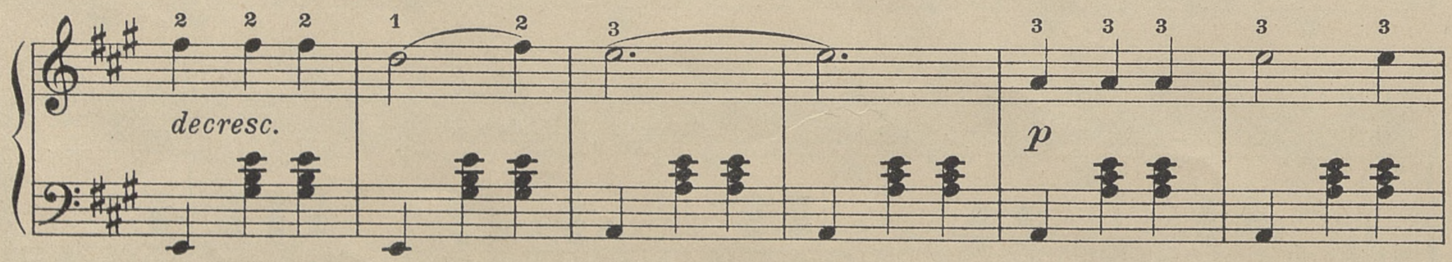

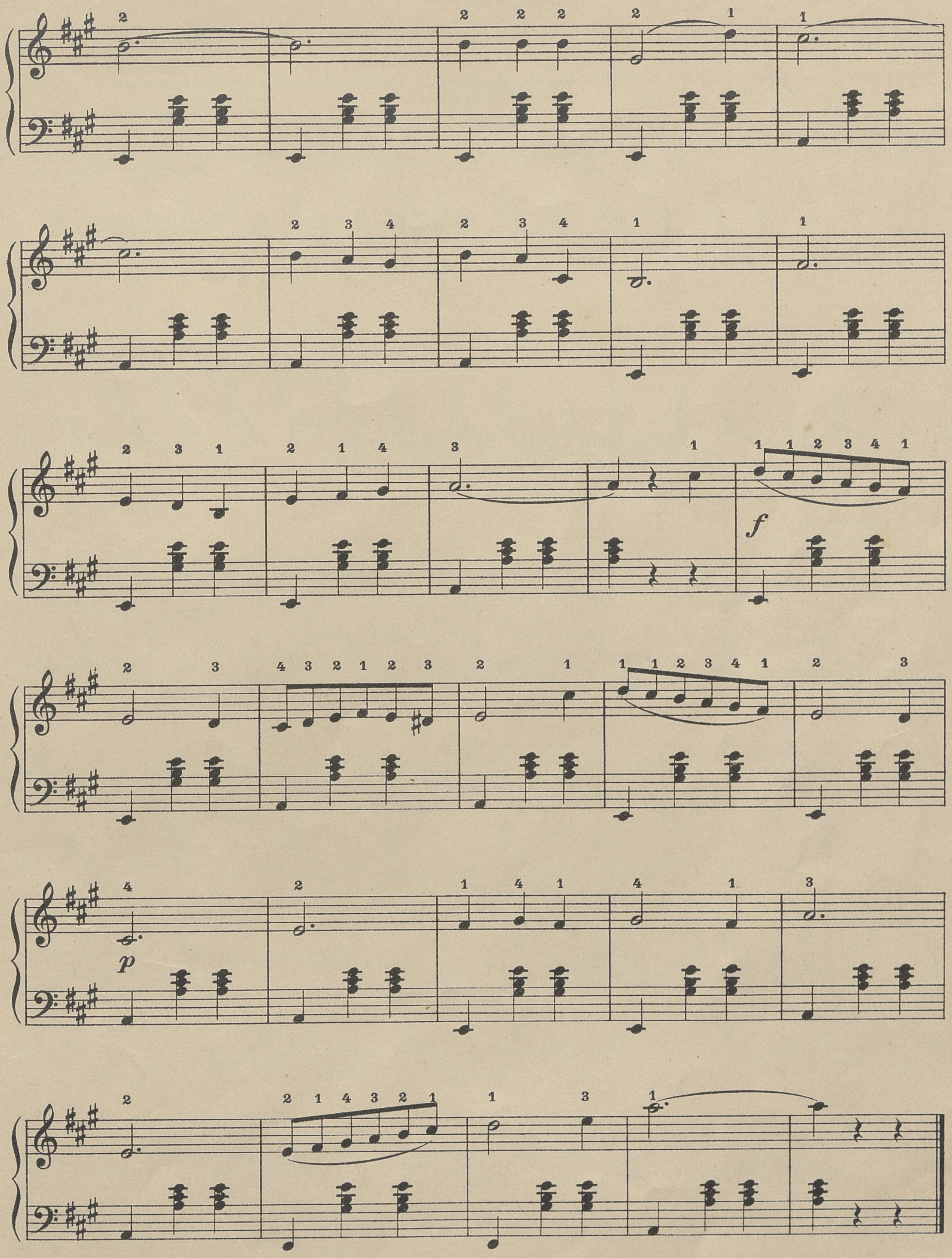

Ćwiczenie 27.
Risoluto.

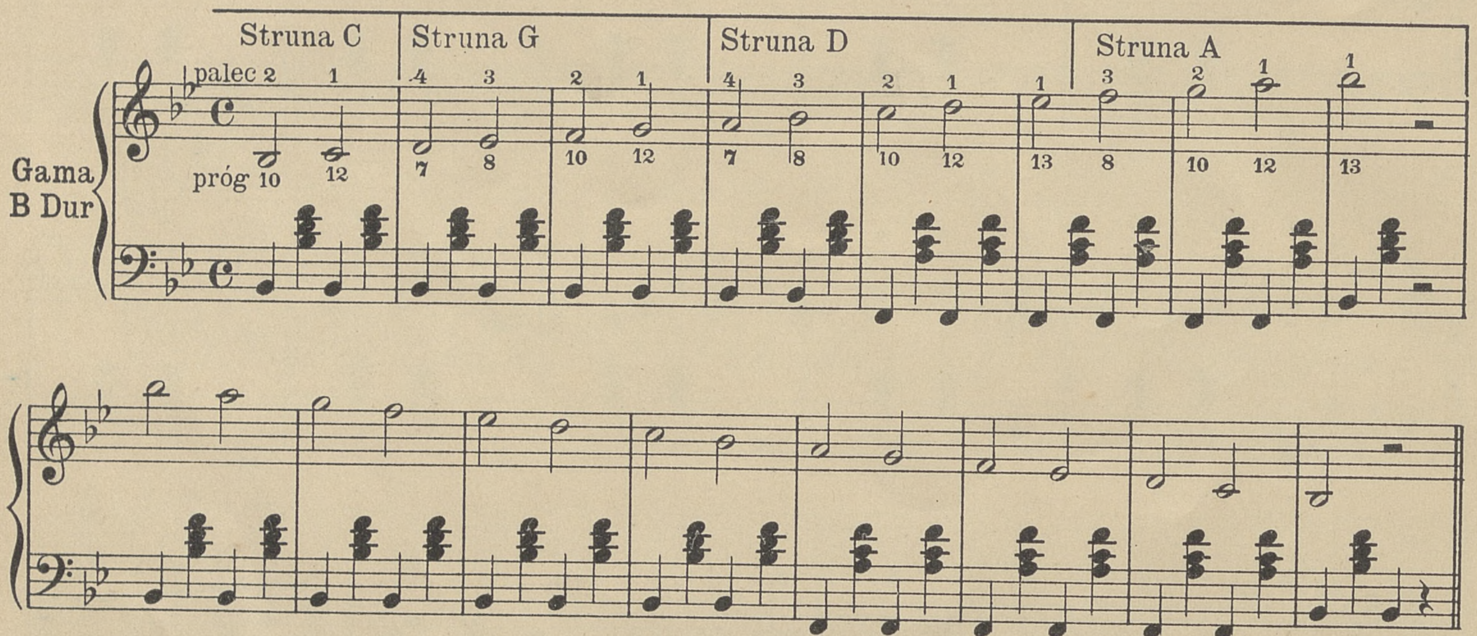

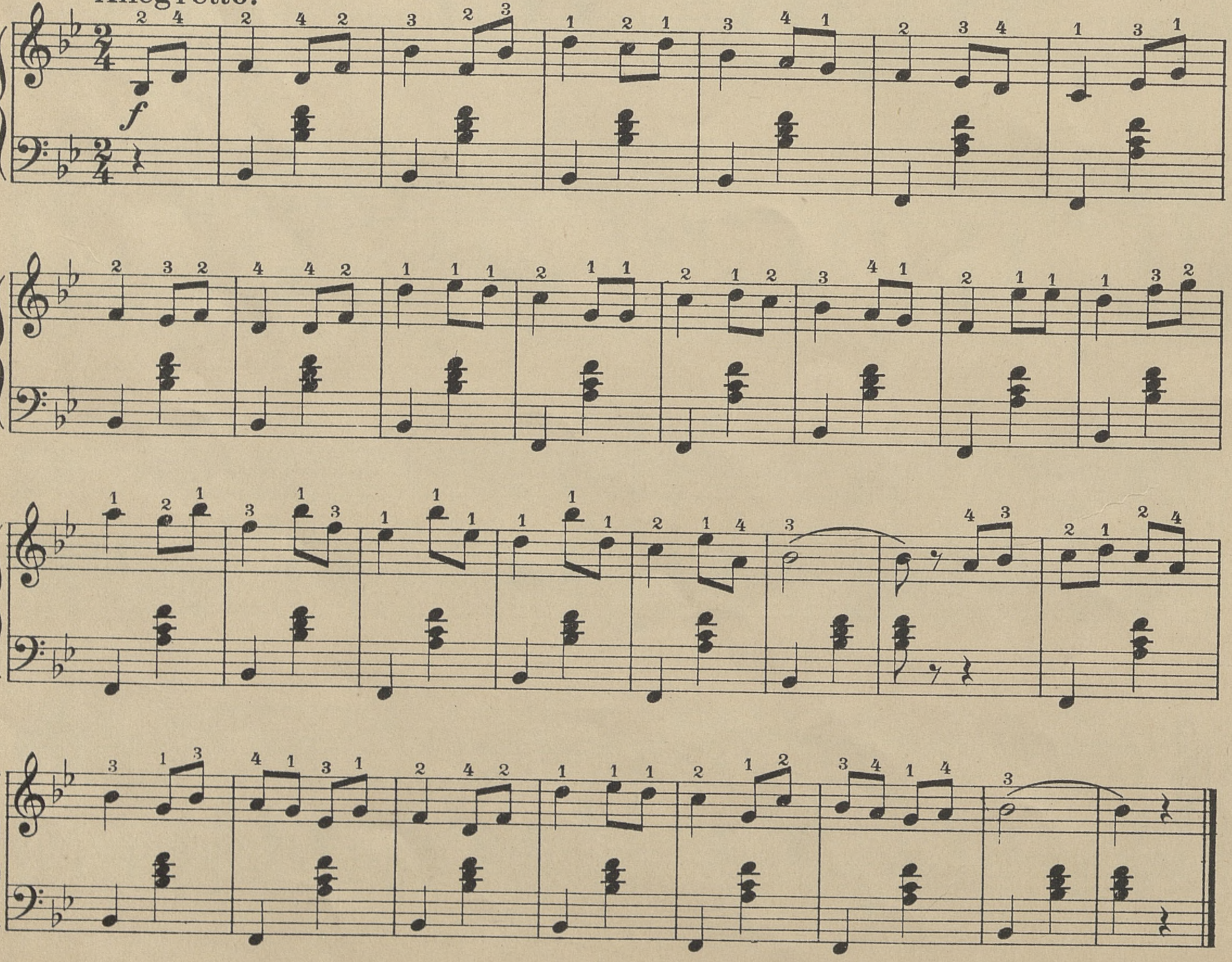
Pozycya IV.

4ty palec kładziemy na 7y próg; 3ci palec na 8y próg; 2gi palec na 10ty próg; 1szy palec na 12ty i 13ty próg.

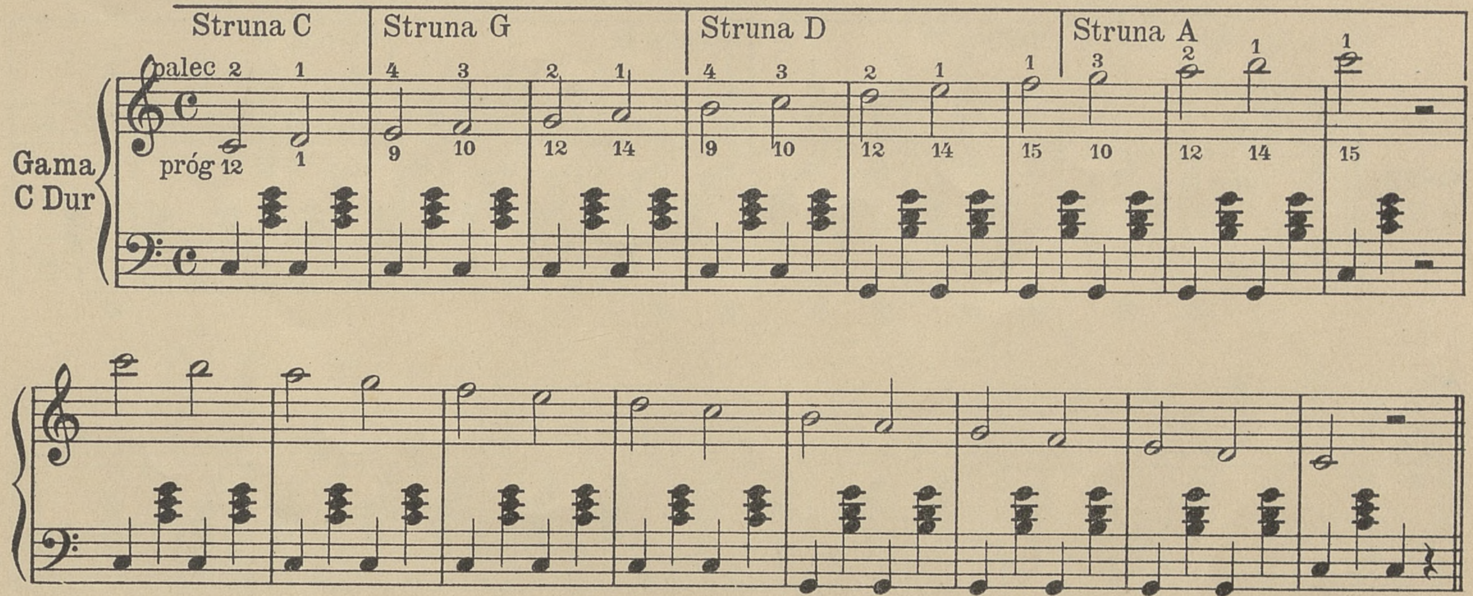
Ćwiczenie 28.

Allegretto.
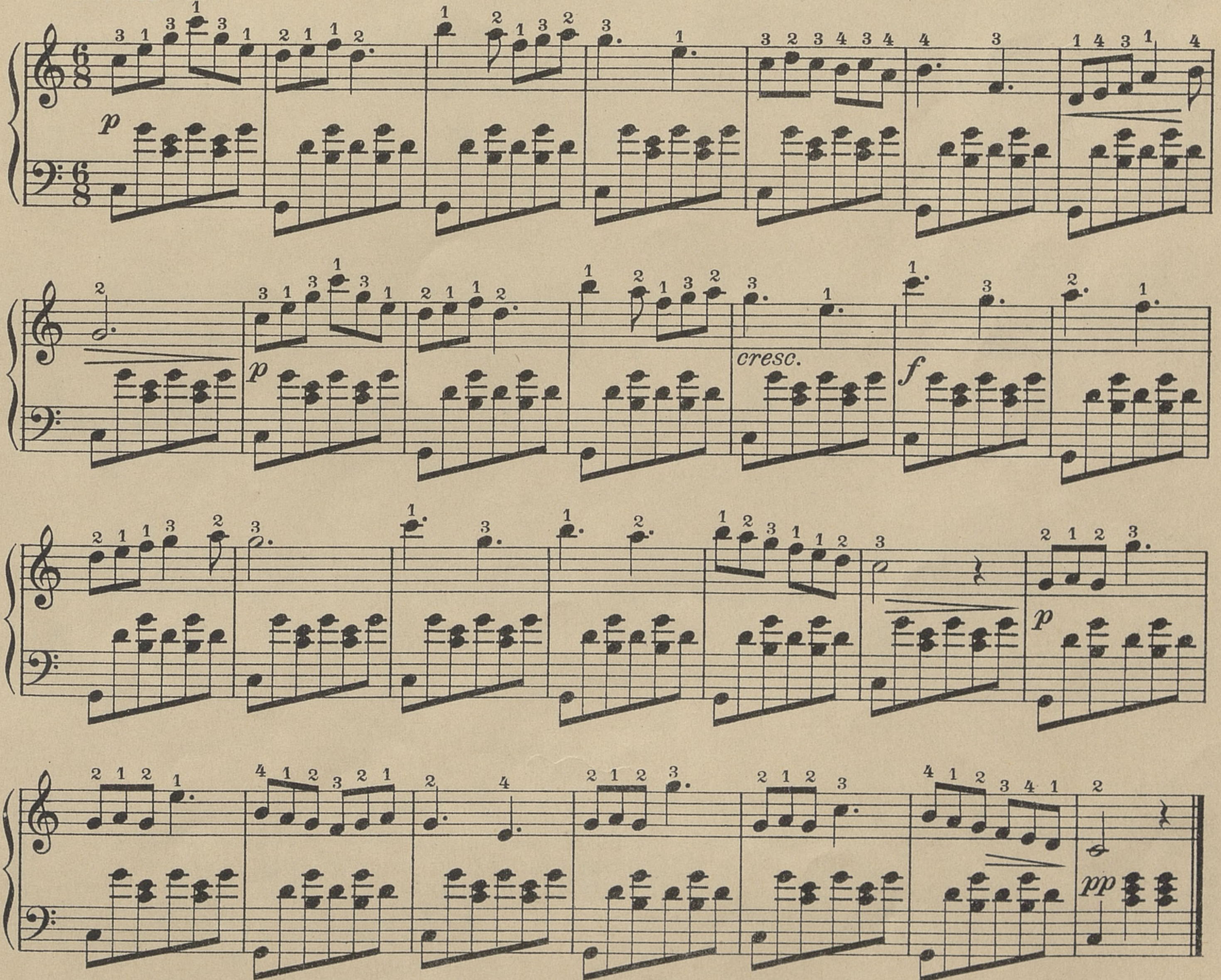

Pozycya V.

4ty palec kładziemy na 9ty próg; 3ci palec na 10ty próg; 2gi palec na 12ty próg; 1szy palec na 14ty i 15ty próg.

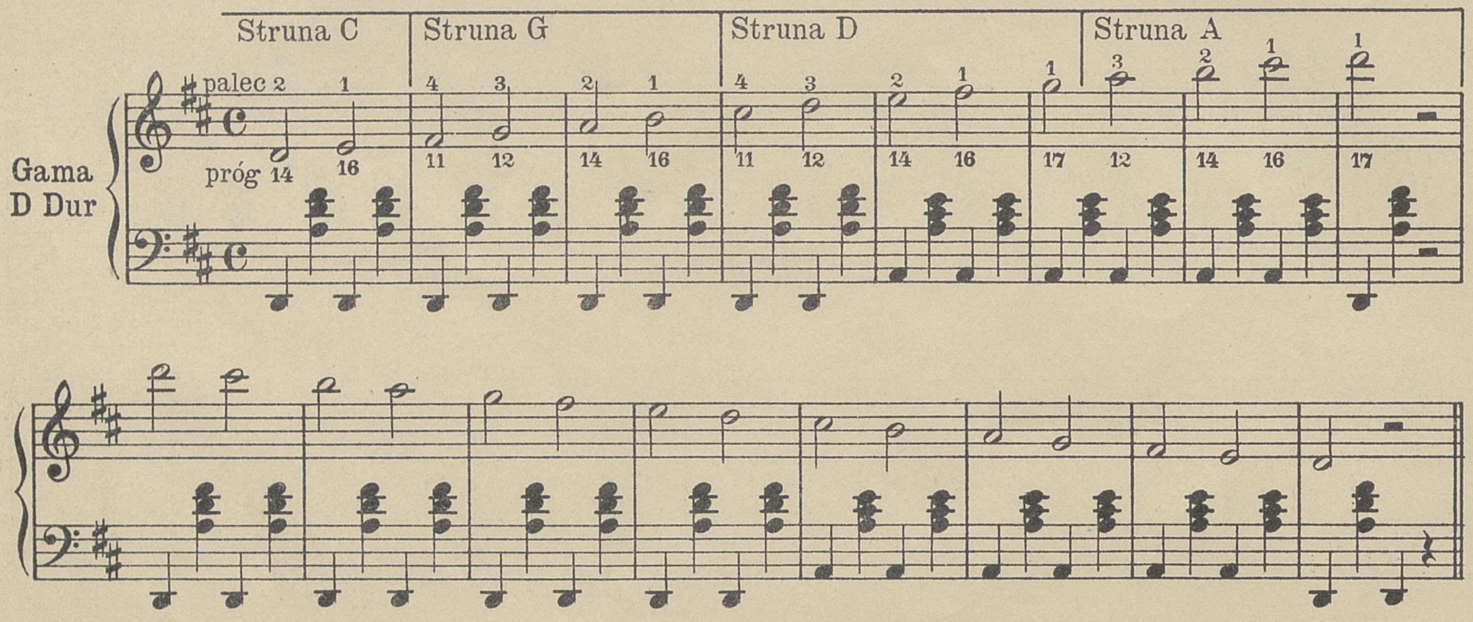

Ćwiczenie 29.
Moderato.

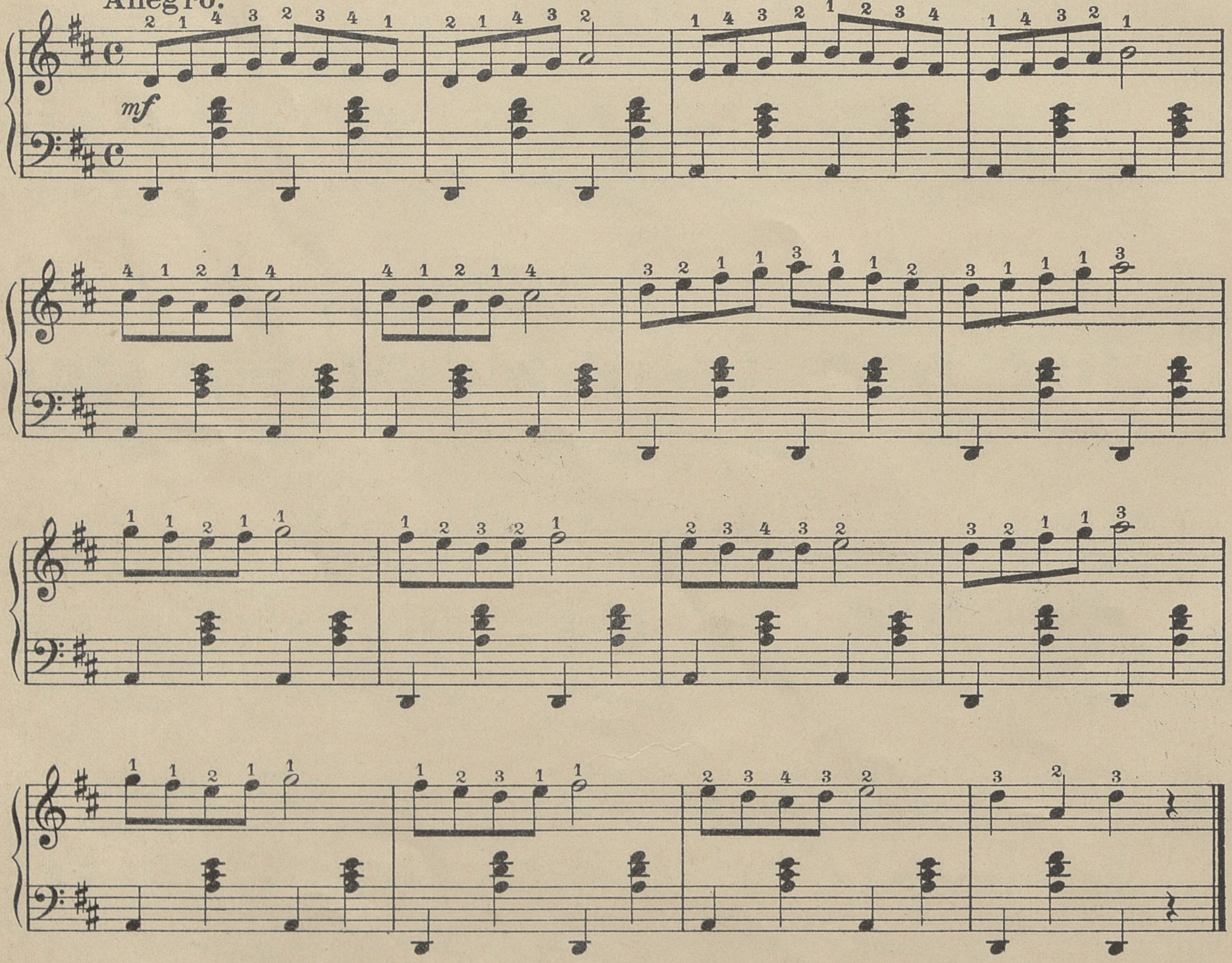
Pozycya VI.

4ty palec kładziemy na 11ty próg; 3ci palec na 12ty próg; 2gi palec na 14ty próg; 1szy palec na 16ty i 17ty próg;

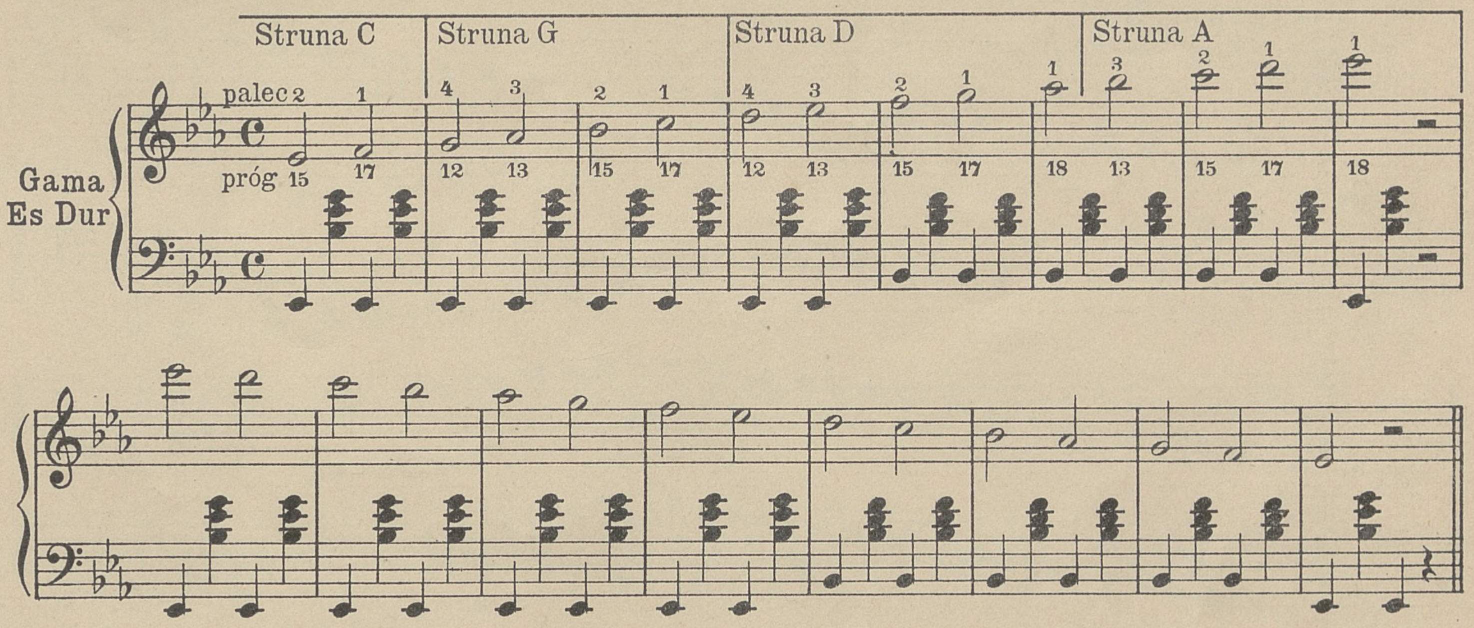
Ćwiczenie 30.

Allegro.
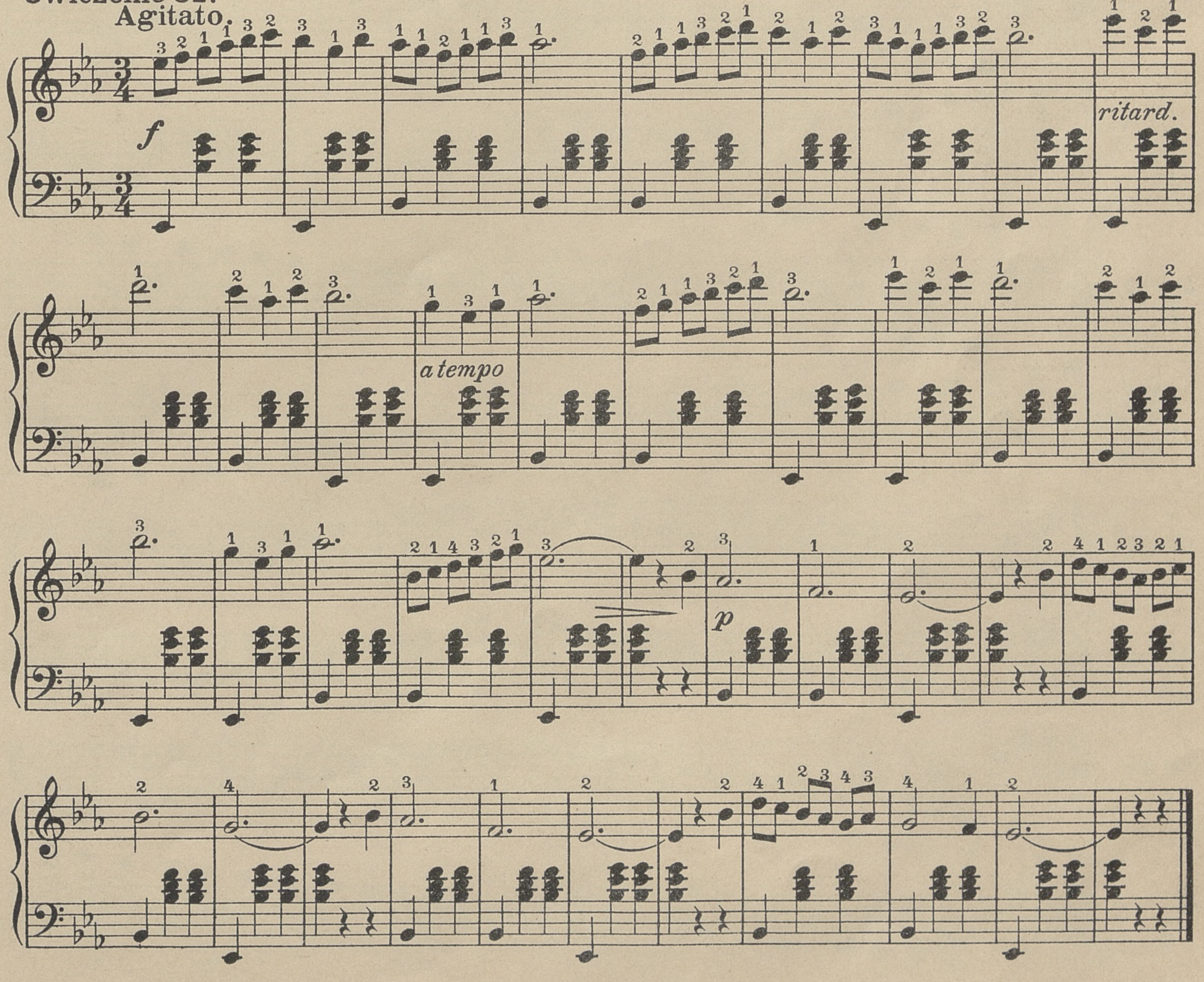

Pozycya VII.

4^{ty} palec kładziemy na 12^{ty} próg; 3^{ci} palec na 13^{ty} próg; 2^{gi} palec na 15^{ty} próg; 1^{szy} palec na 17^{ty} i 18^{ty} próg;

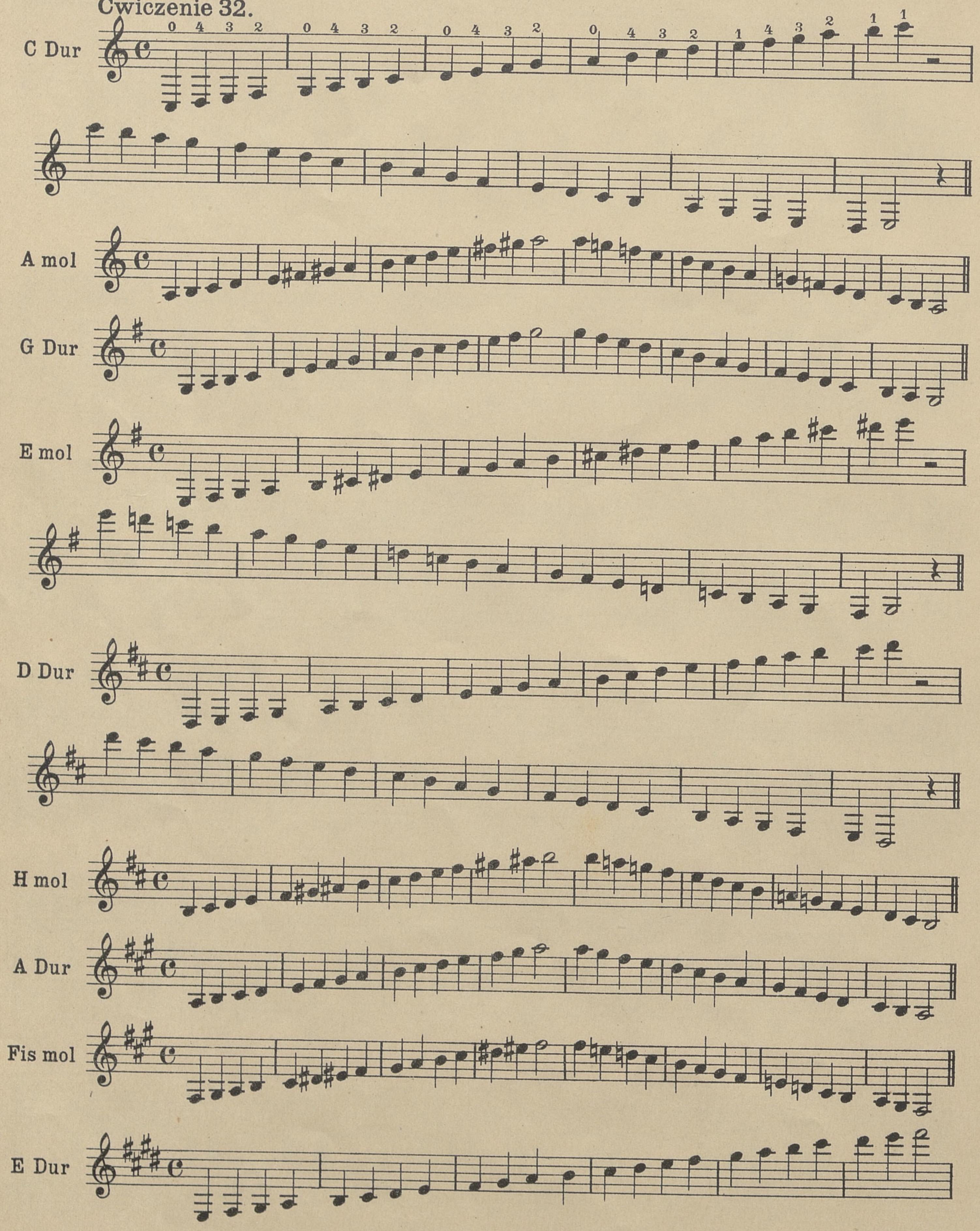
Ćwiczenie 31.

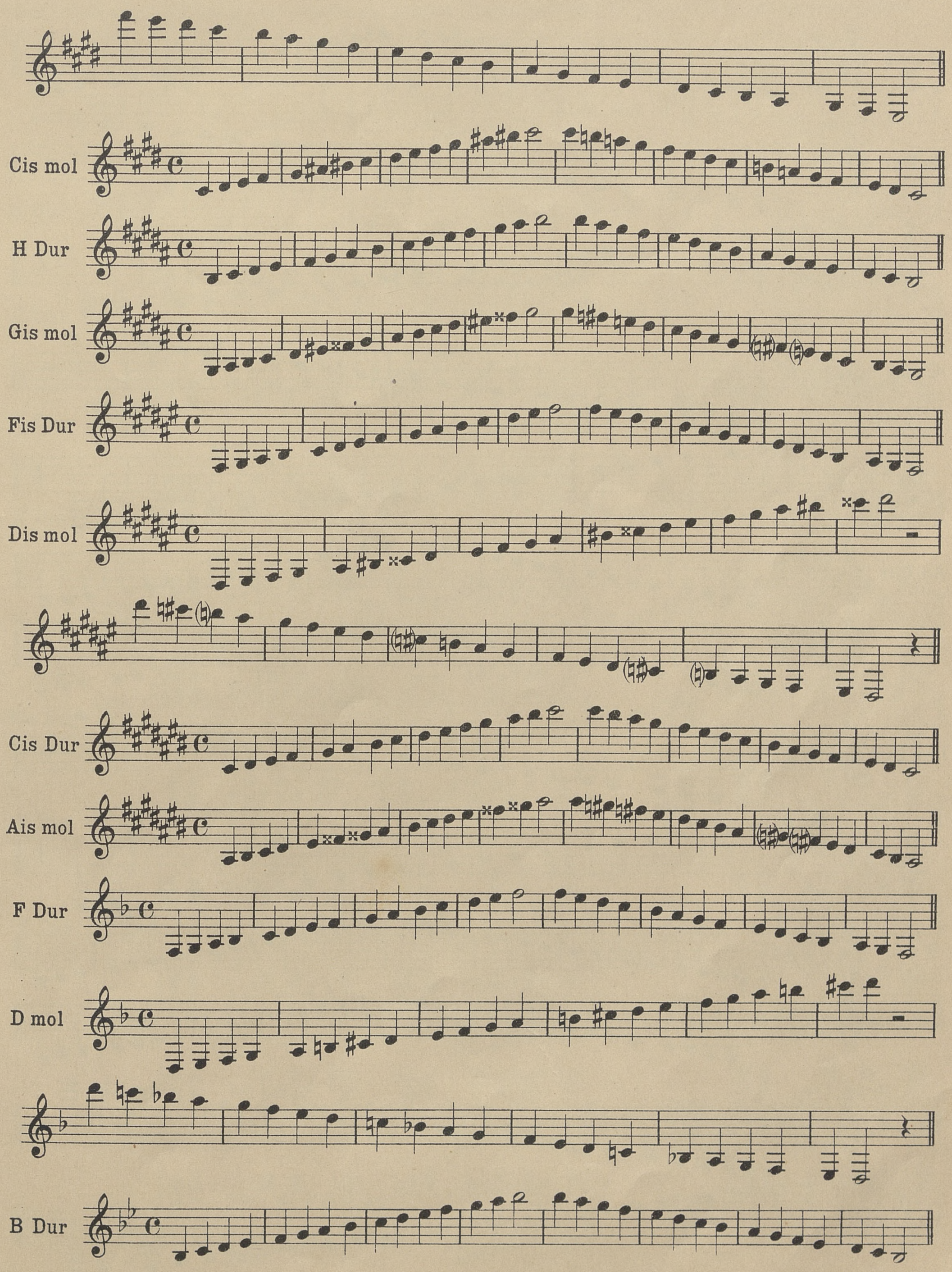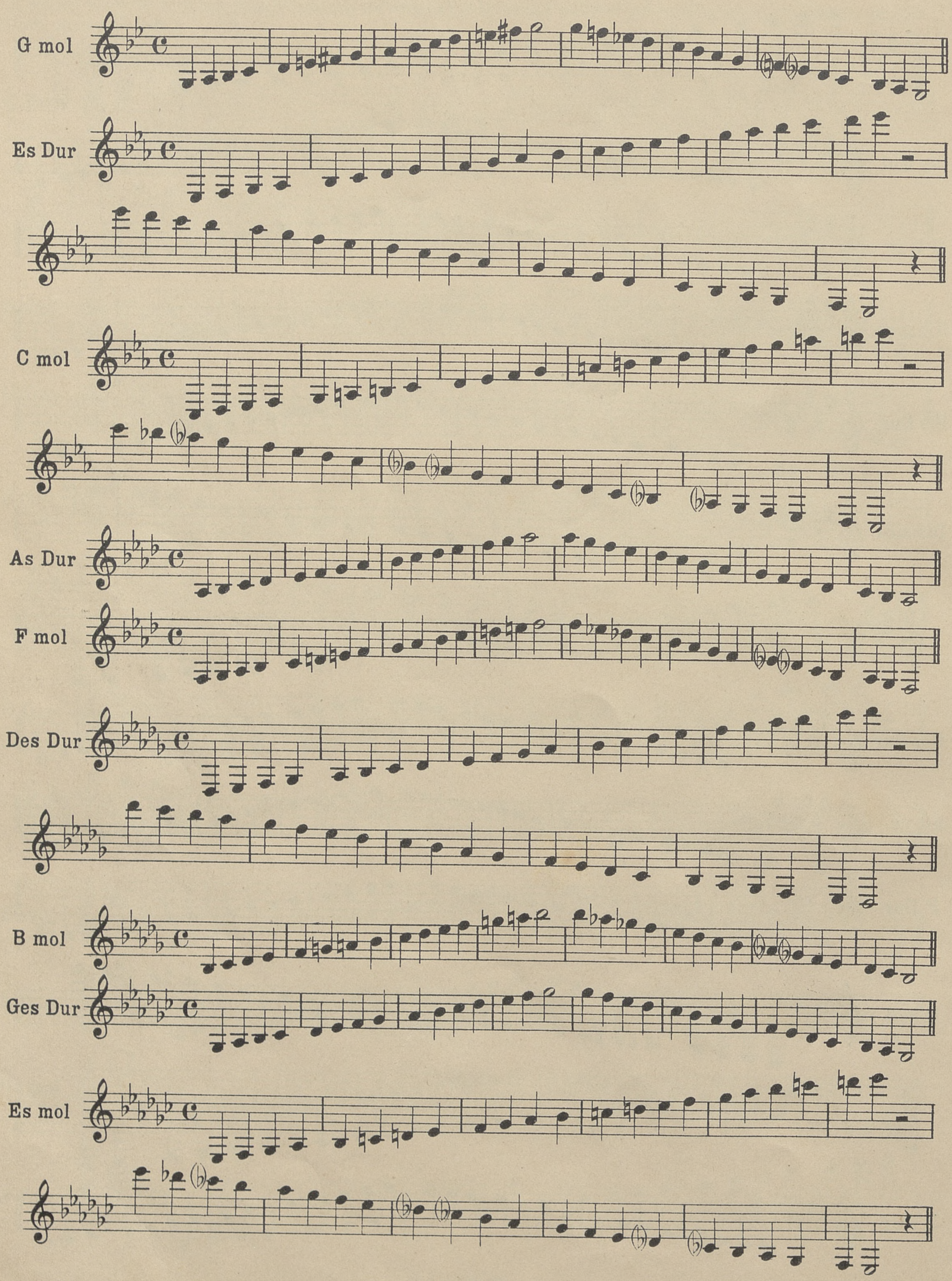

Gamy durowe i molowe w kilku oktawach.

Z jednej pozycyi do innej przejść należy zawsze tak, aby układ palców był najdogodniejszy (wedle przykładu gamy C Dur.)

Ćwiczenie 32.

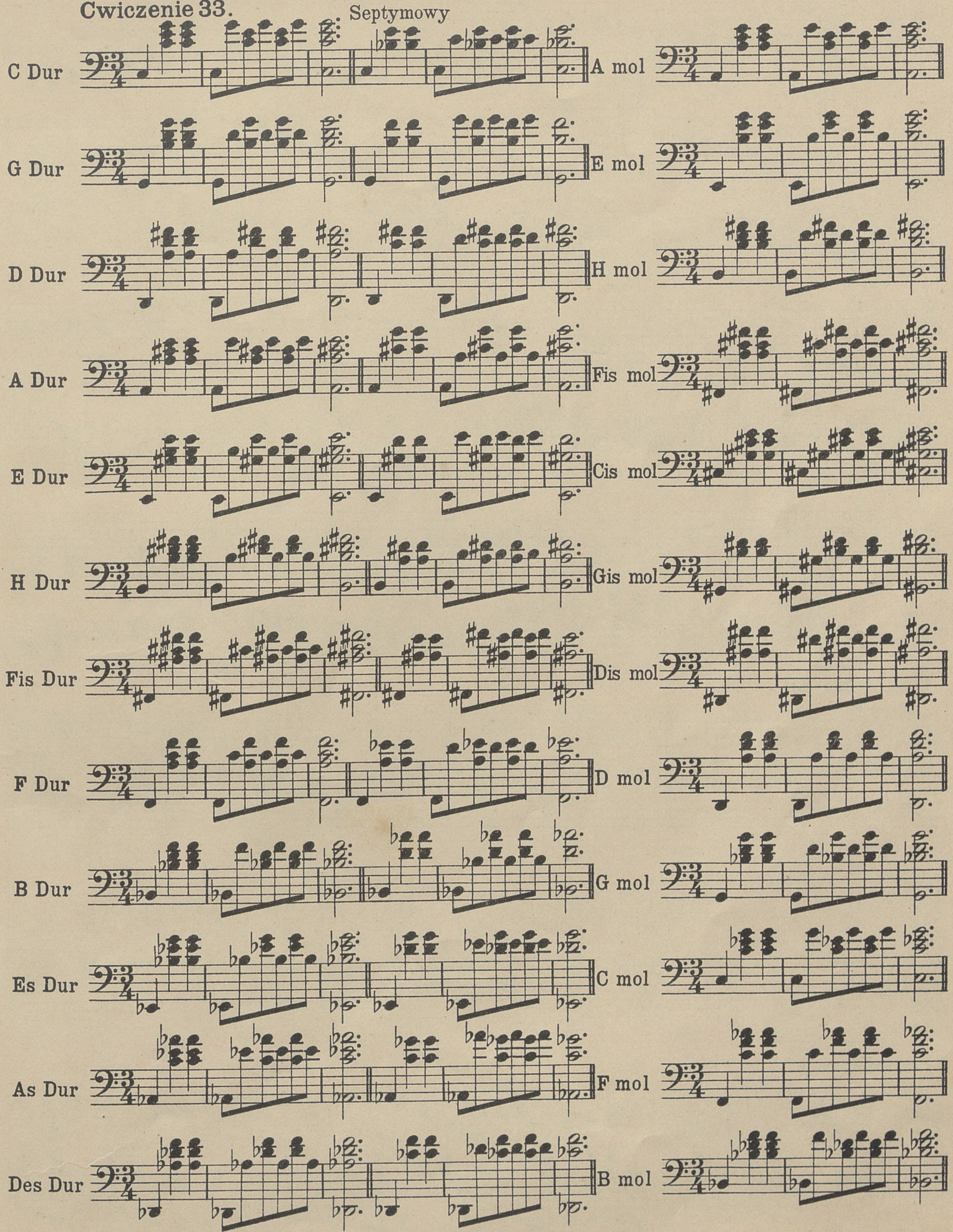

Cis mol
H Dur
Gis mol
Fis Dur
Dis mol
Cis Dur
Ais mol
F Dur
D mol
B Dur

G mol
Es Dur
C mol
As Dur
F mol
Des Dur
B mol
Ges Dur
Es mol

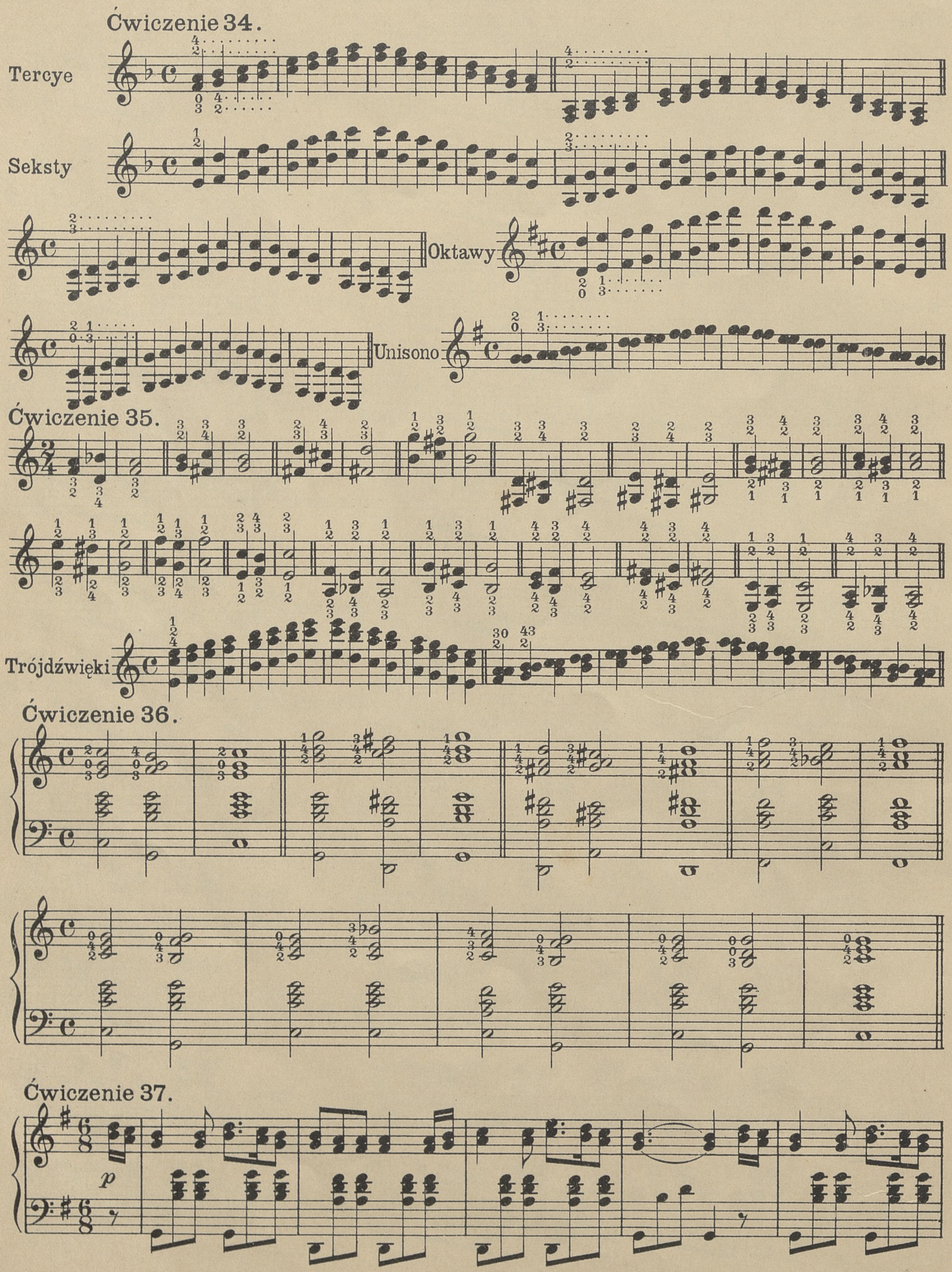
Akordy durowe molowe i septymowe.
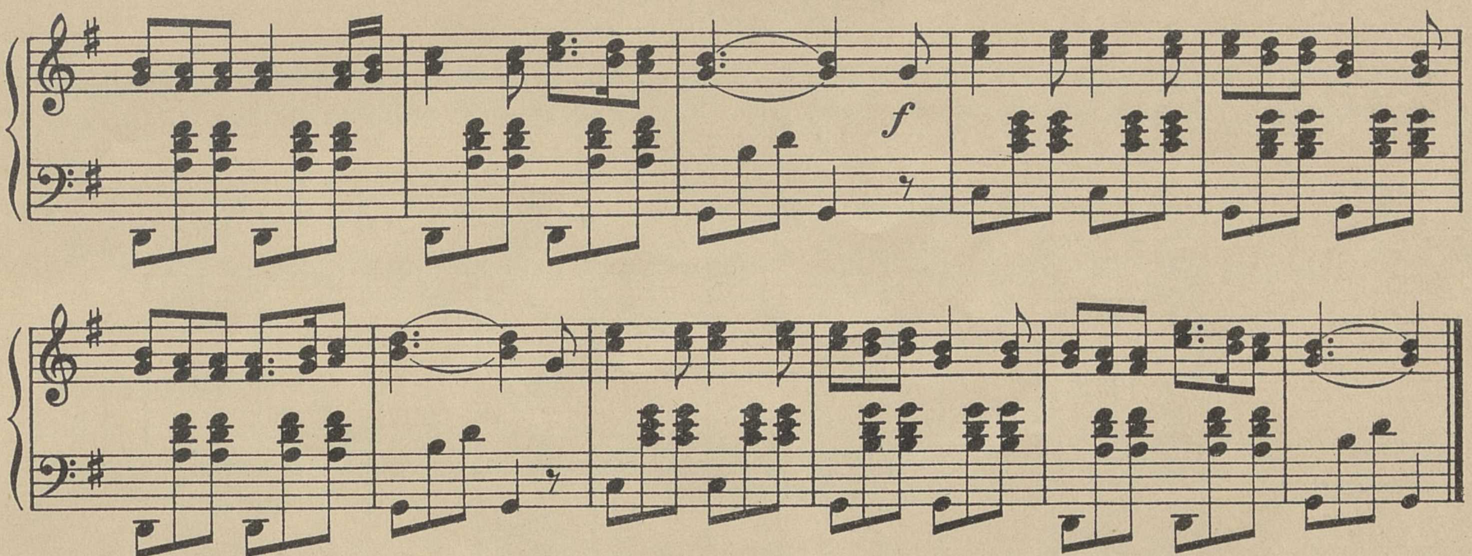
(Dwie obok siebie leżące struny uderza się zawsze jednym palcem, (2^{gim} lub 3^{cim}) trzecią strunę pozostałym palcem (3^{cin} lub 2^{gim})

Ćwiczenie 33.

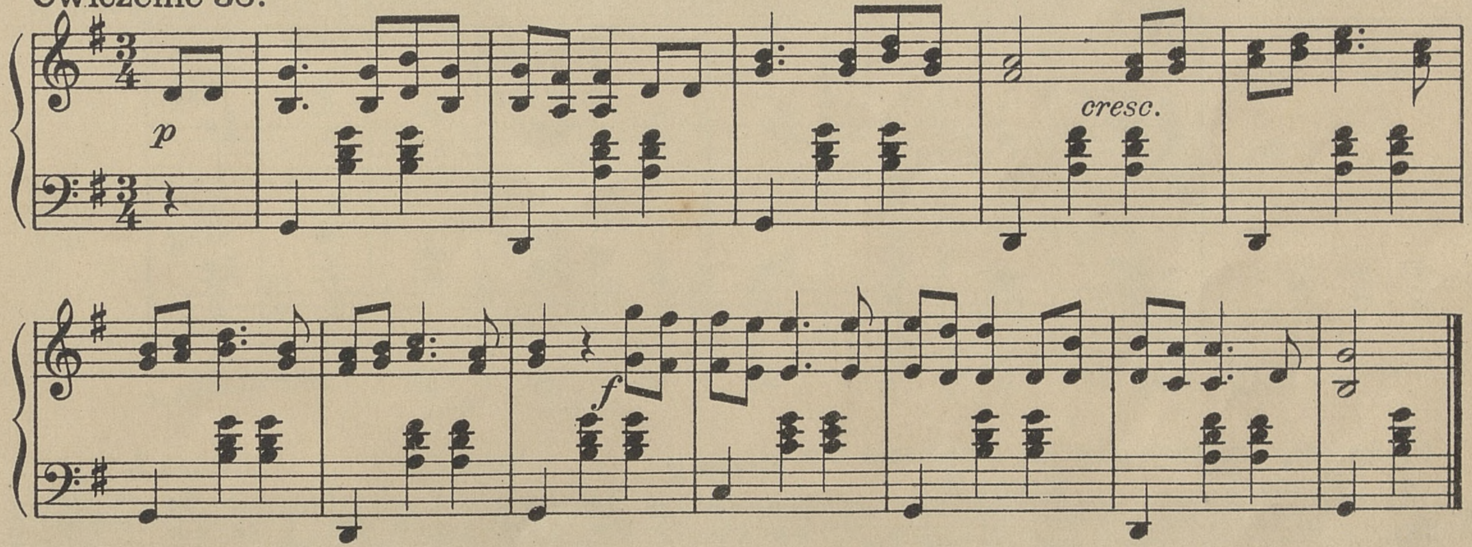

Akordy (ręka lewa.)
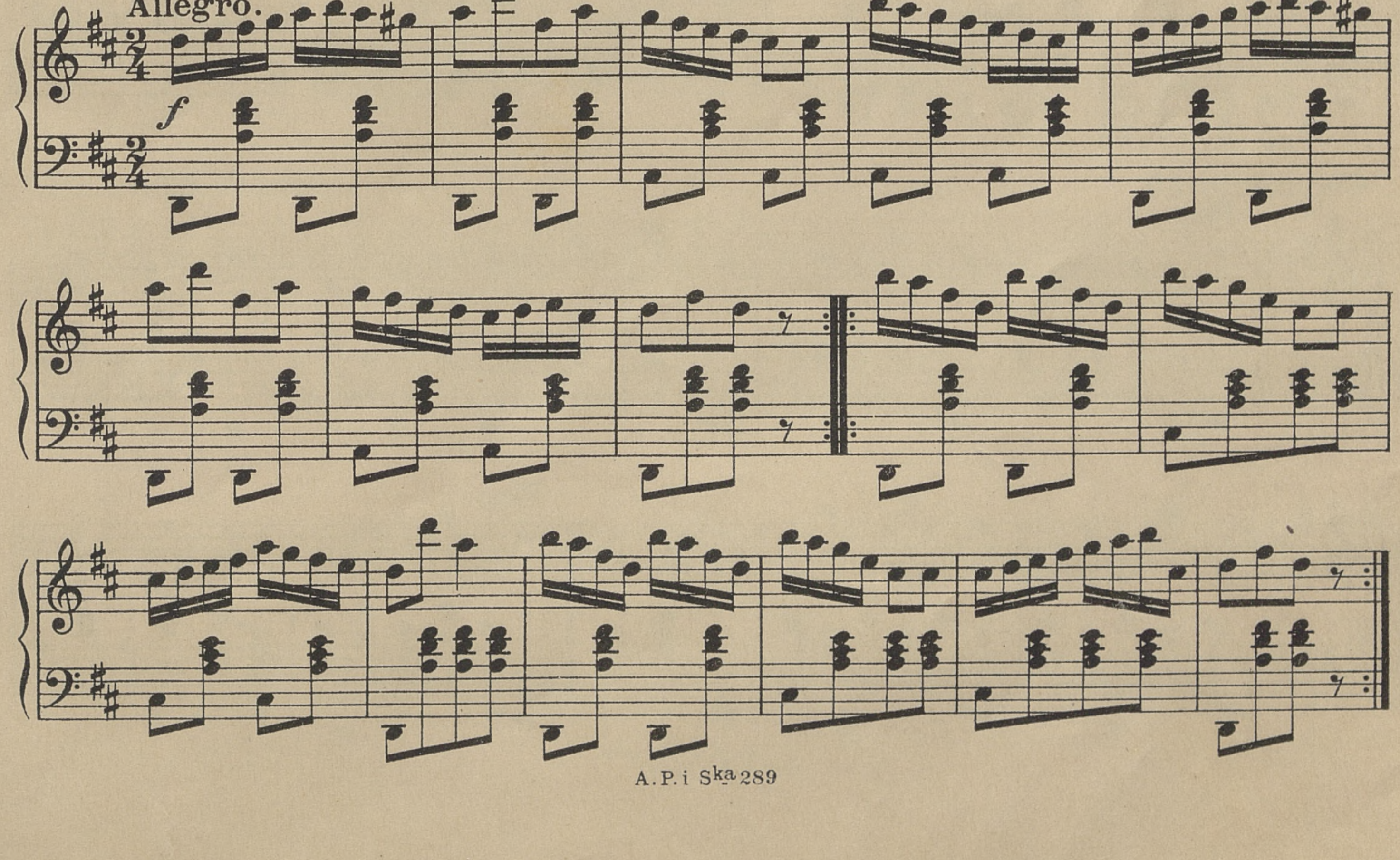

Ćwiczenie 38.
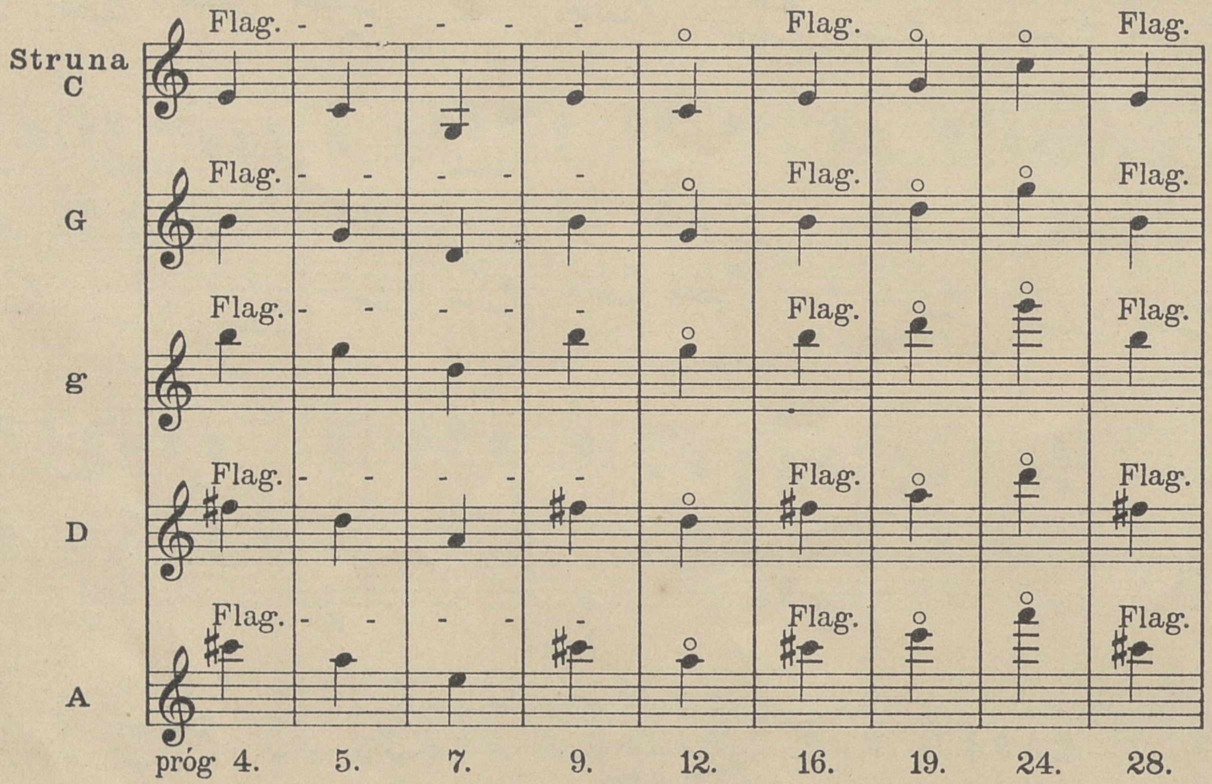

Ćwiczenie 39.
Allegro.

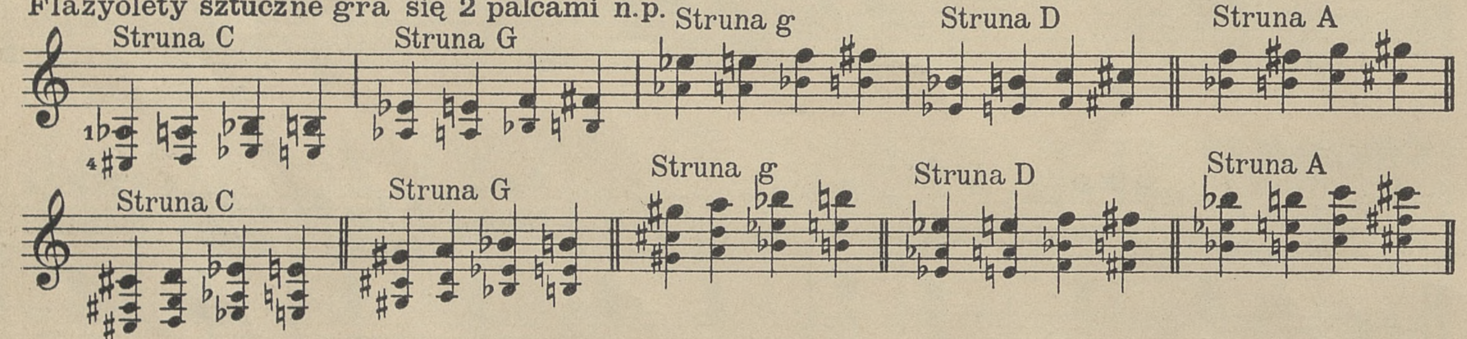

Flażyolety.
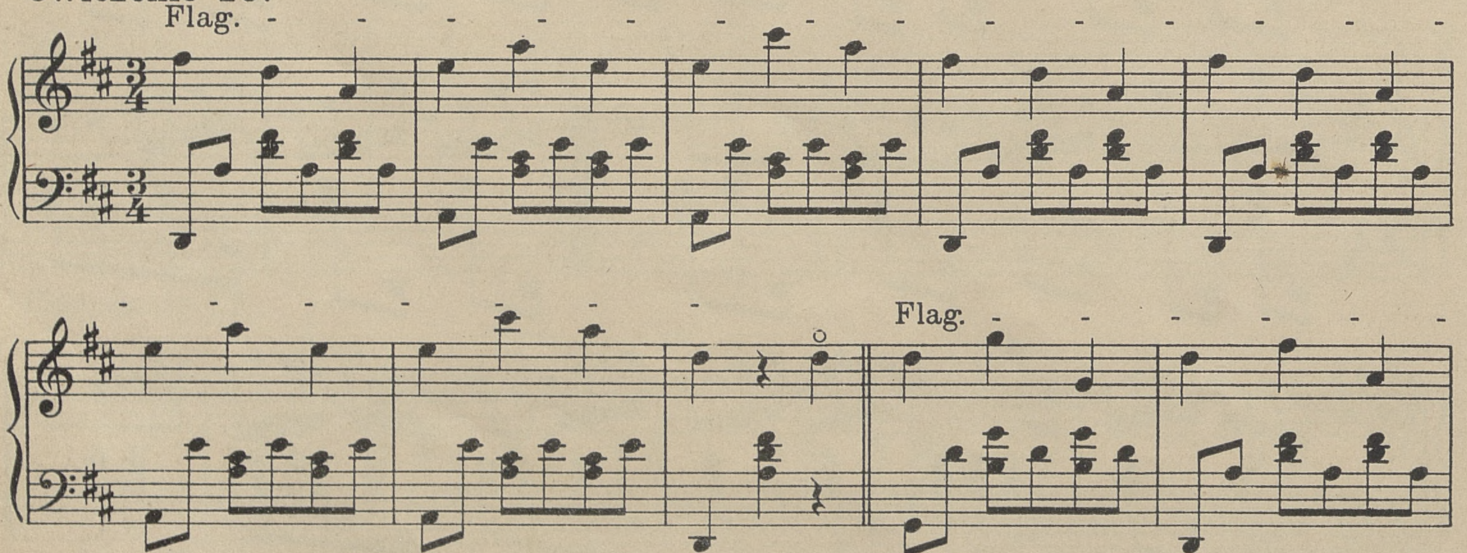
Flaż. naturalne gra się zawsze na progach: 4., 5., 7., 9., 12., 19., 24., i 28. a wszystkie z wyjątkiem 12., 19., 24., i 28., brzmią o oktawę wyżej. Flaż. gra się zazwyczaj 2gim palcem.
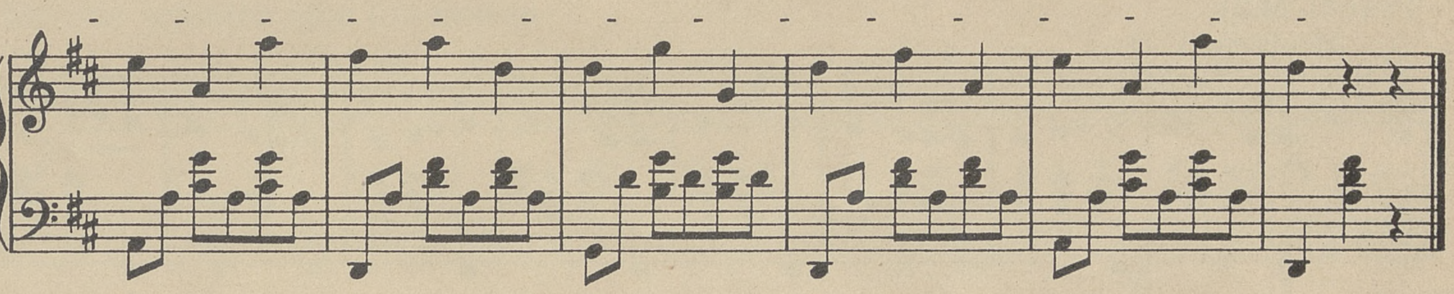

Flażyolety sztuczne gra się 2 palcami n.p.
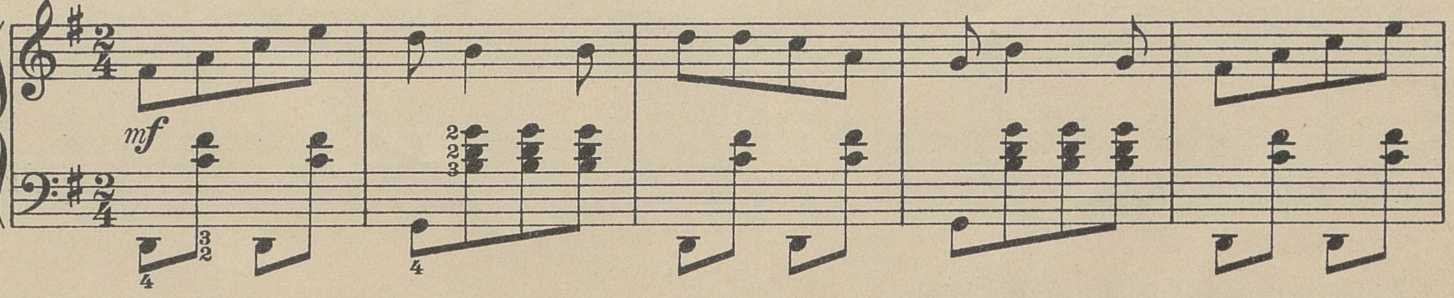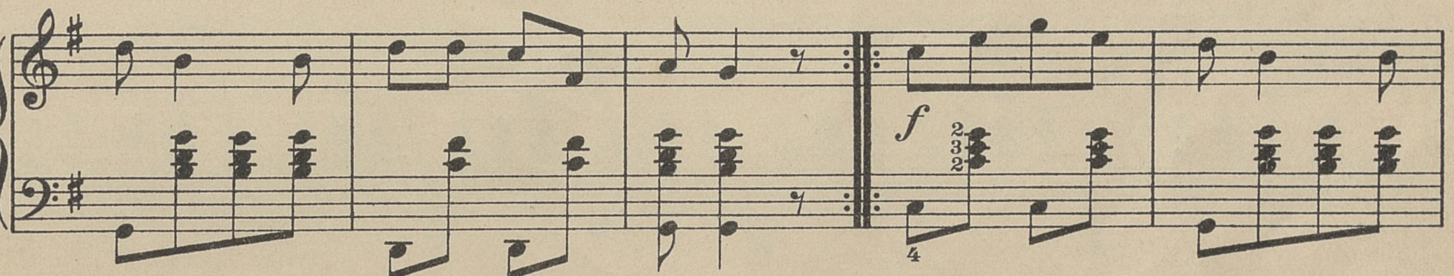

Cwiczenie 40.

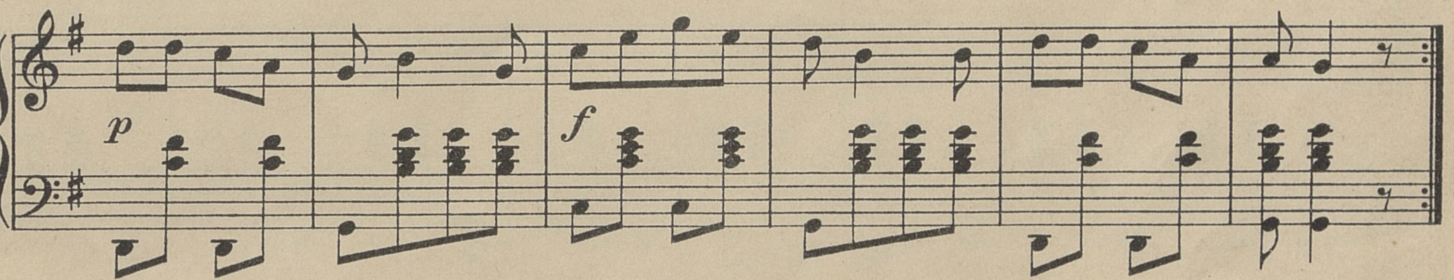

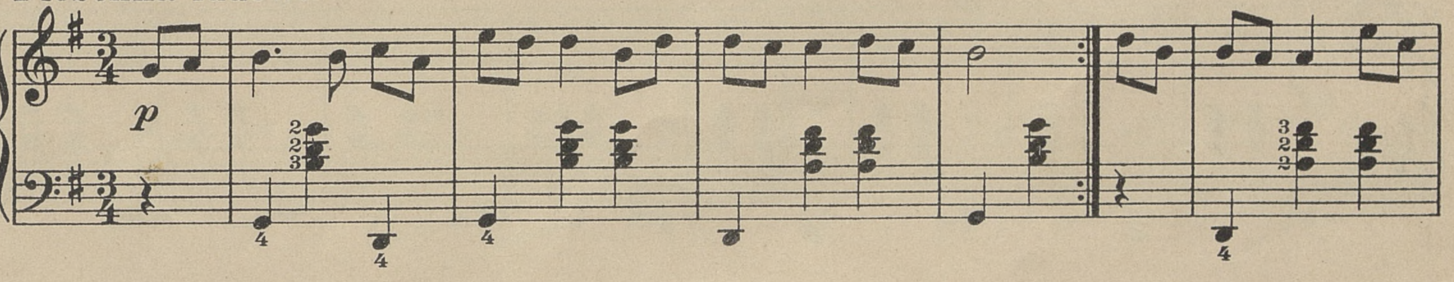
Krakowiak.
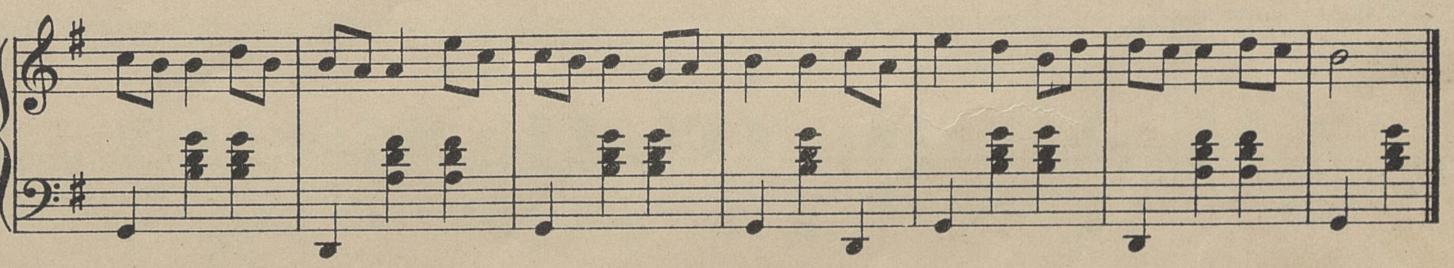

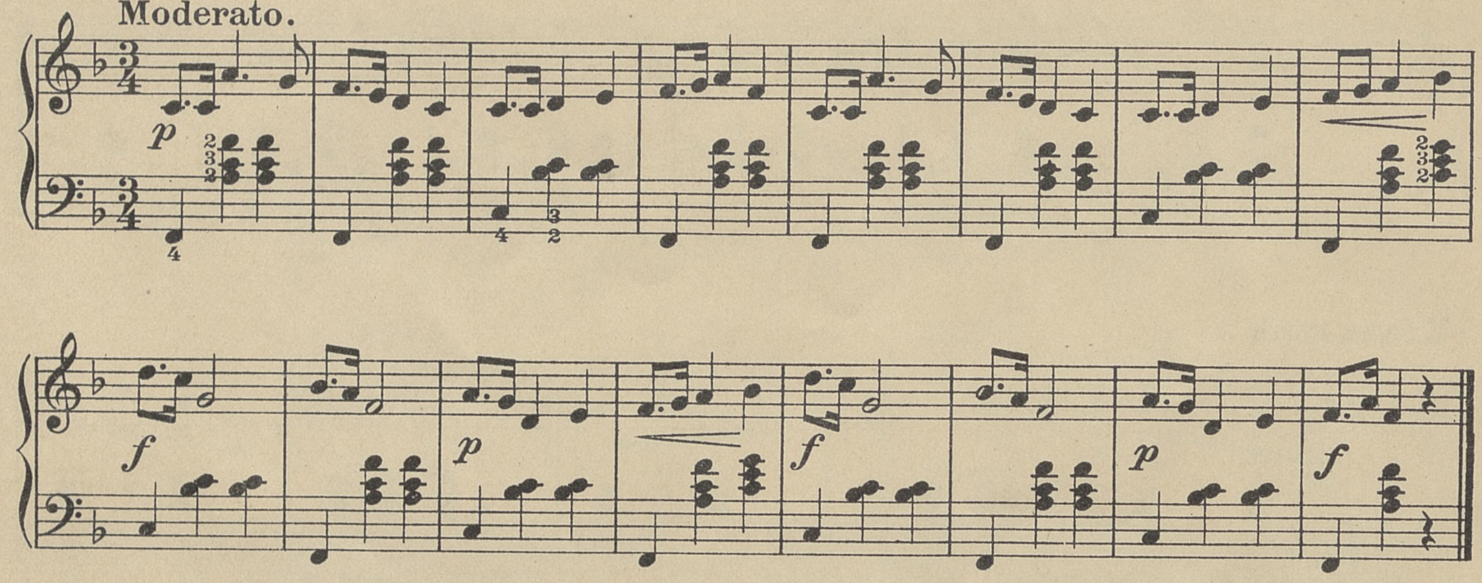
Piosenka ludowa.

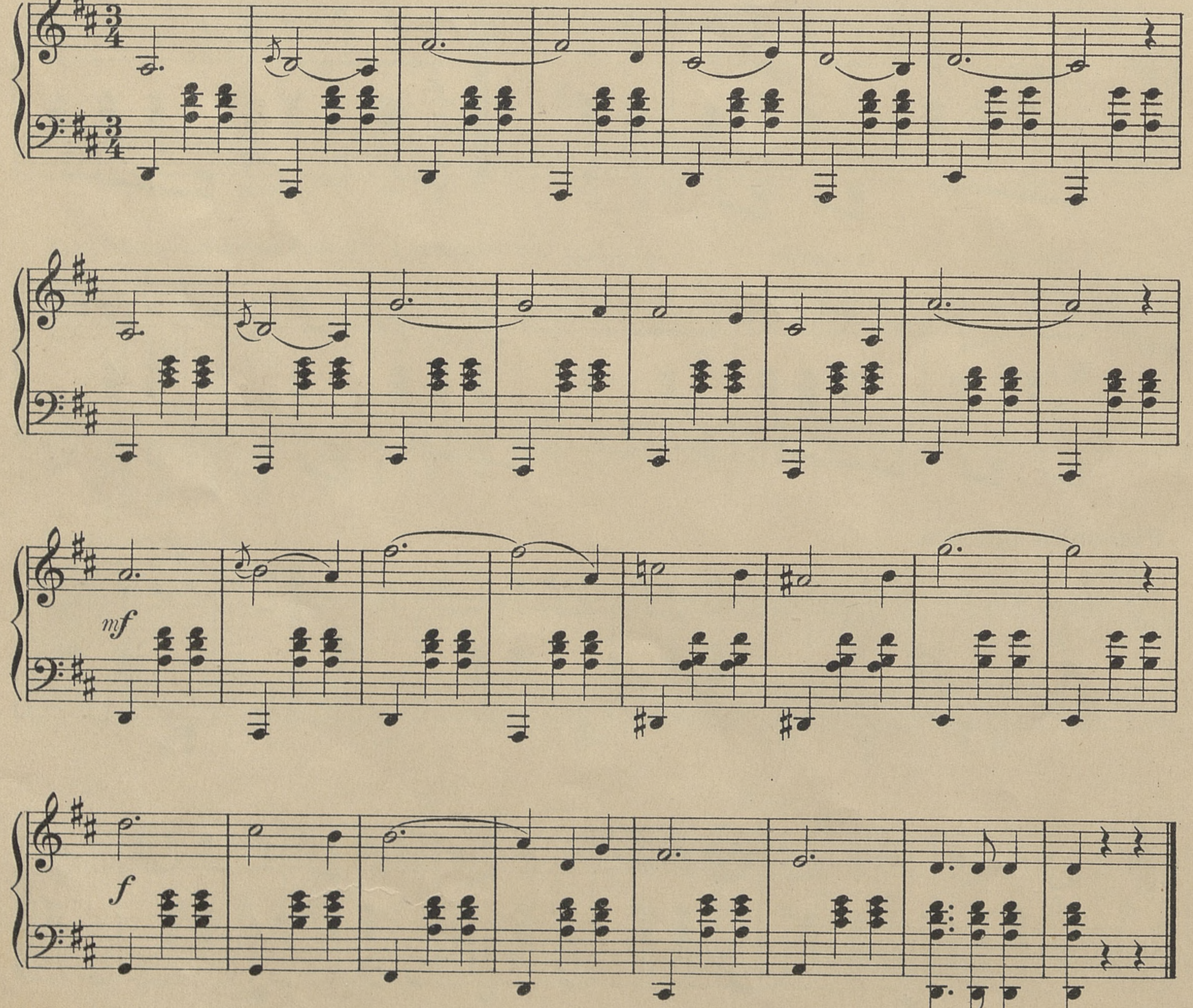
Trzeci Maj.

Moderato.
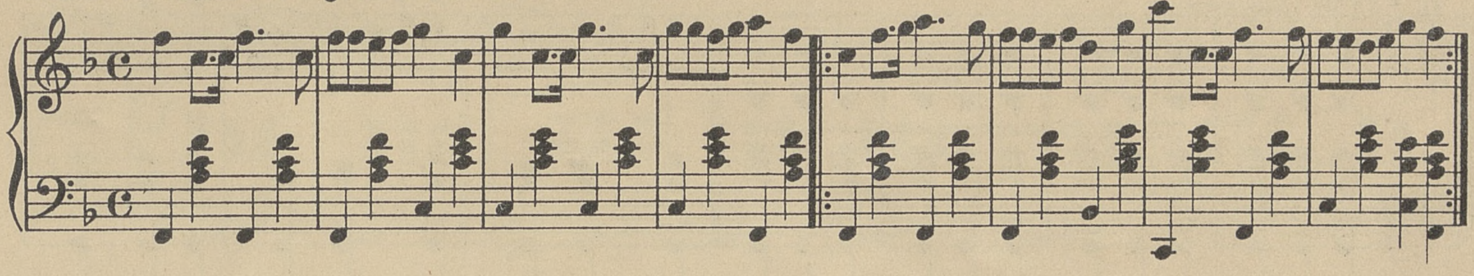

„Echa mego Jubileuszu" Walc.

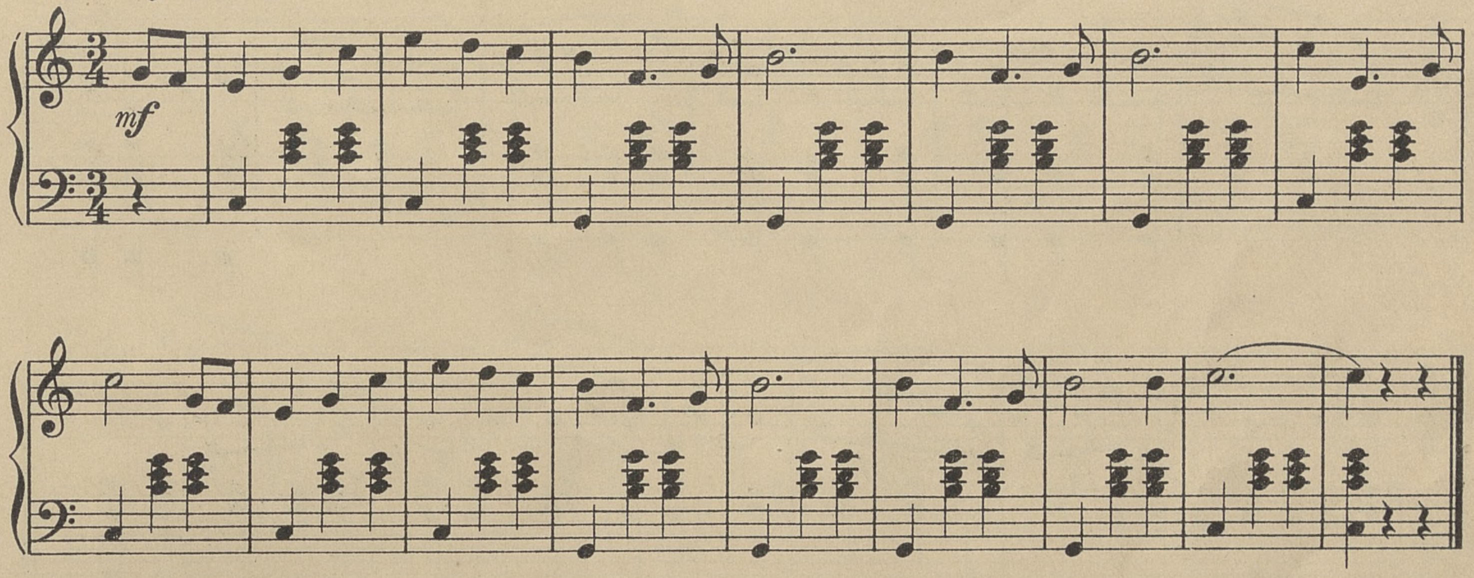
A. Wroński Op. 196.

Miło to widzieć ojcu lub matce.

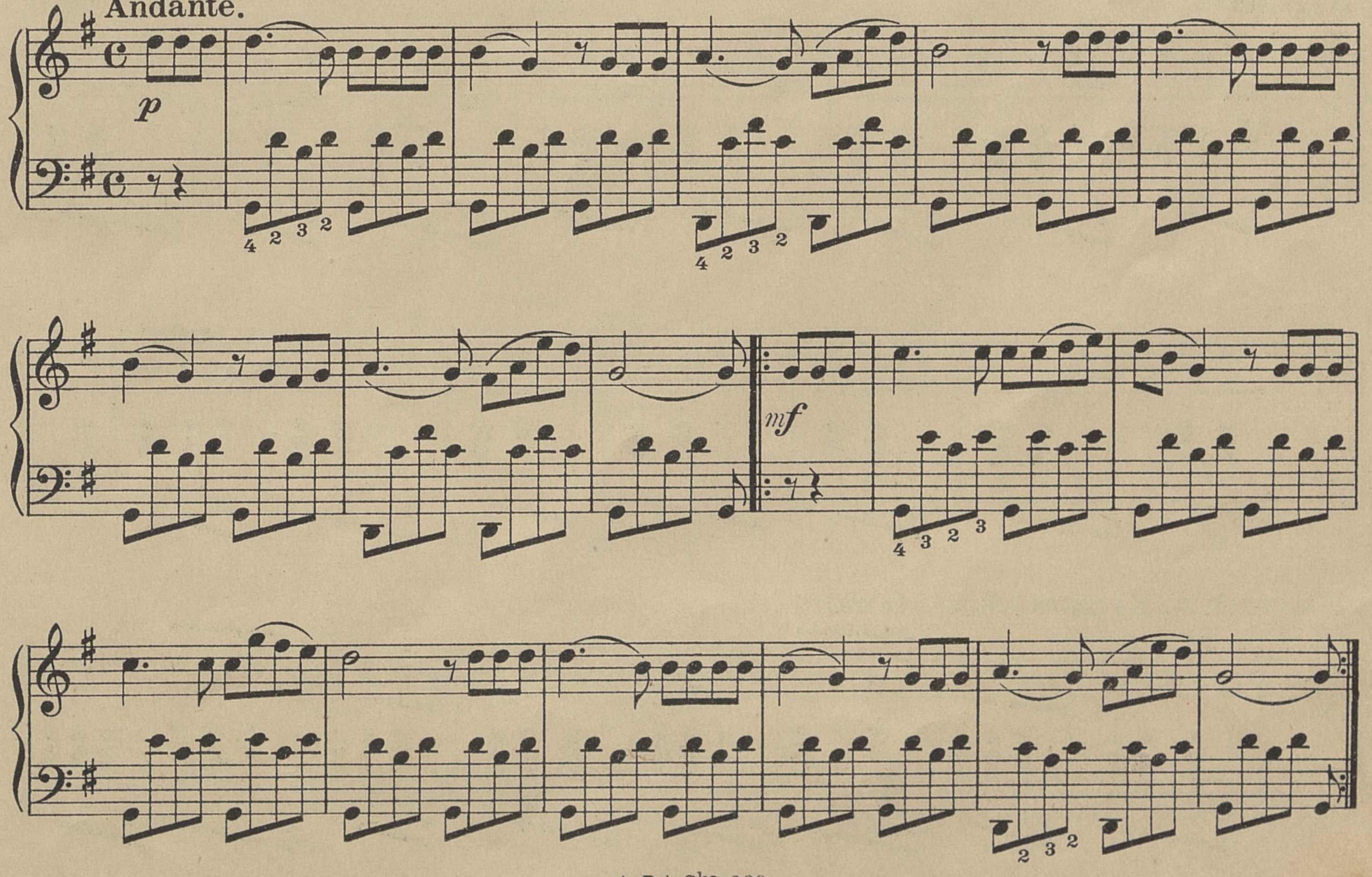

Walc tyrolski.

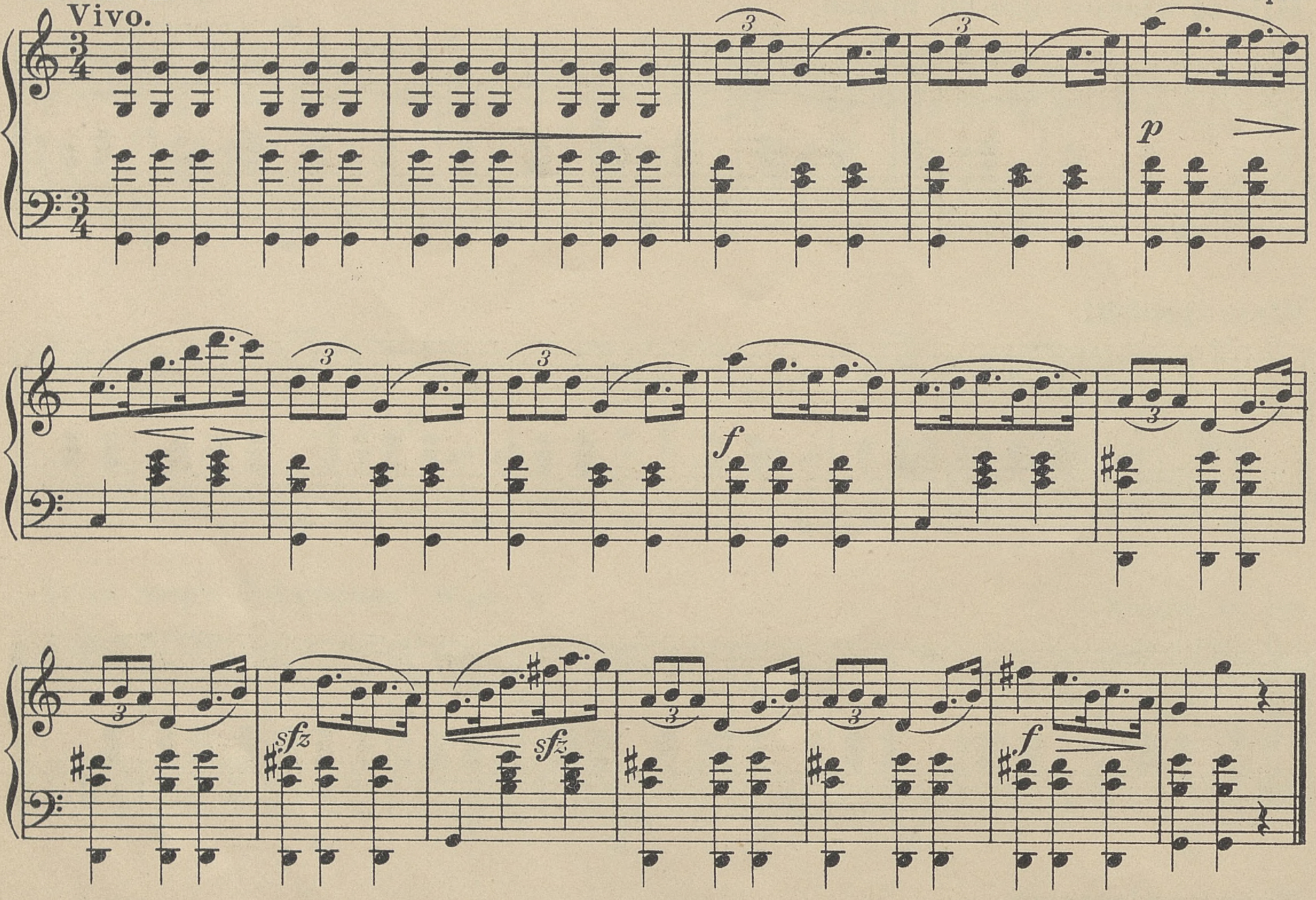

Tysiąc walecznych.
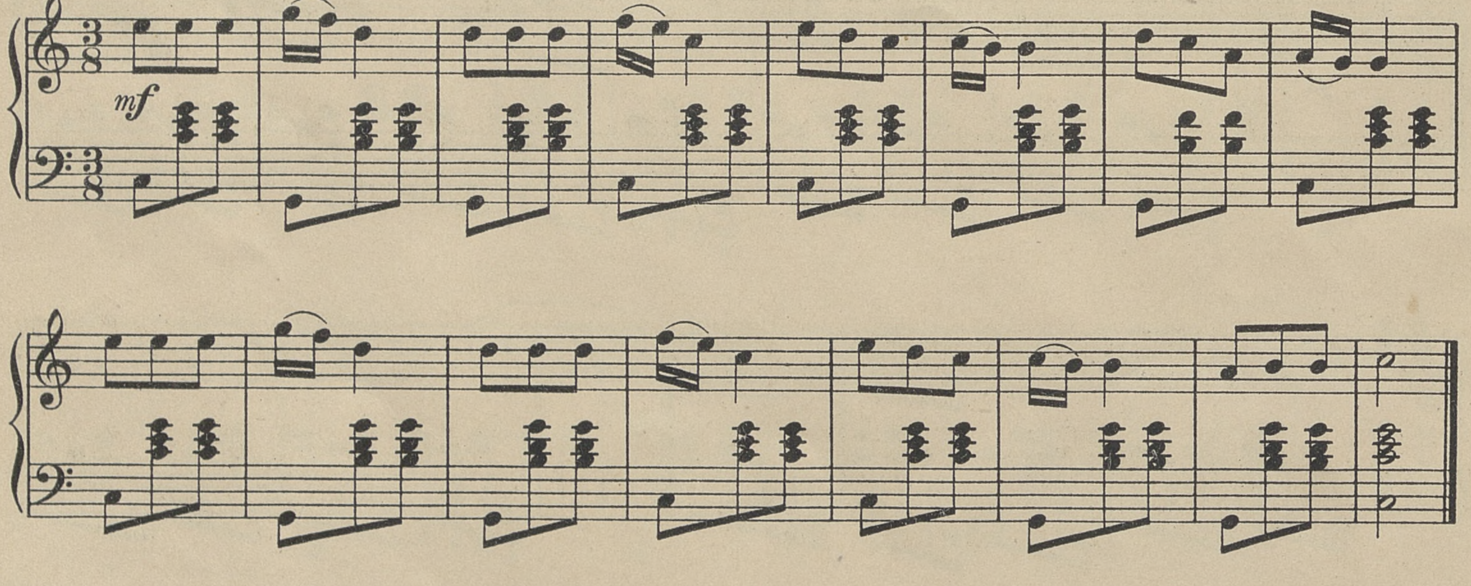
Andante.
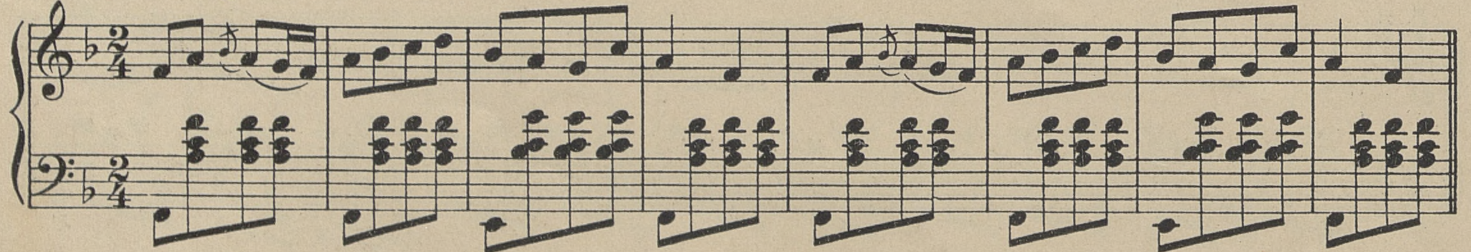

Mazurek. F. Chopin.
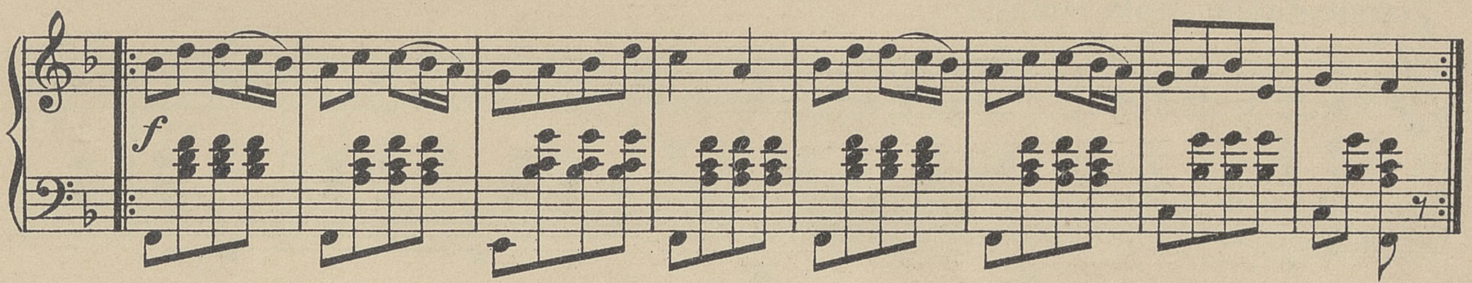

Rigoletto. Verdi.

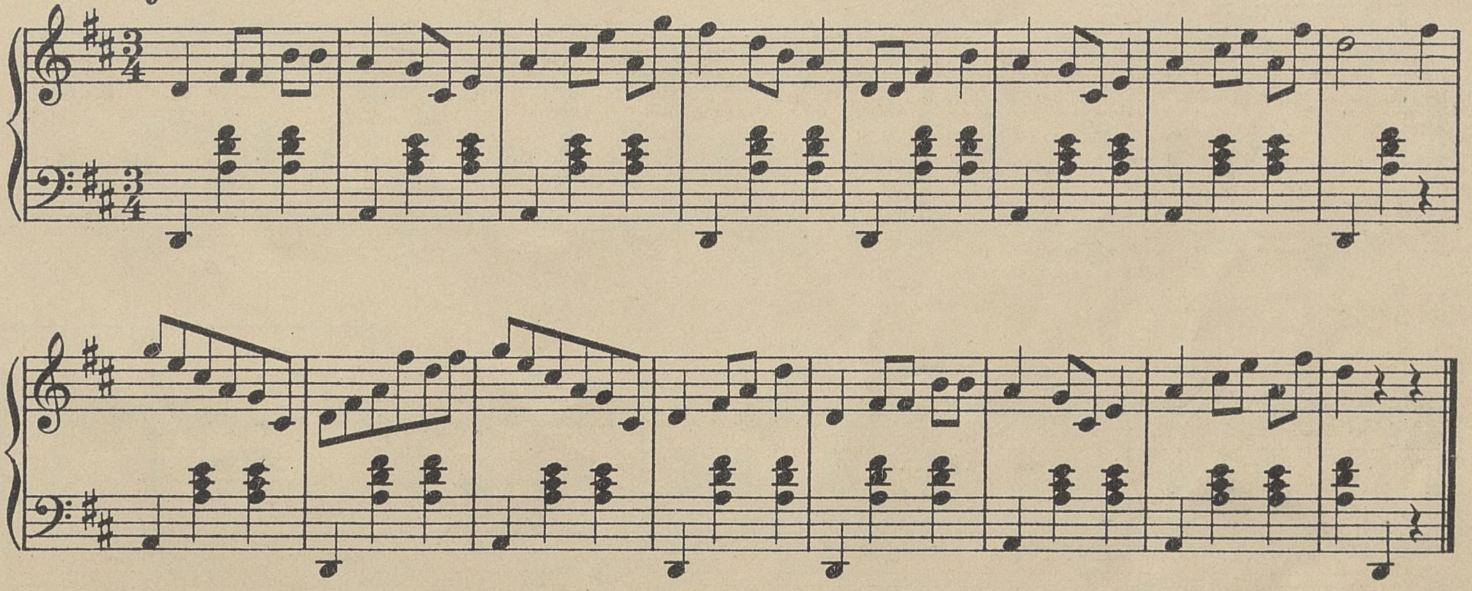

Mazurek z „Krakowiaków i Gorali".

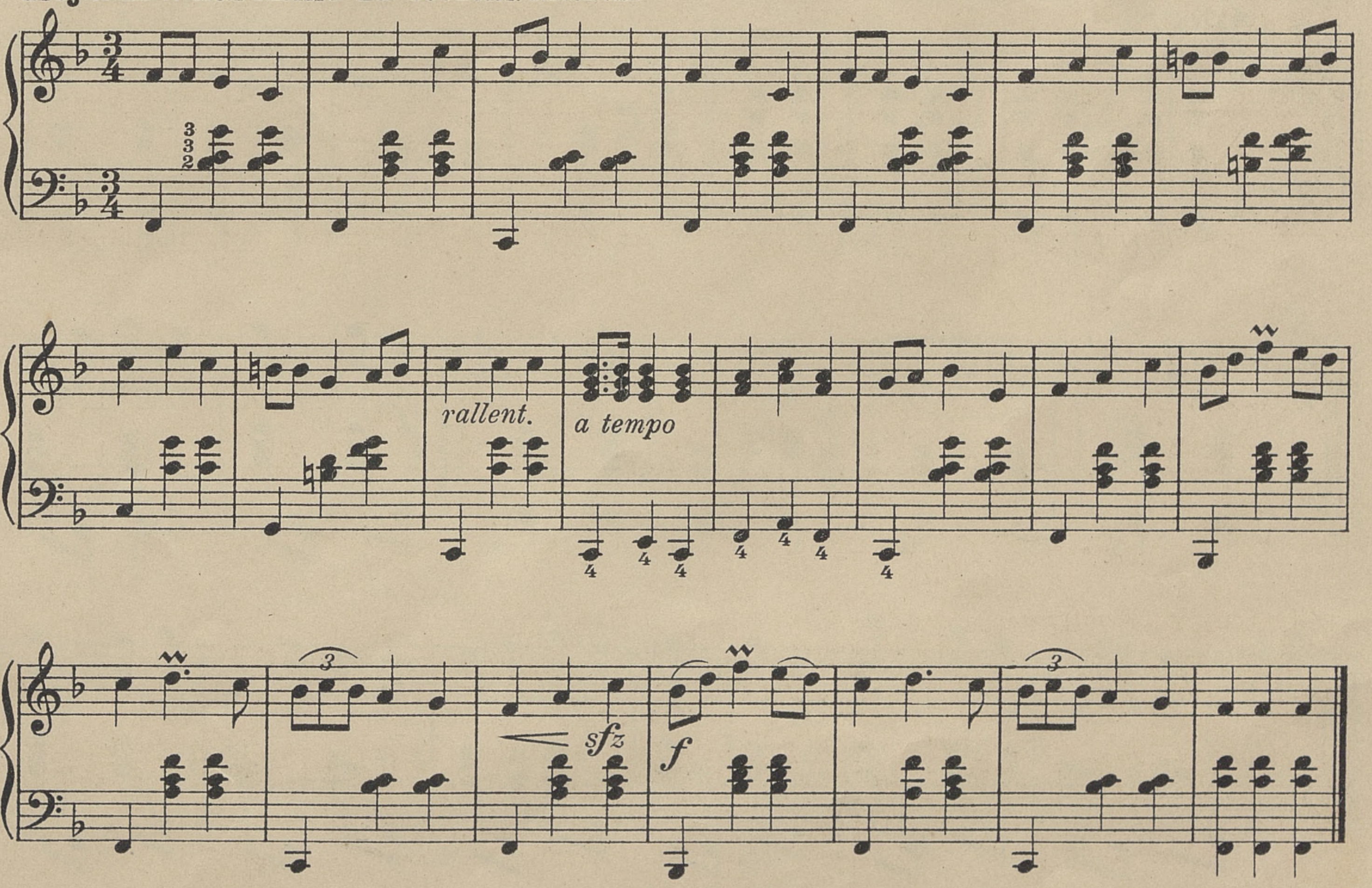

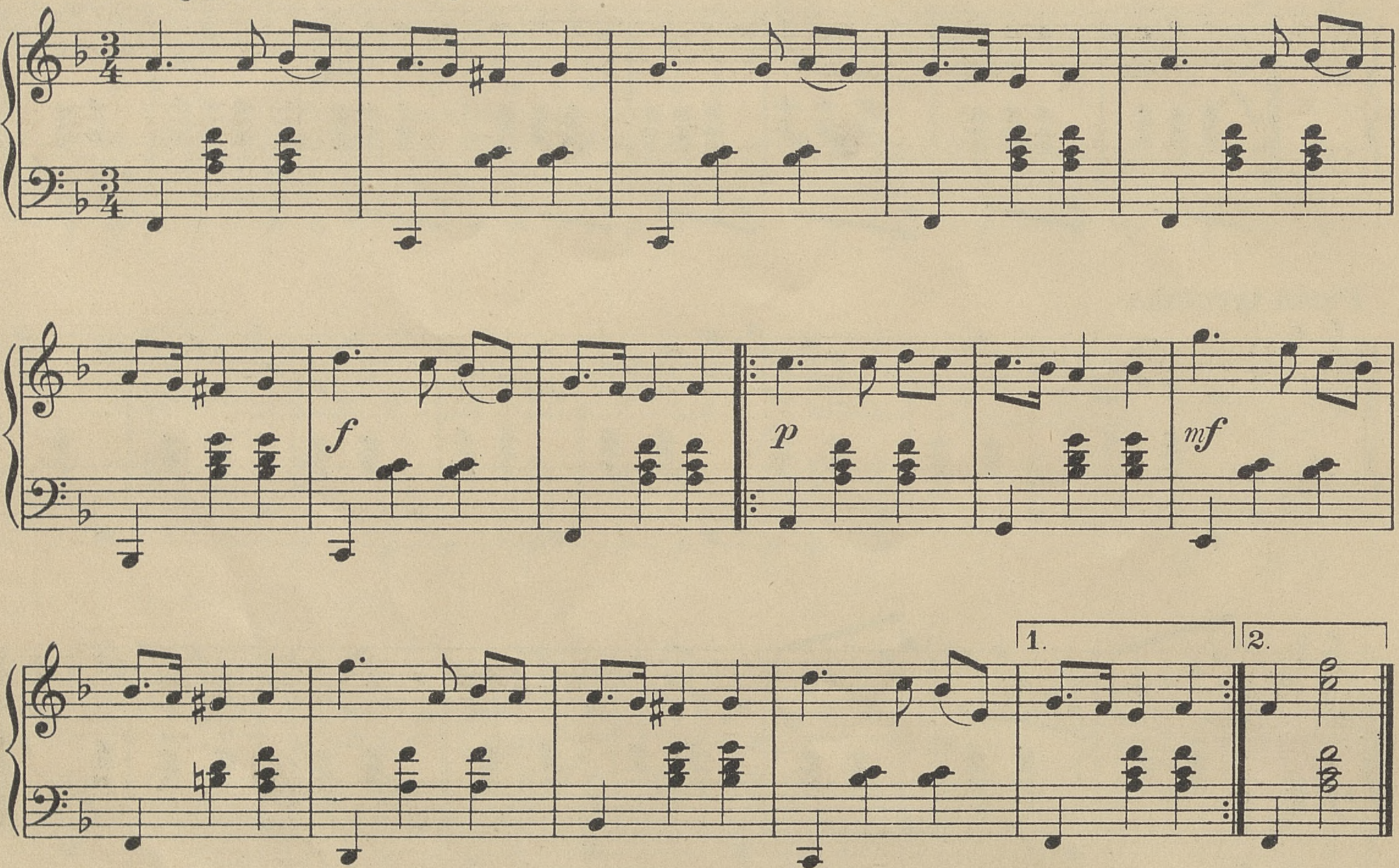
Pieśń tyrolska

Hej tam w karczmie za stołem. Mazur.

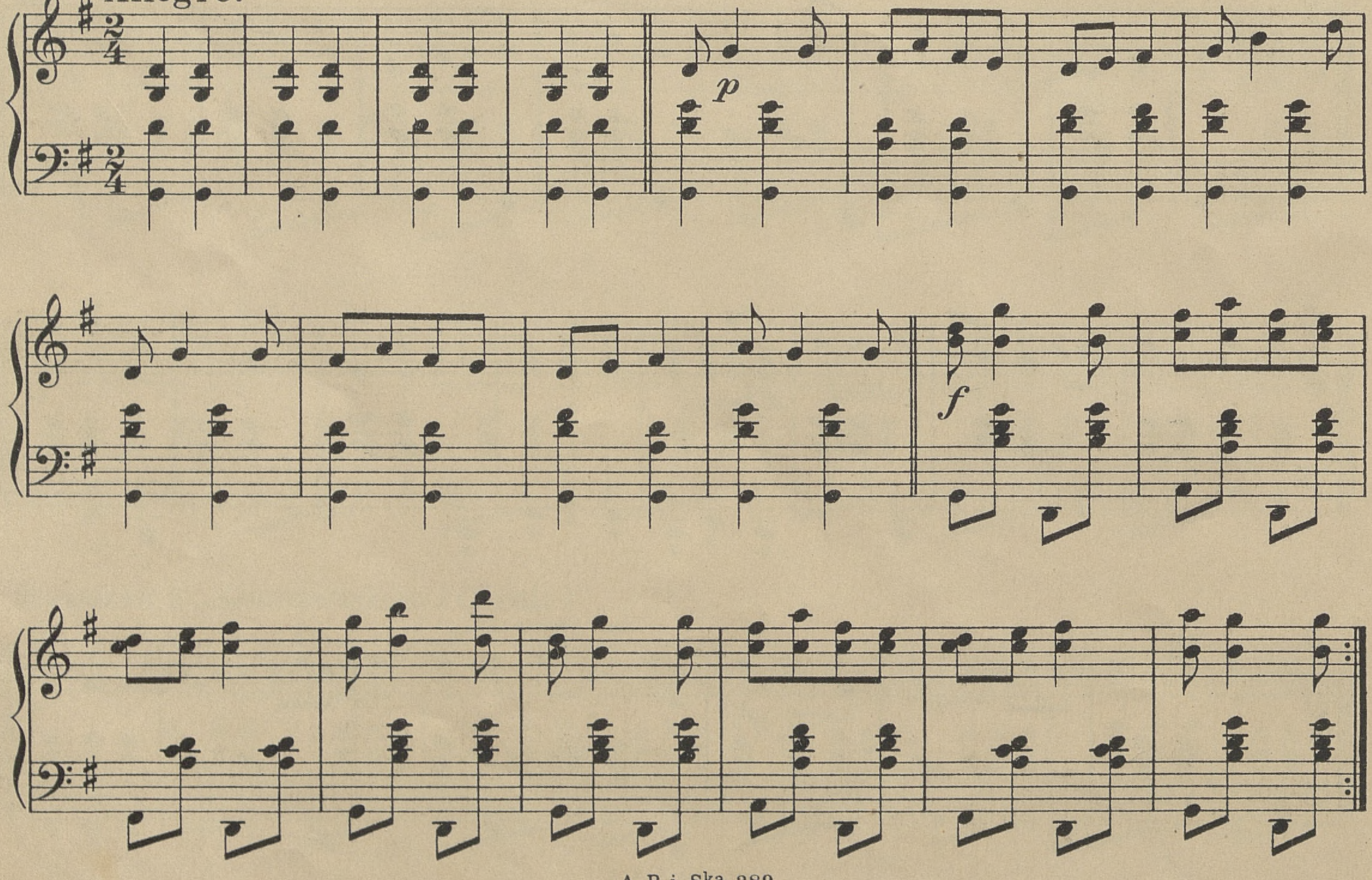

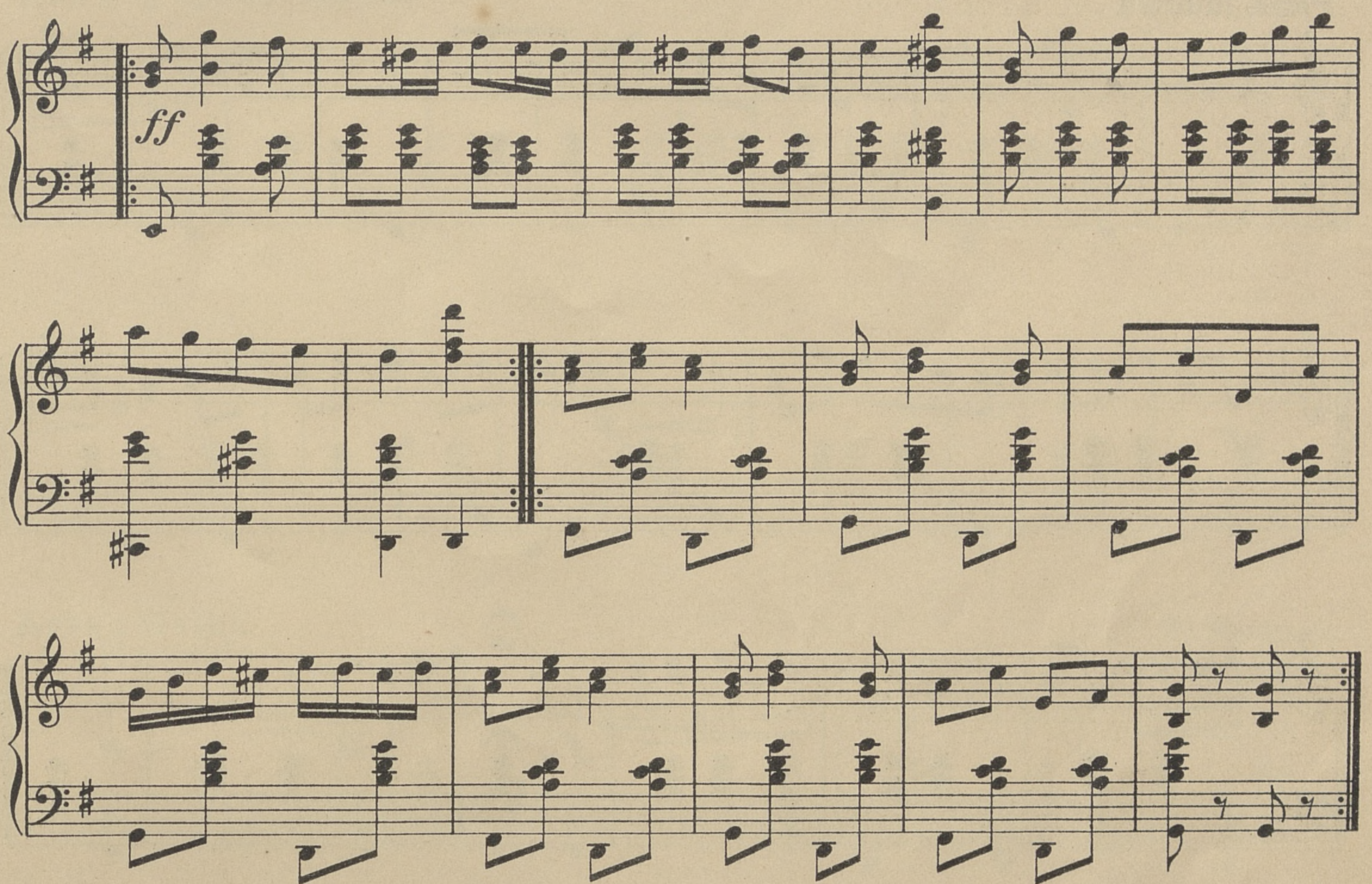
Pomoc dajcie mnie rodacy.

„Z nad Wisły" Krakowiak. A. Wroński, Op. 193.

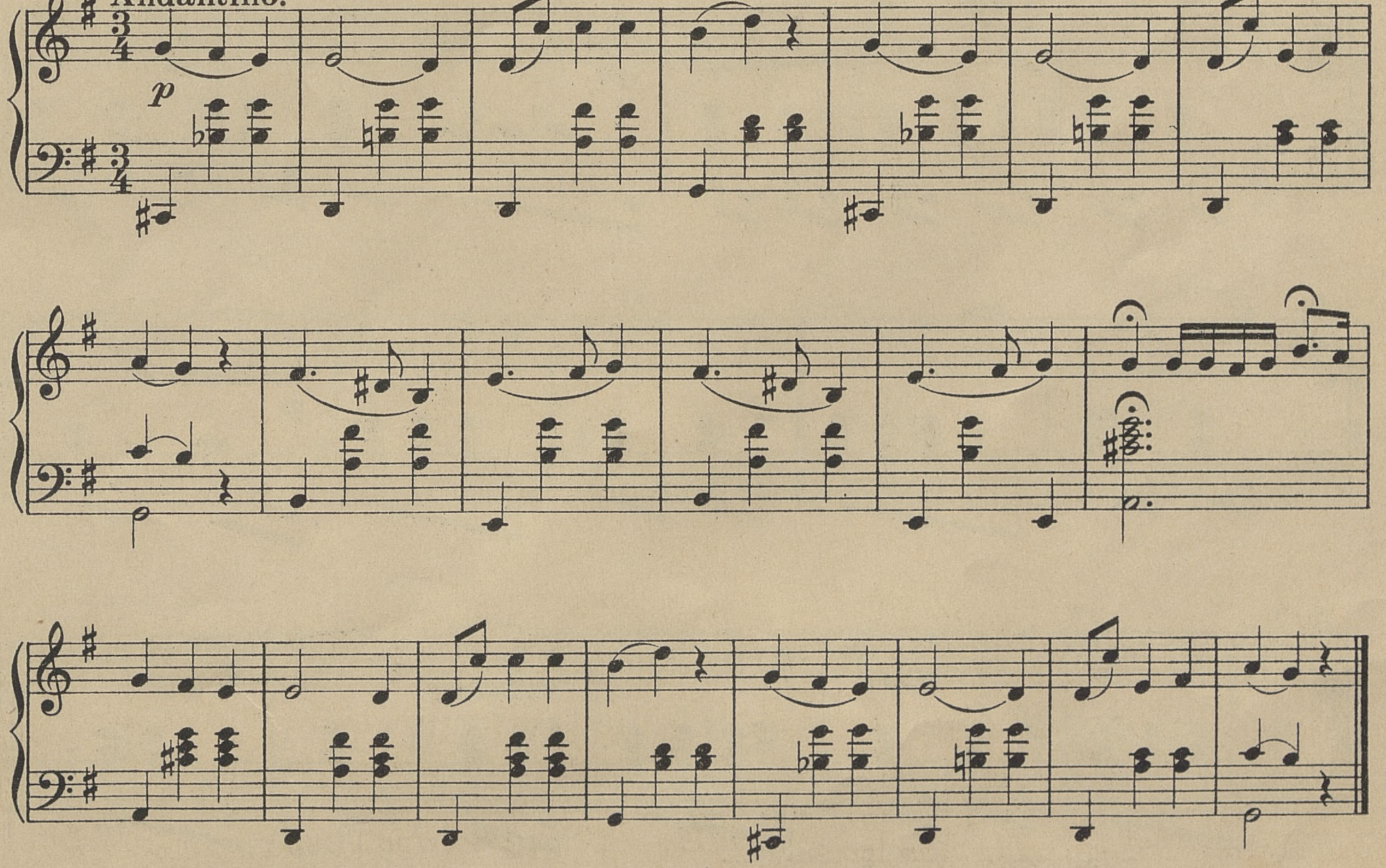
Allegro.

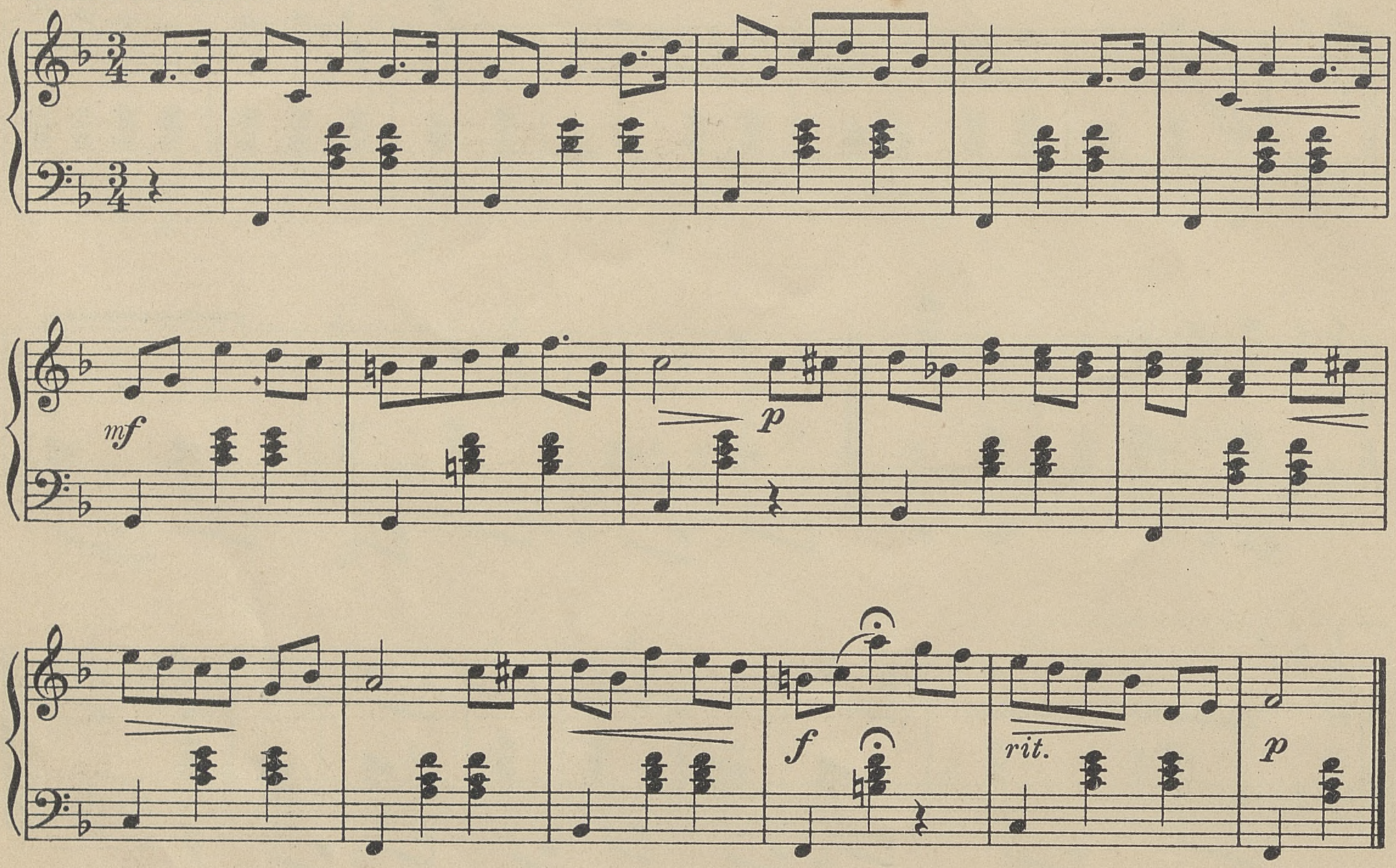

Gdybym ja była słoneczkiem na niebie. Chopin.

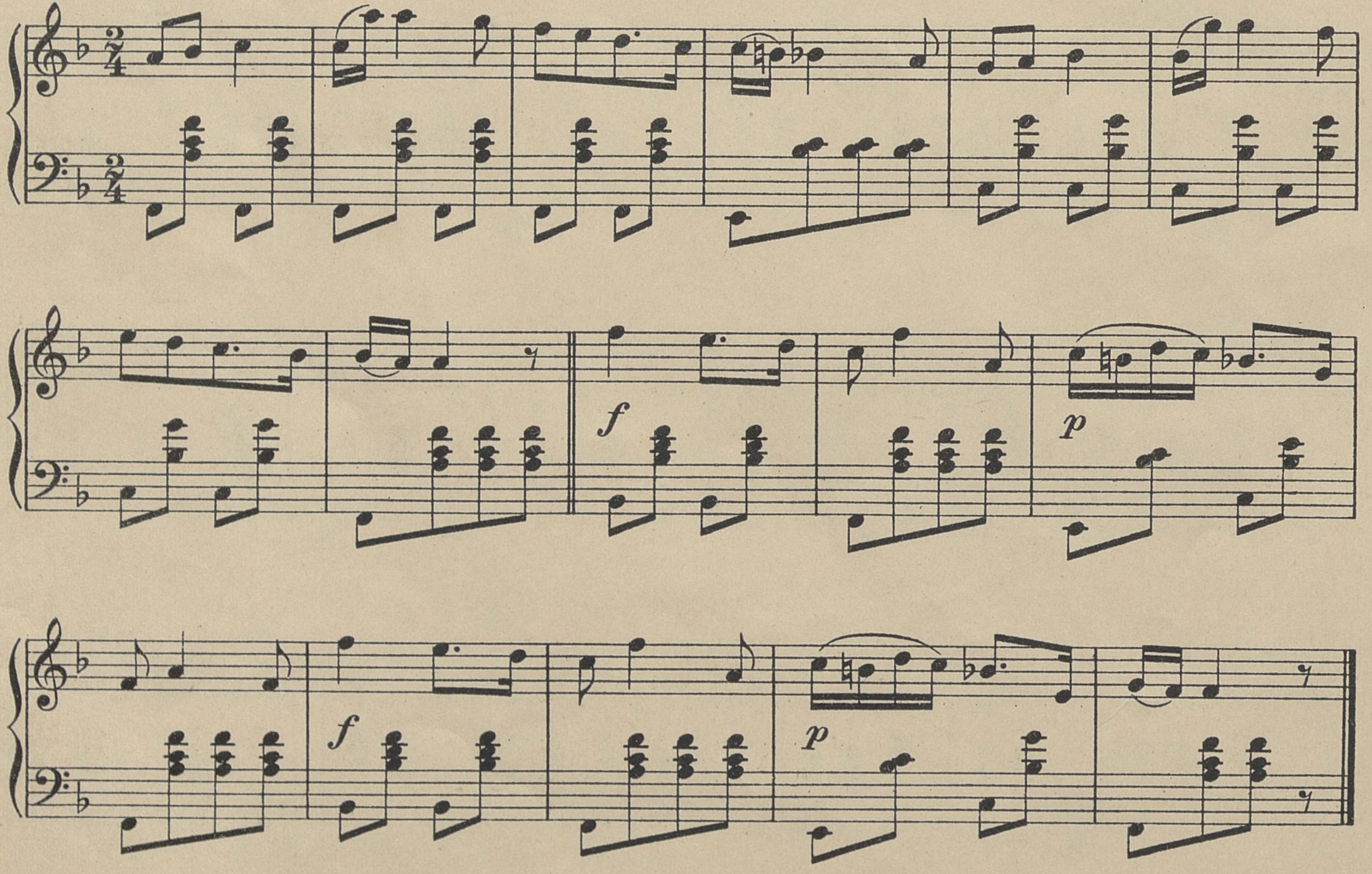
Andantino.

Pieśń ludowa.

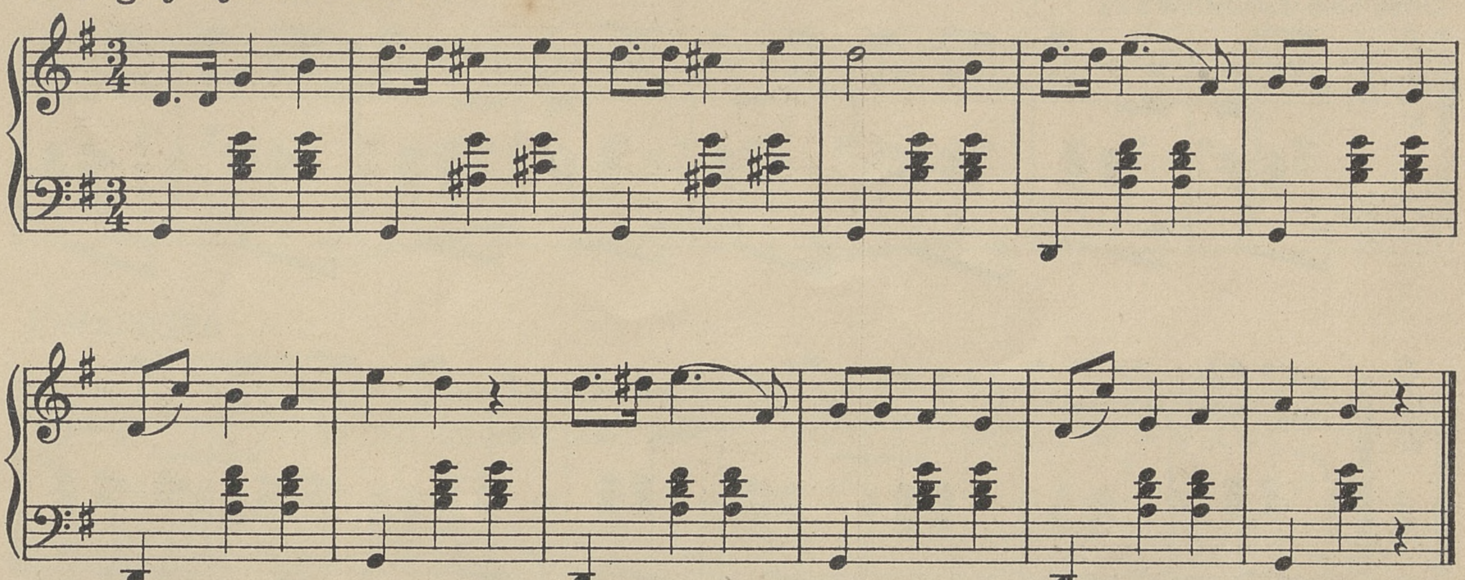

Krakowiak.

Bibl. Jag.

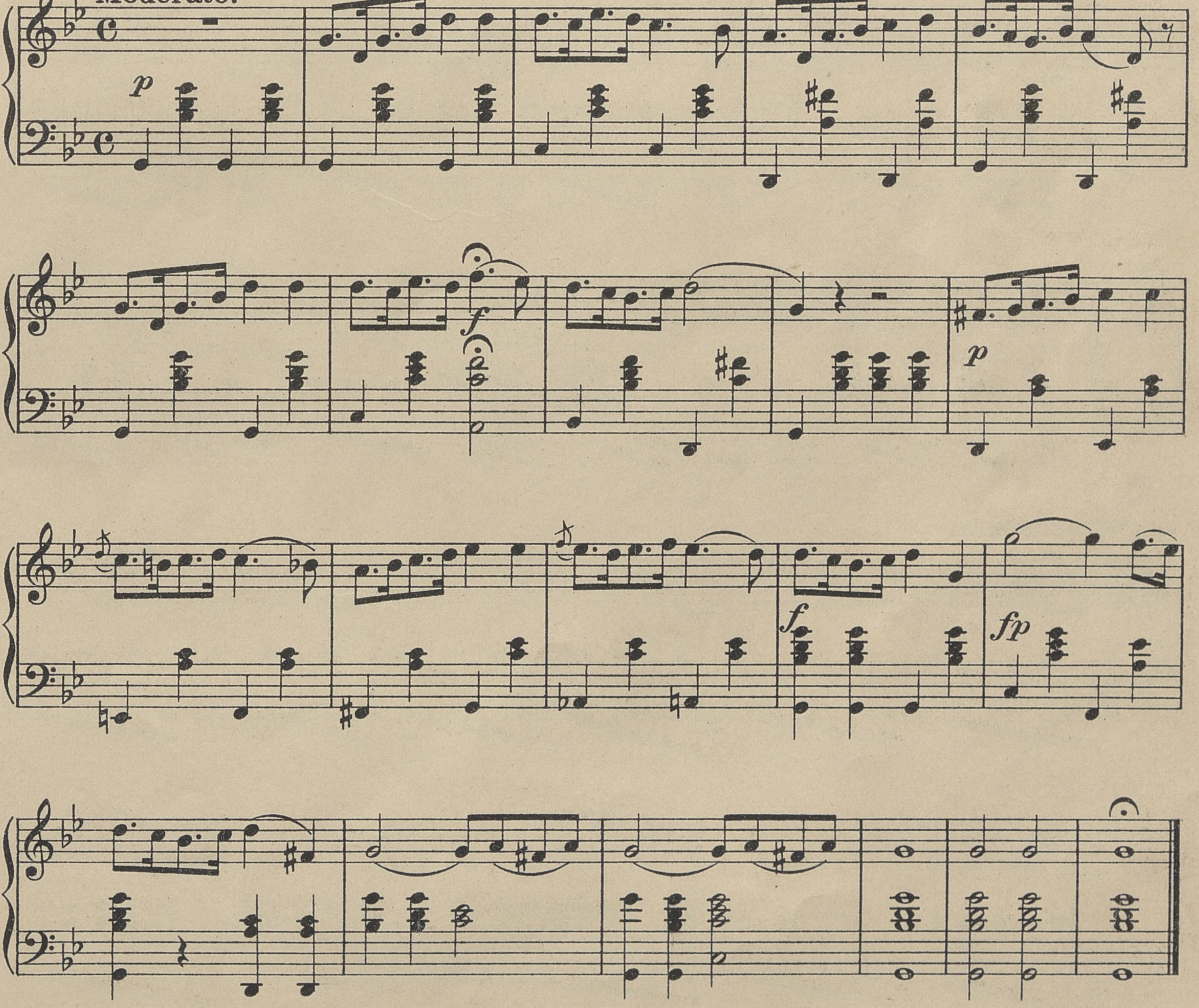
Raz gdy byłem. Mazur.
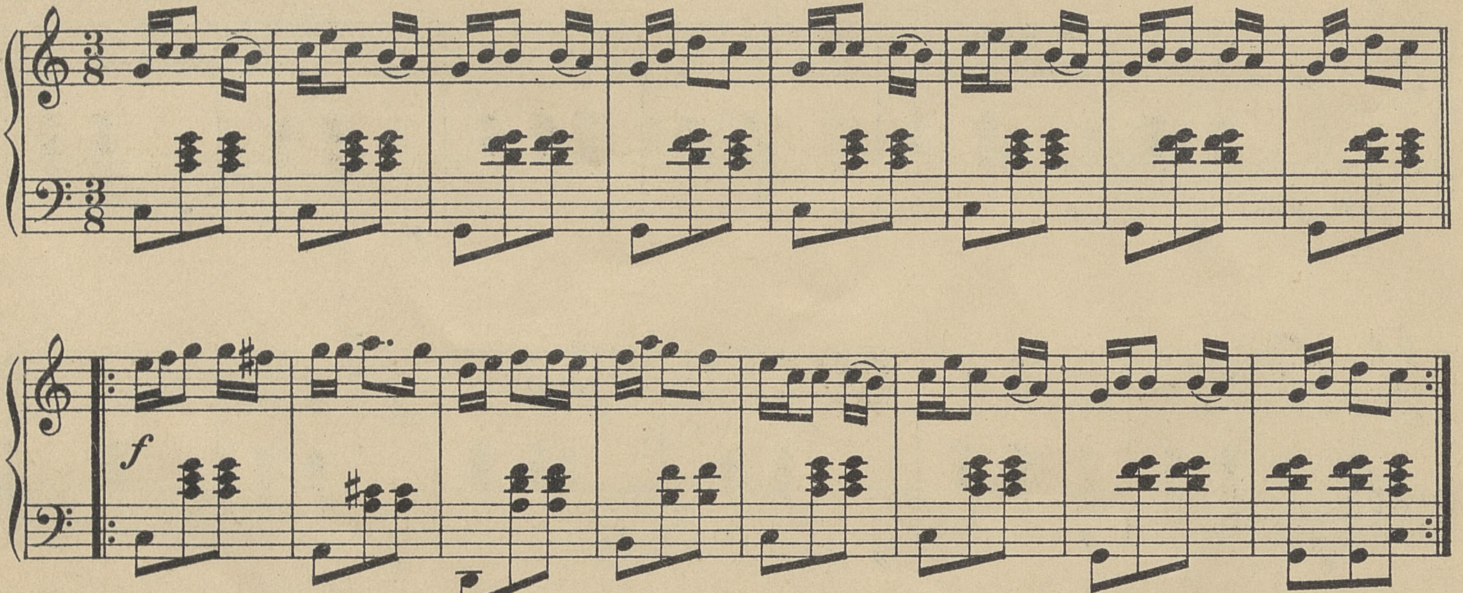

Arya z Halki.

St. Moniuszko.
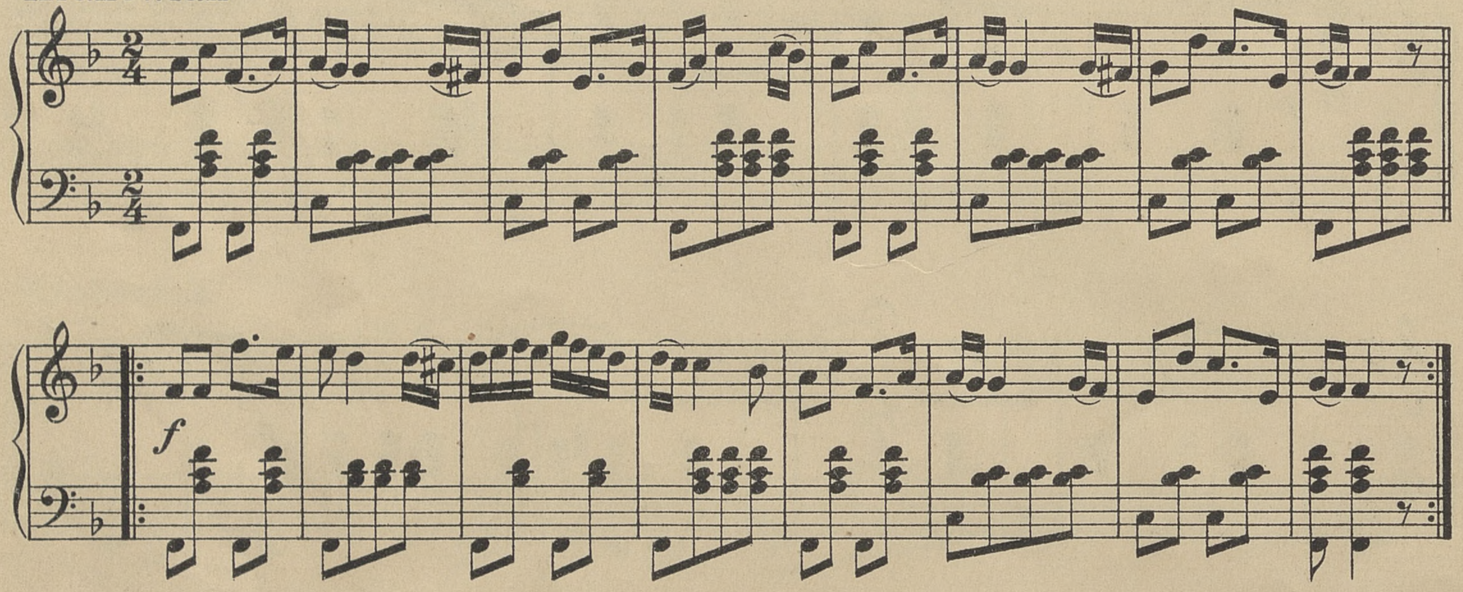
Moderato.
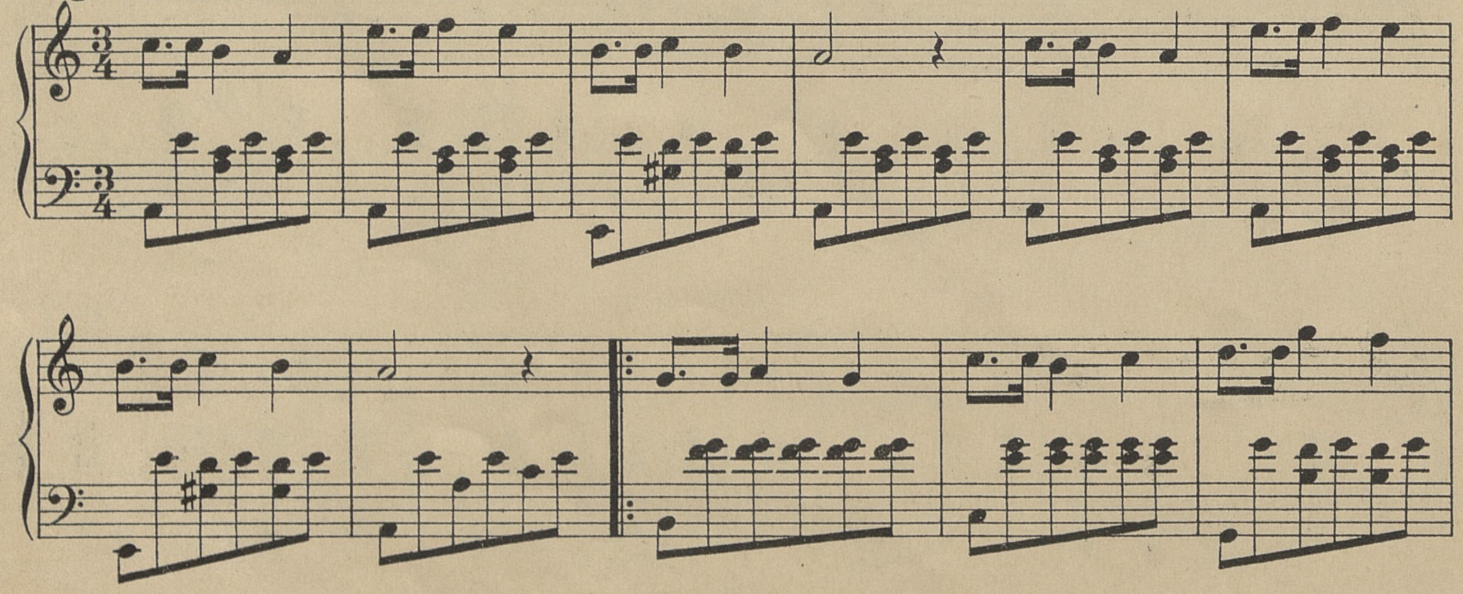

Obertas Łobzowski
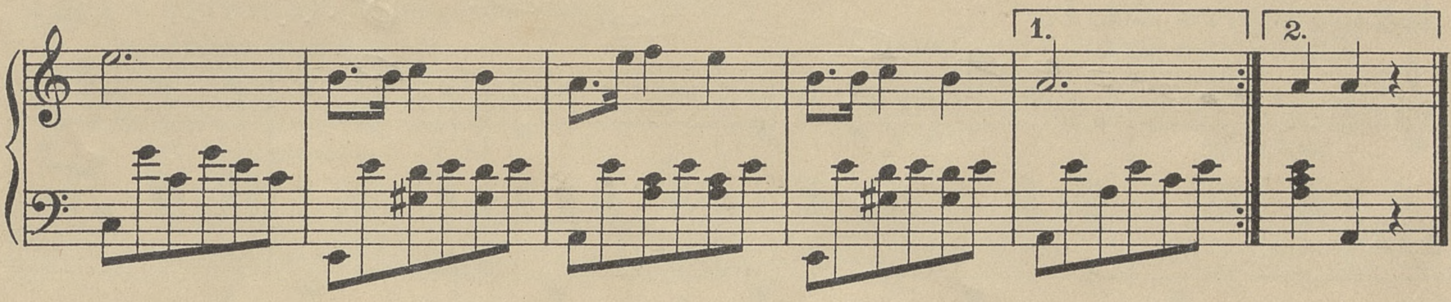

Krakowiak
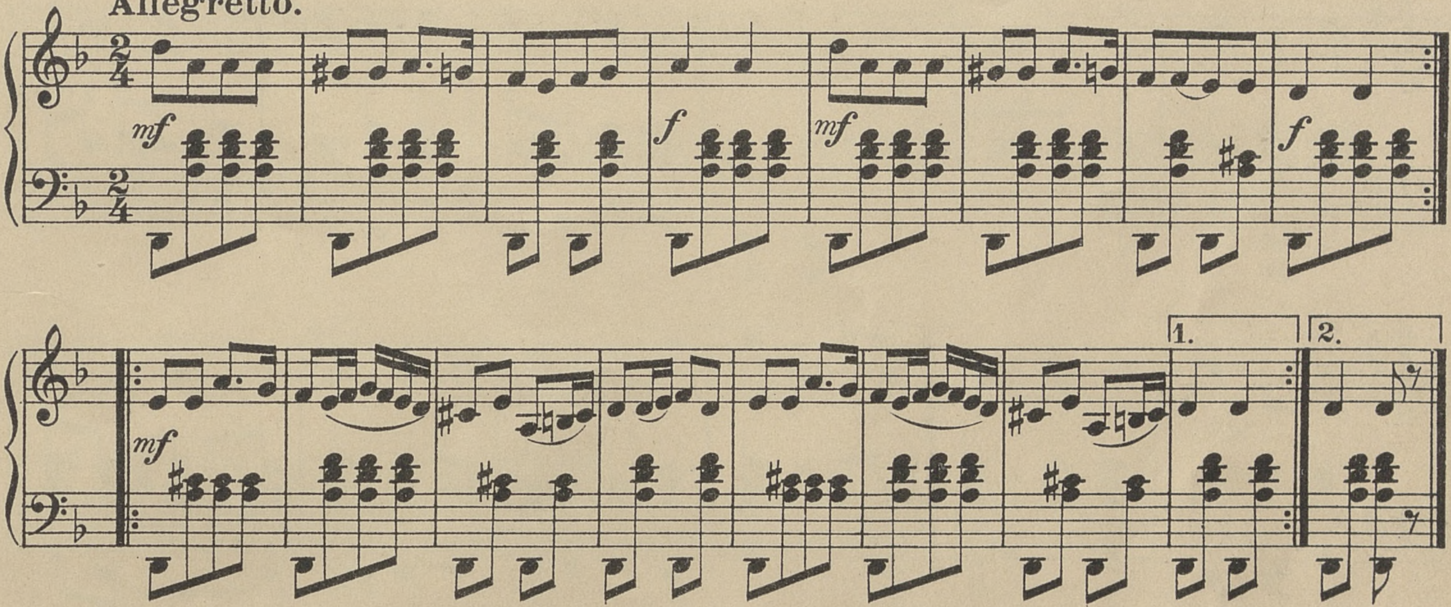

O gwiazdeczko

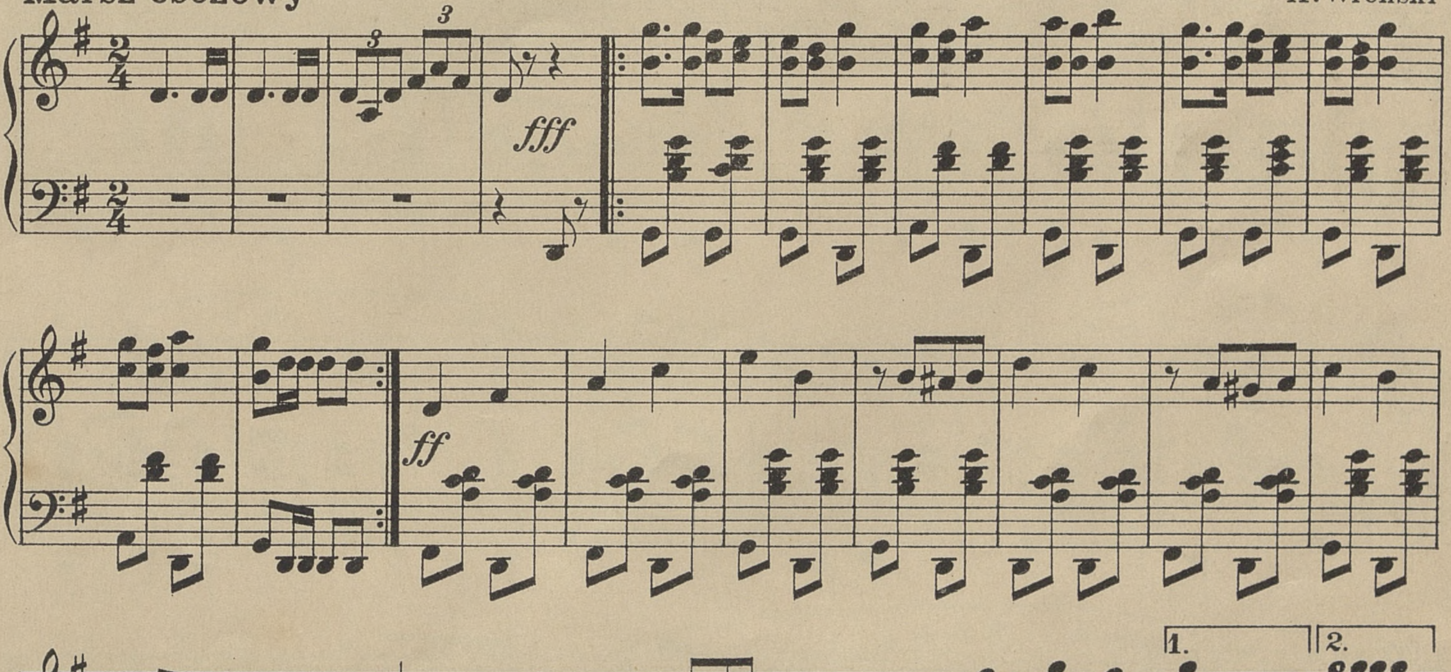
Kołomyjka

Allegretto.

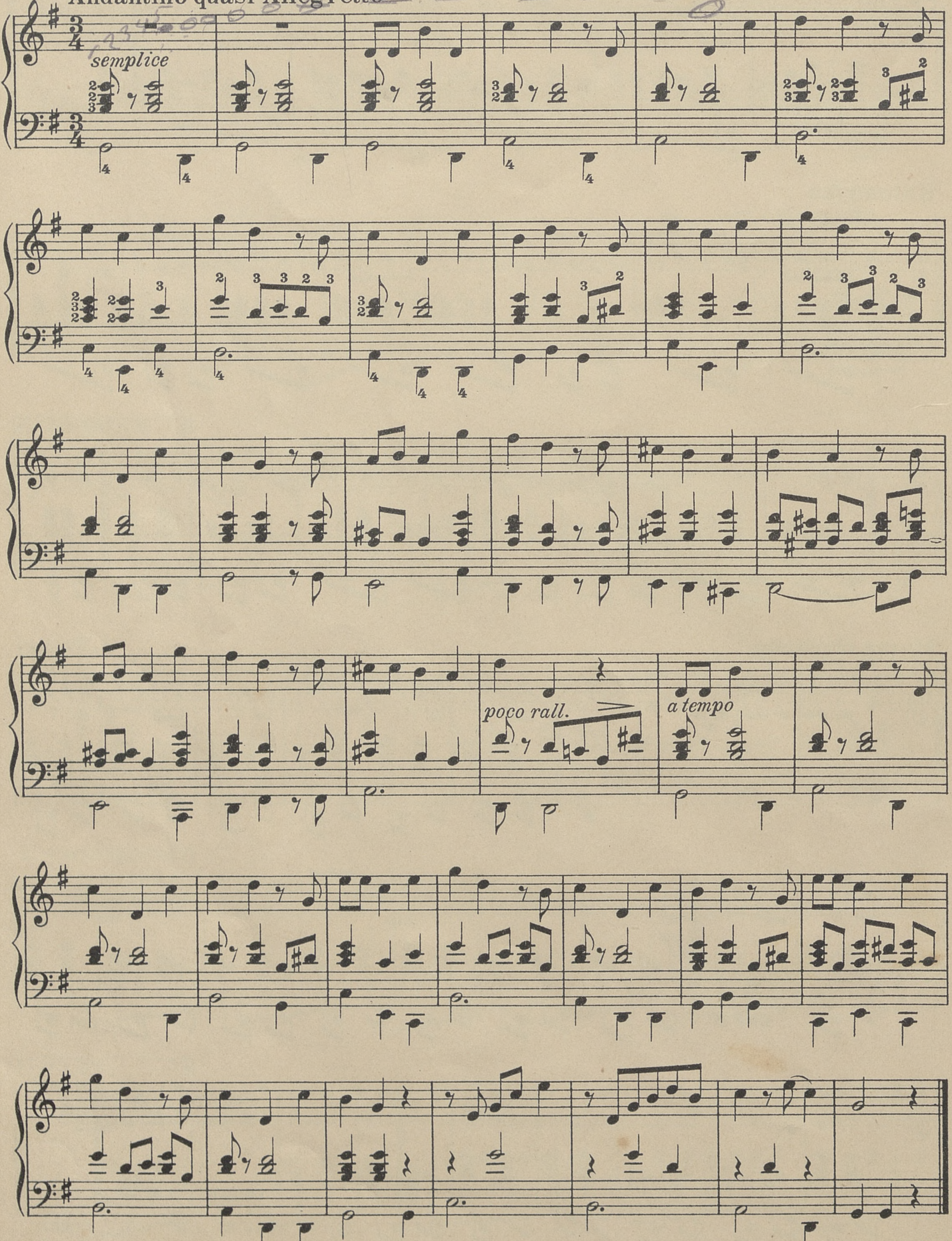
Marsz obozowy

A. Wroński

Jak się dobrze składa — J. Gall

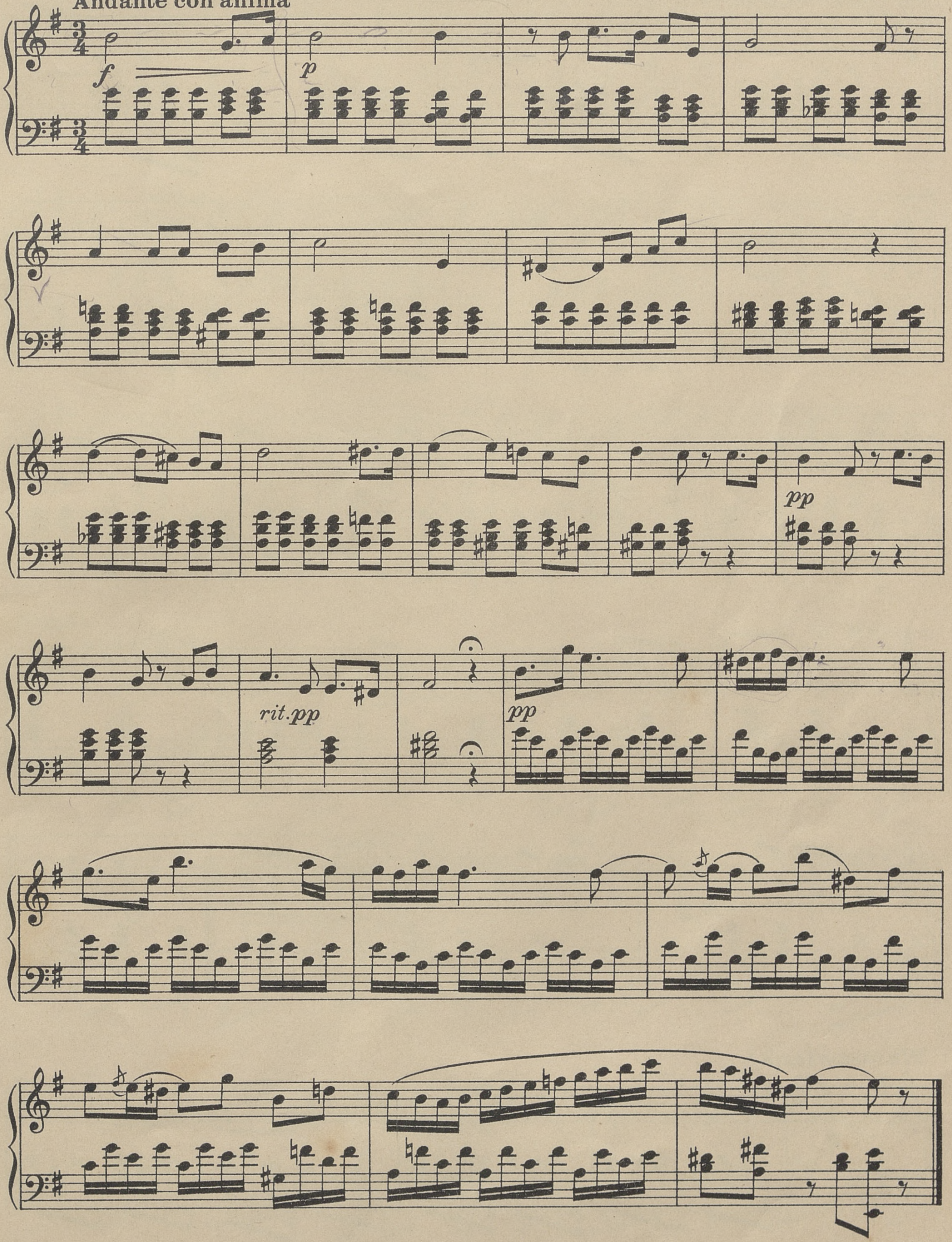
Andantino quasi Allegretto

Arya z kurantami z op. „Straszny dwór“

St. Moniuszko

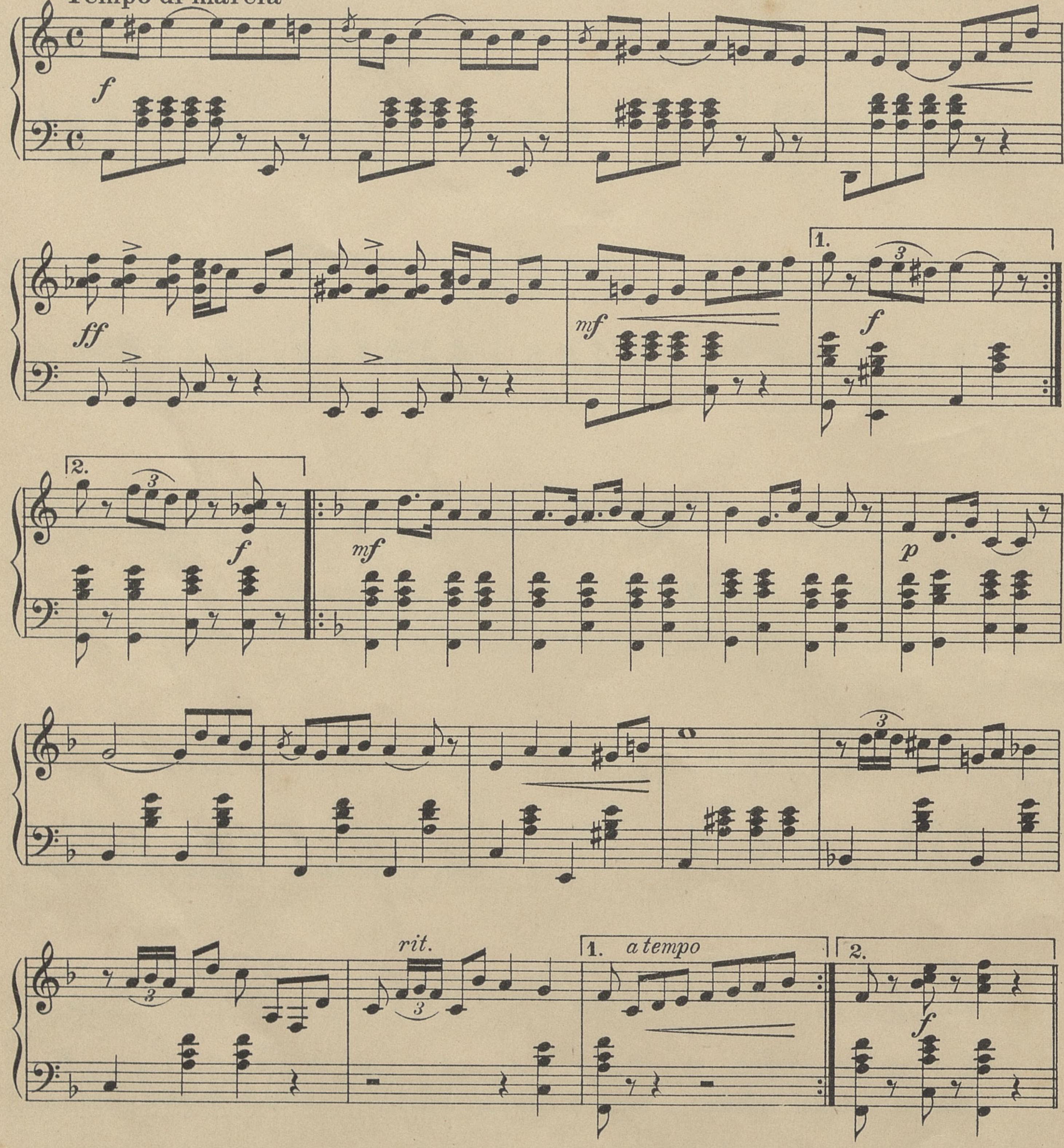
Andante con anima
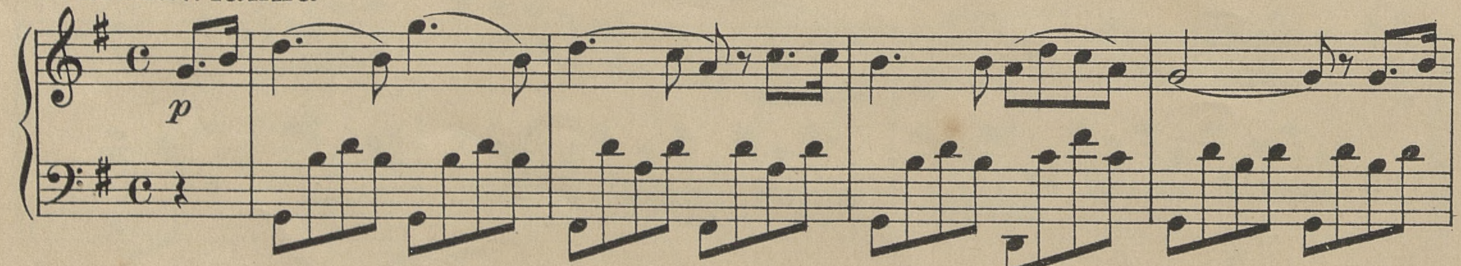

Carmen
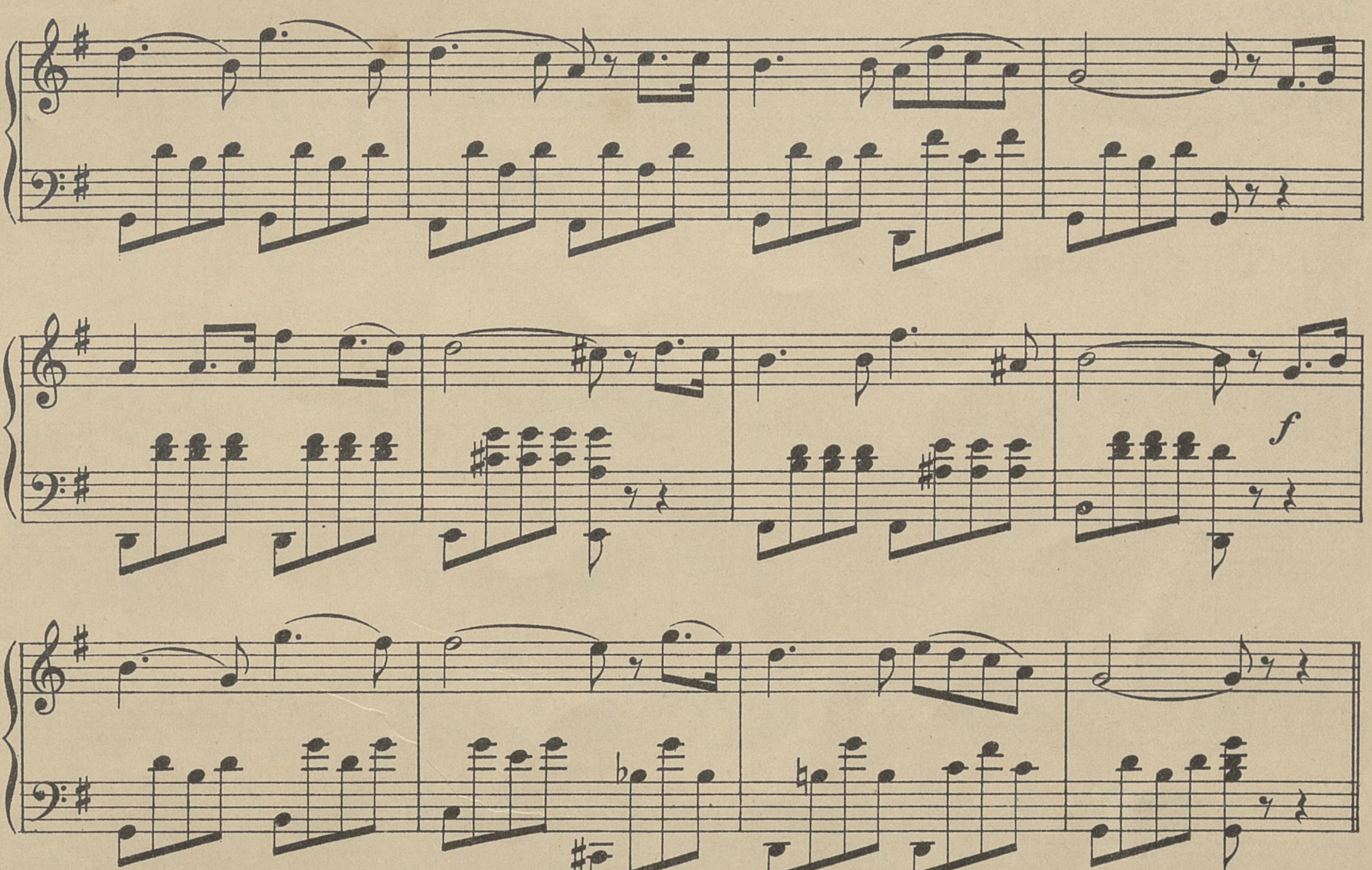
Tempo di marcia

G. Bizet

Warszawianka

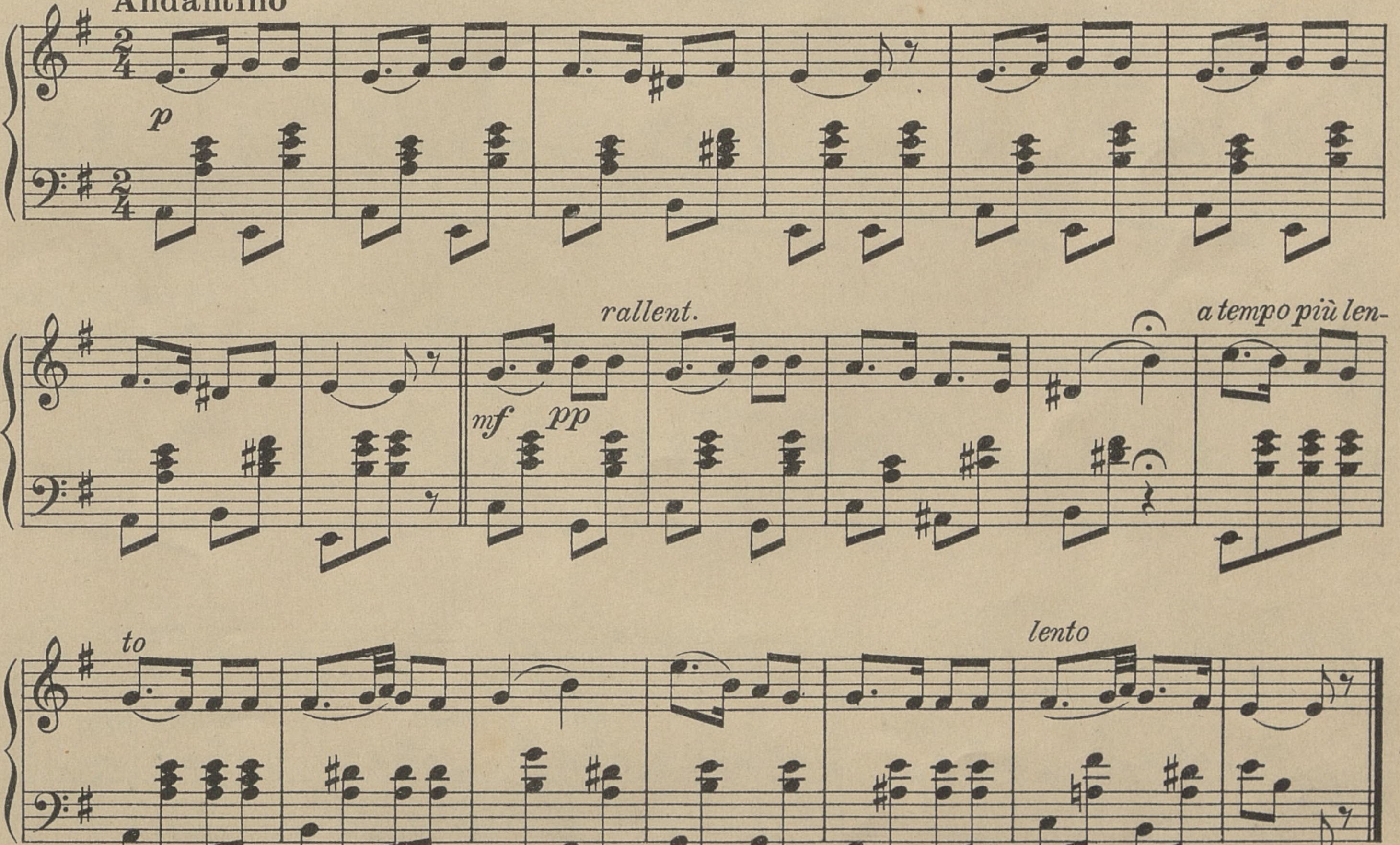

Kozak

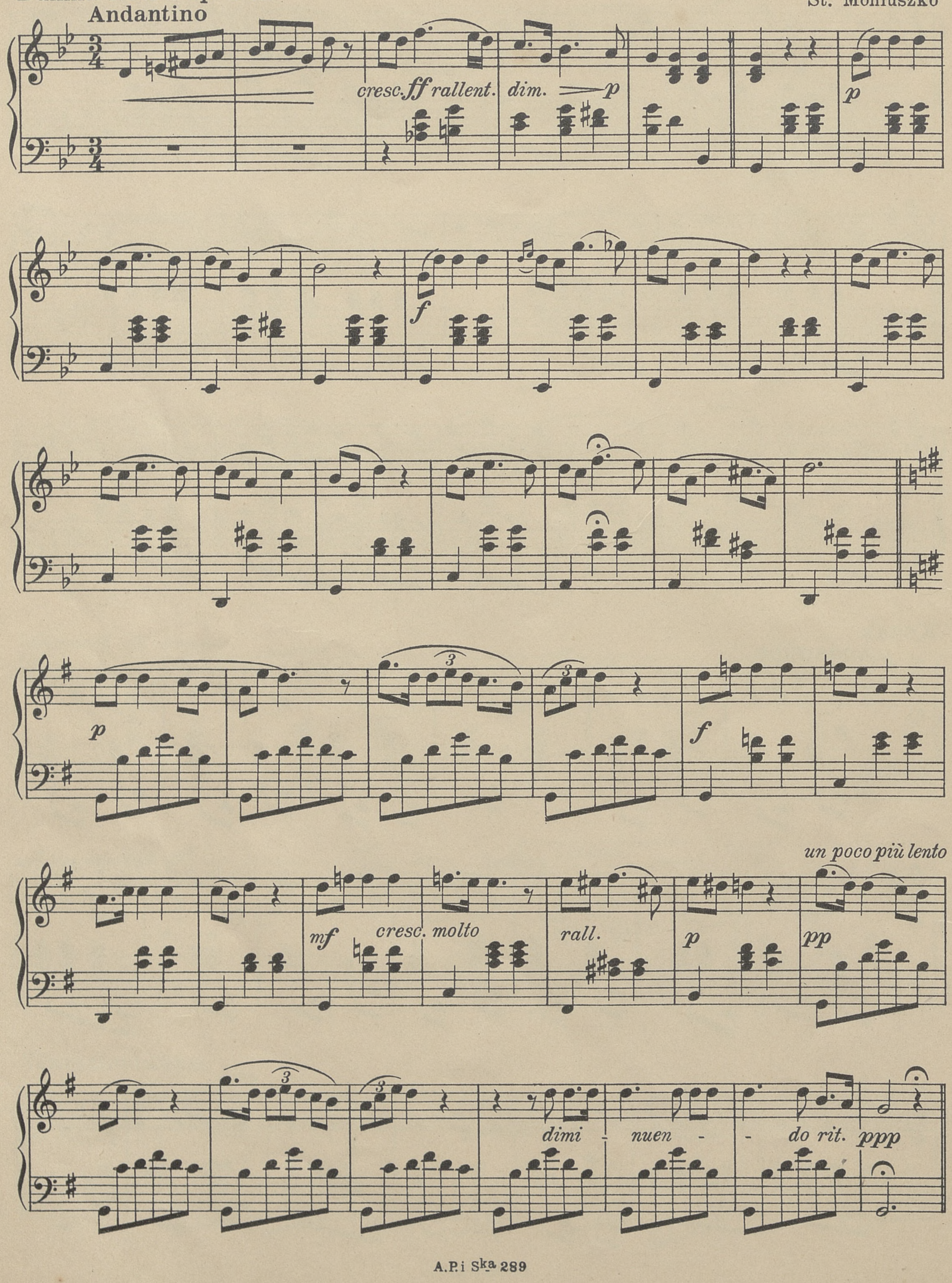
Andantino
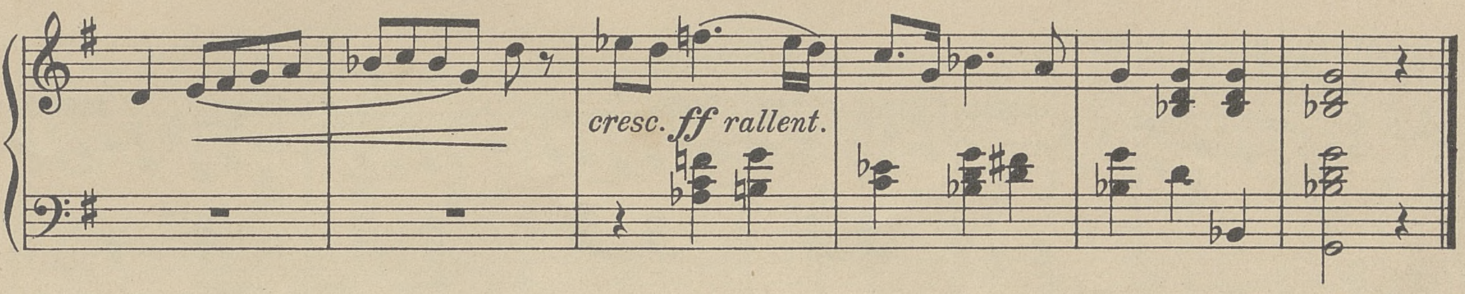
St. Moniuszko

Dumka Zosi z op. Flis

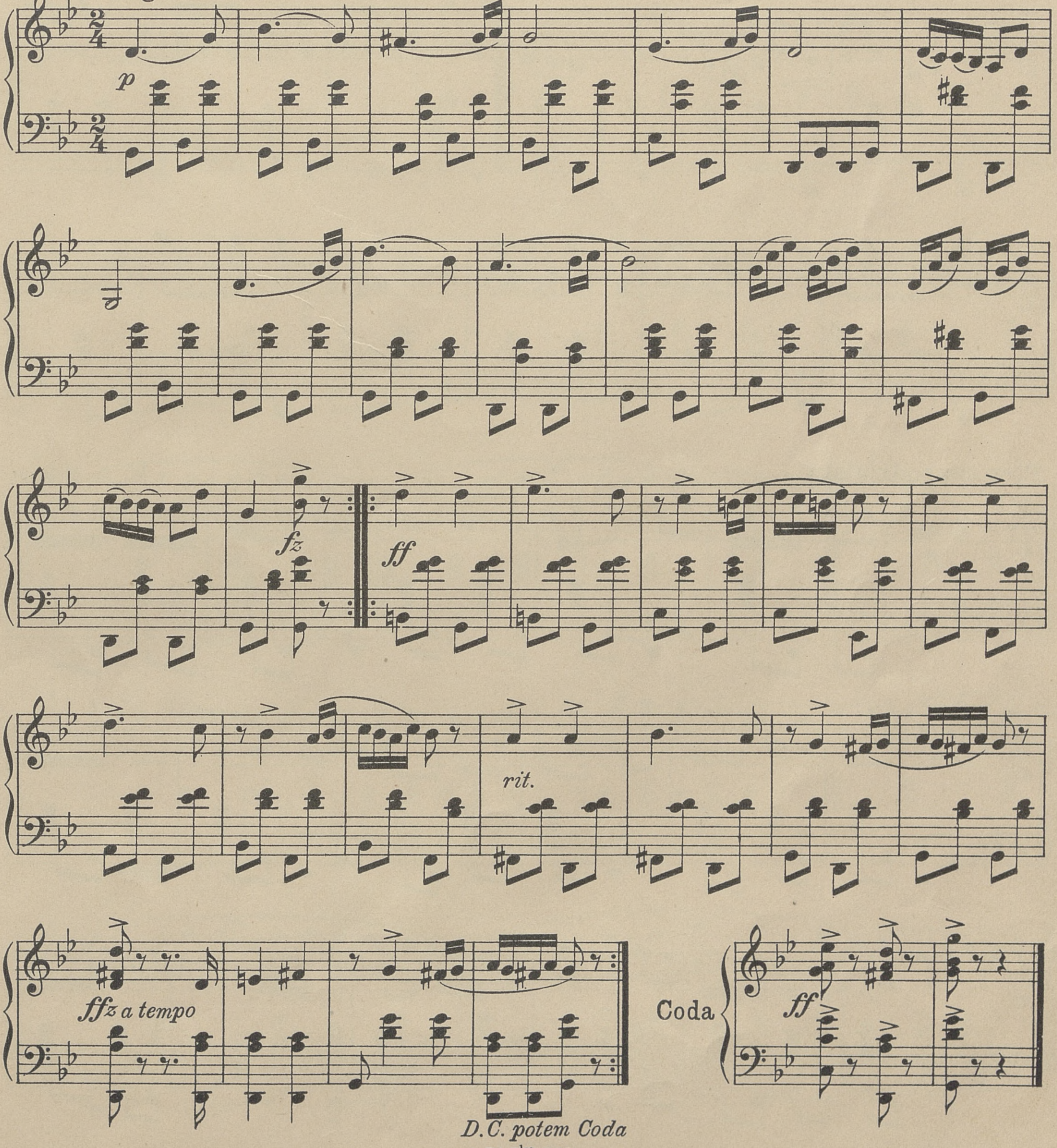
St. Moniuszko

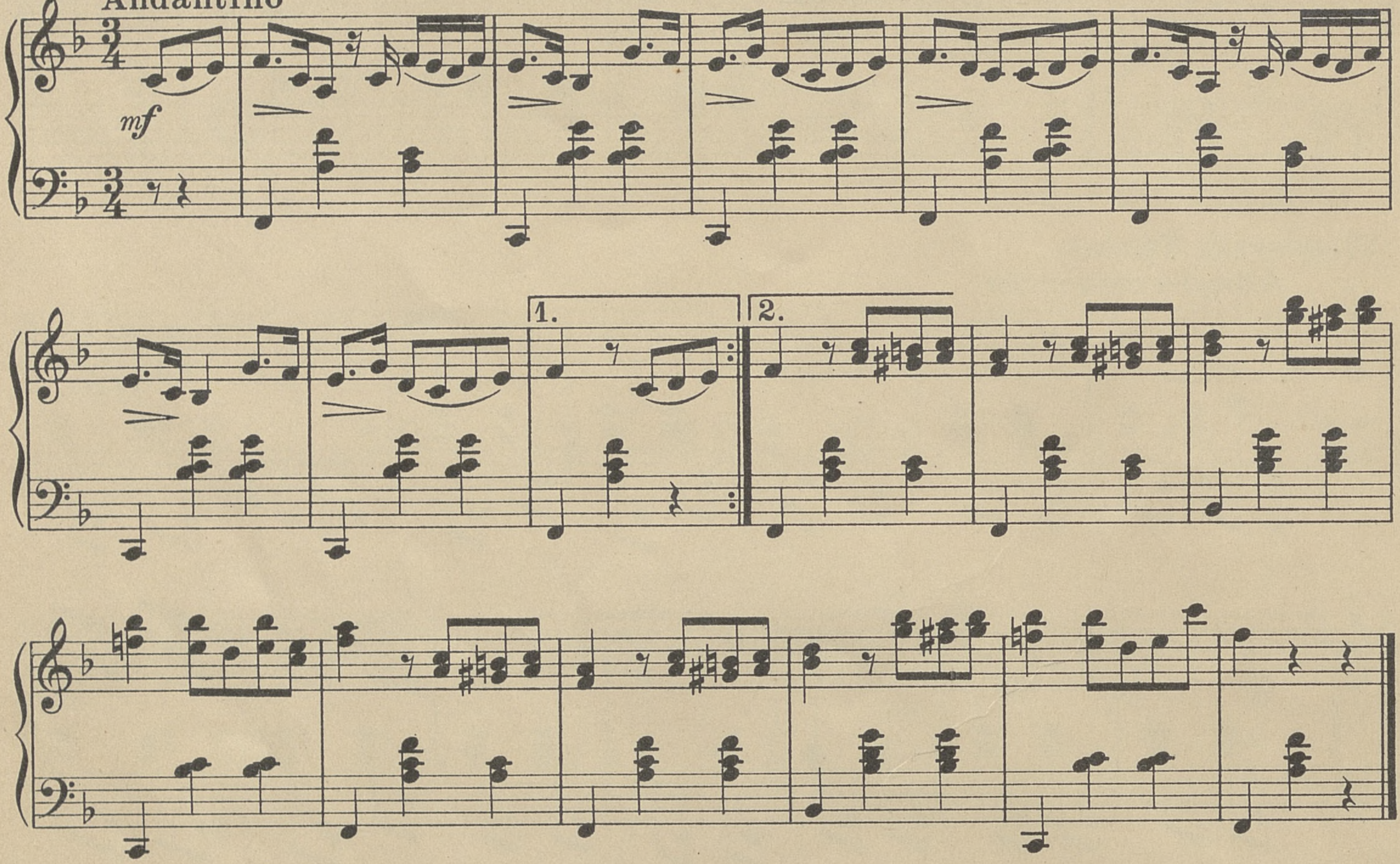
Węgierski Taniec

Allegro moderato

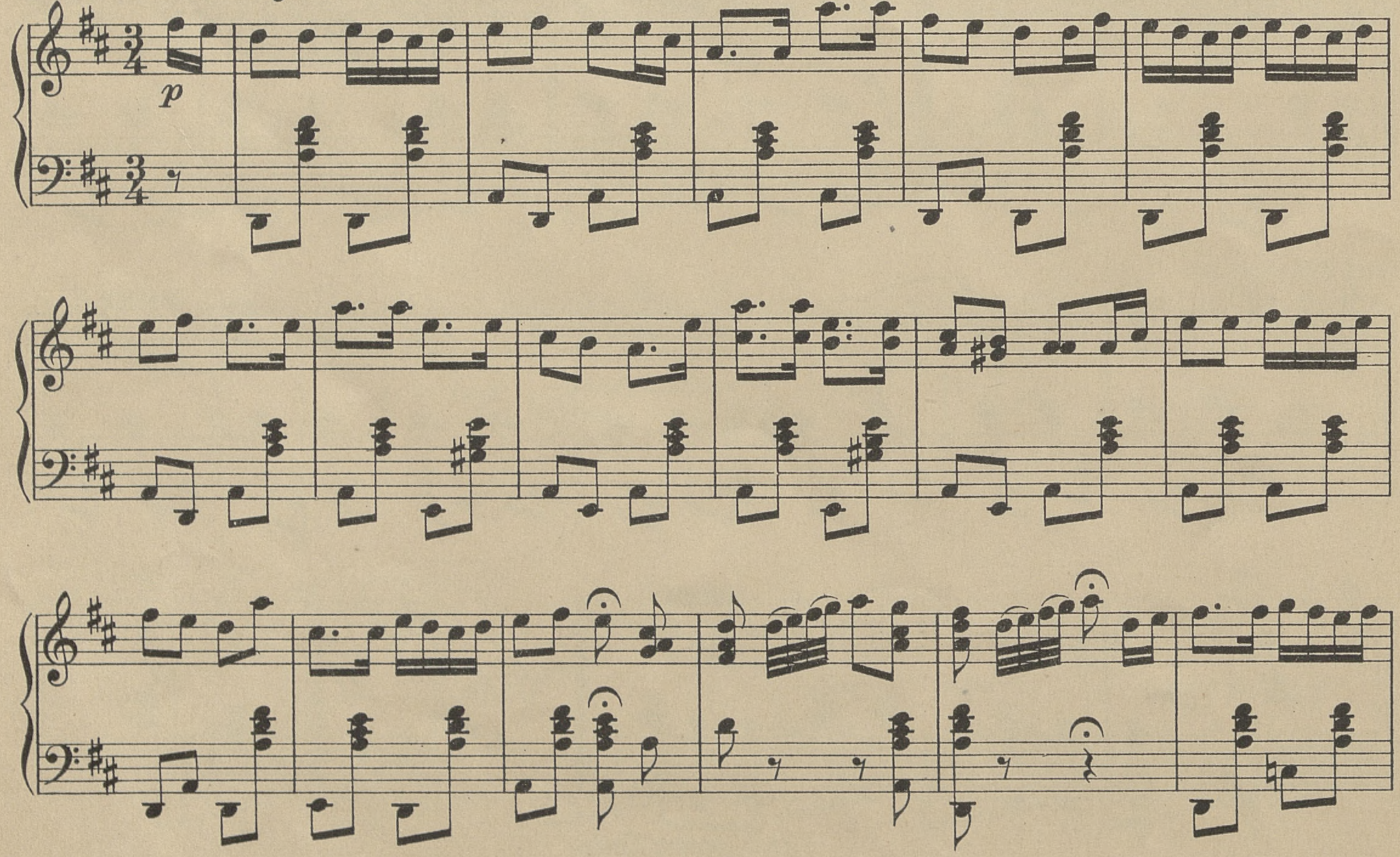
Tyrolska pieśń ludowa.
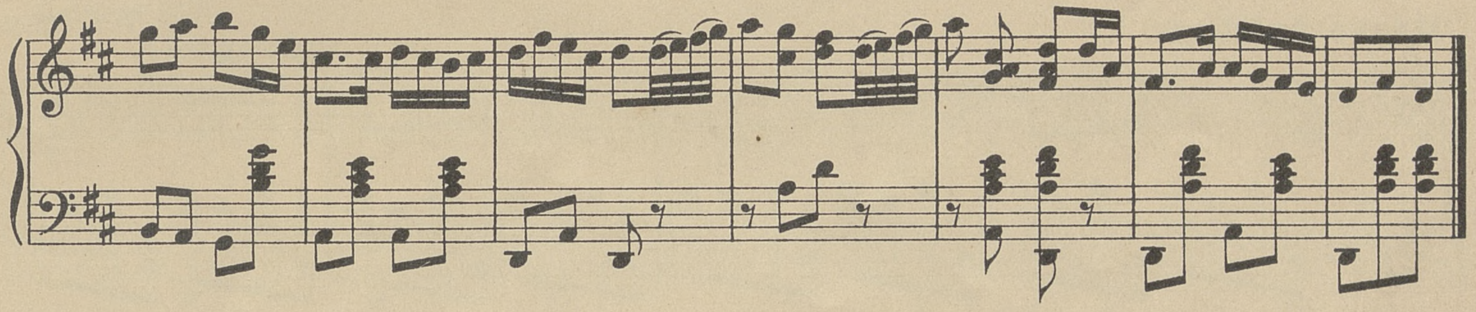
Andantino

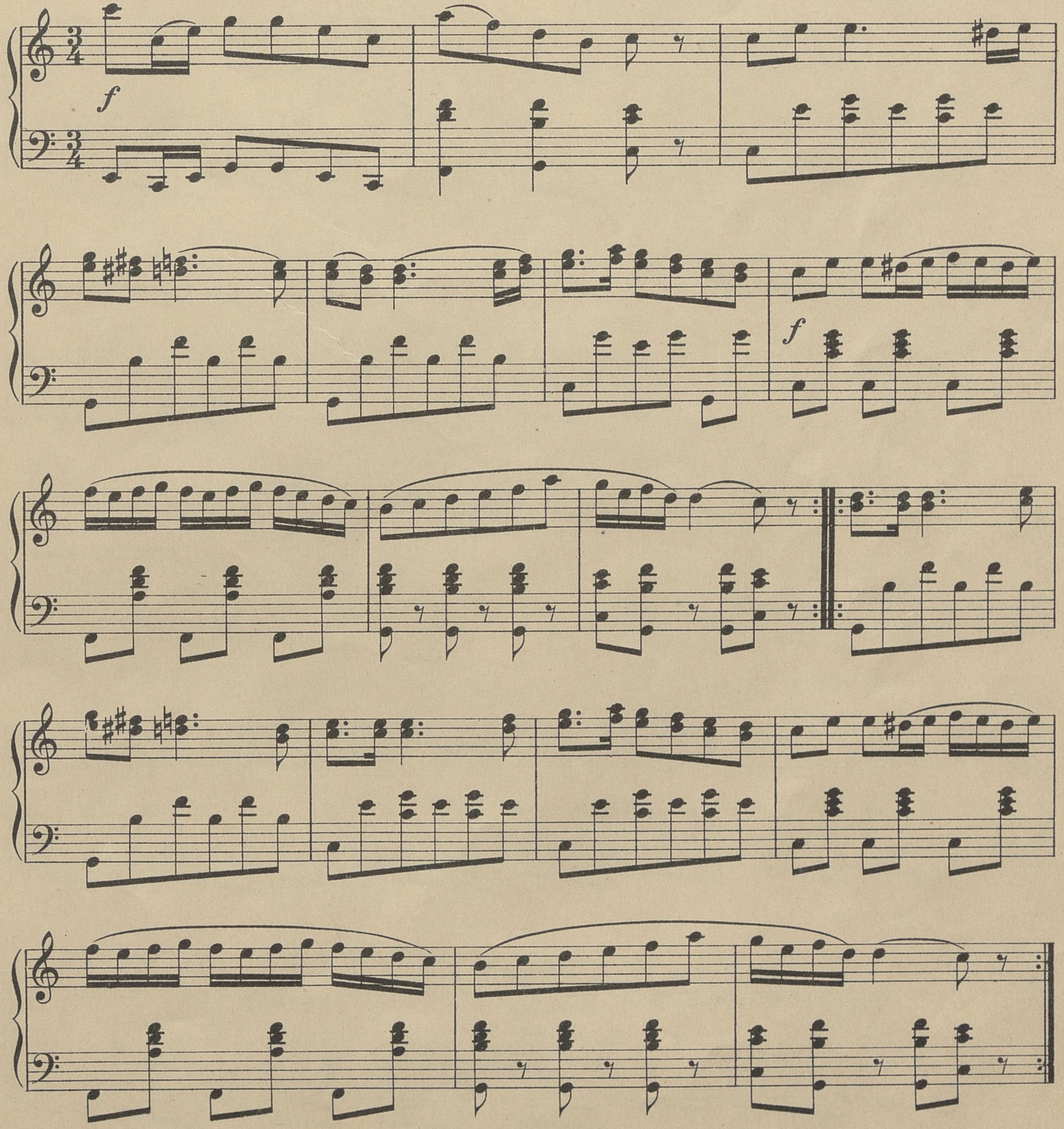
Flet czarodziejski.

W. A. Mozart

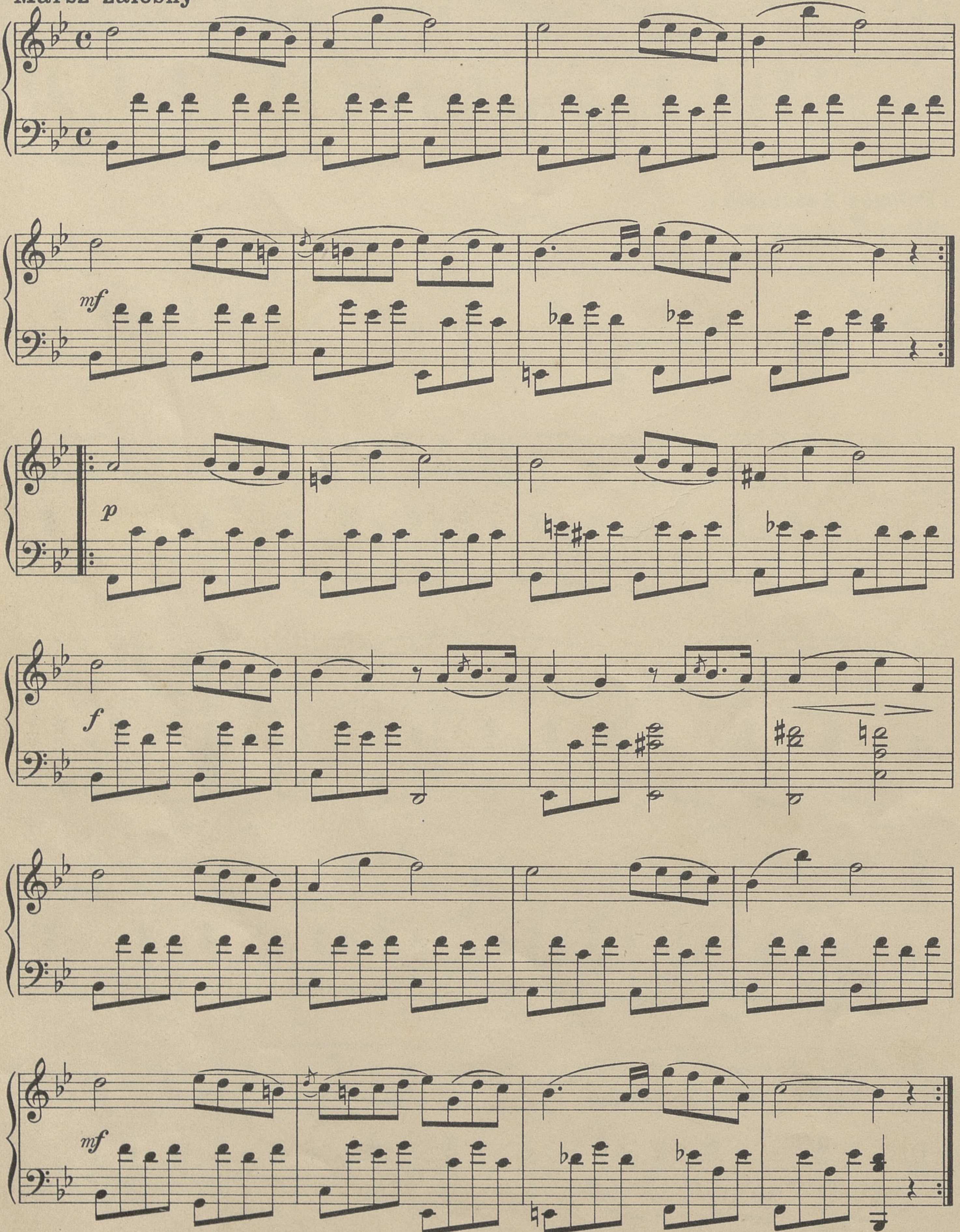

Polonez Kościuszki.

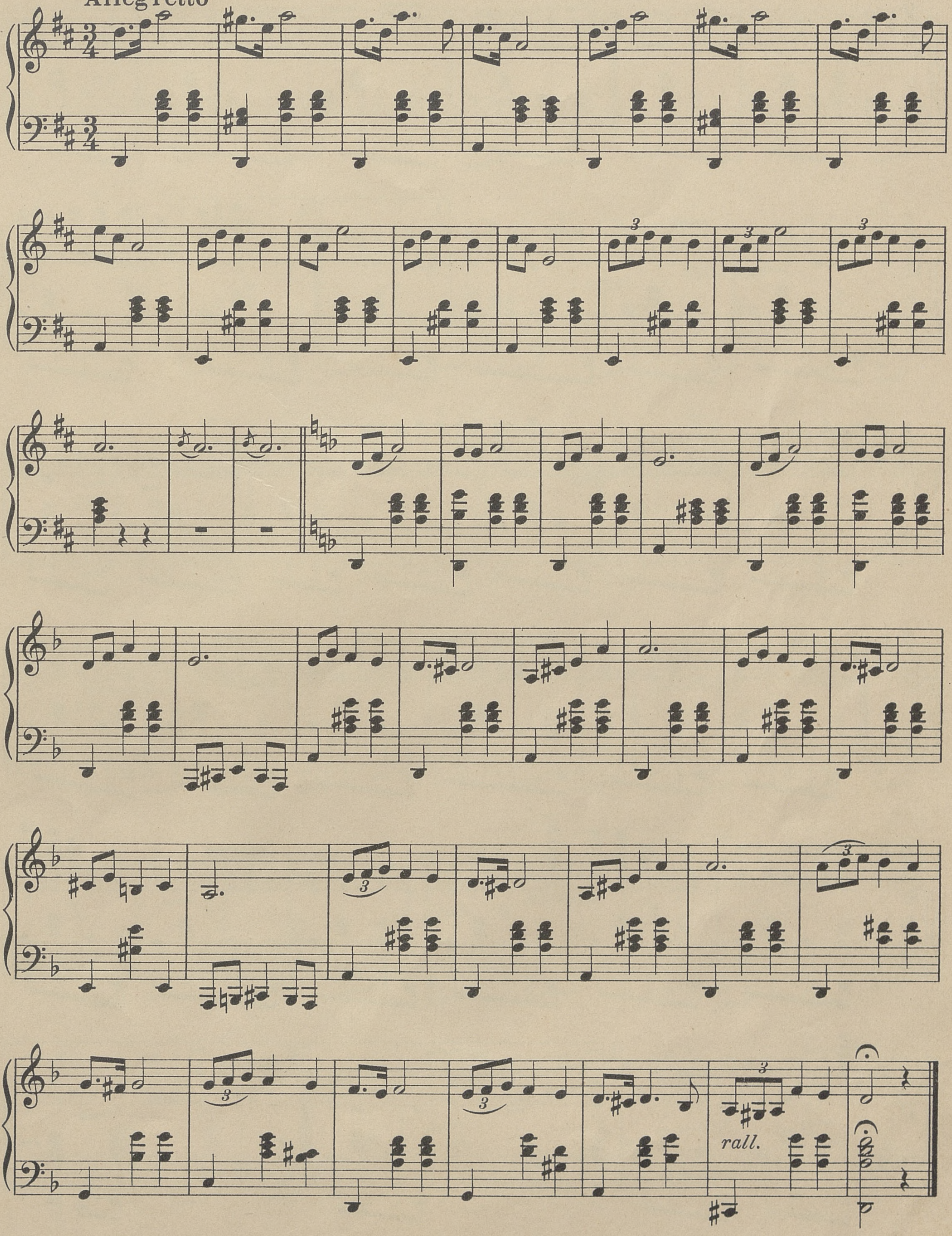
Marsz żałobny

F. Chopin

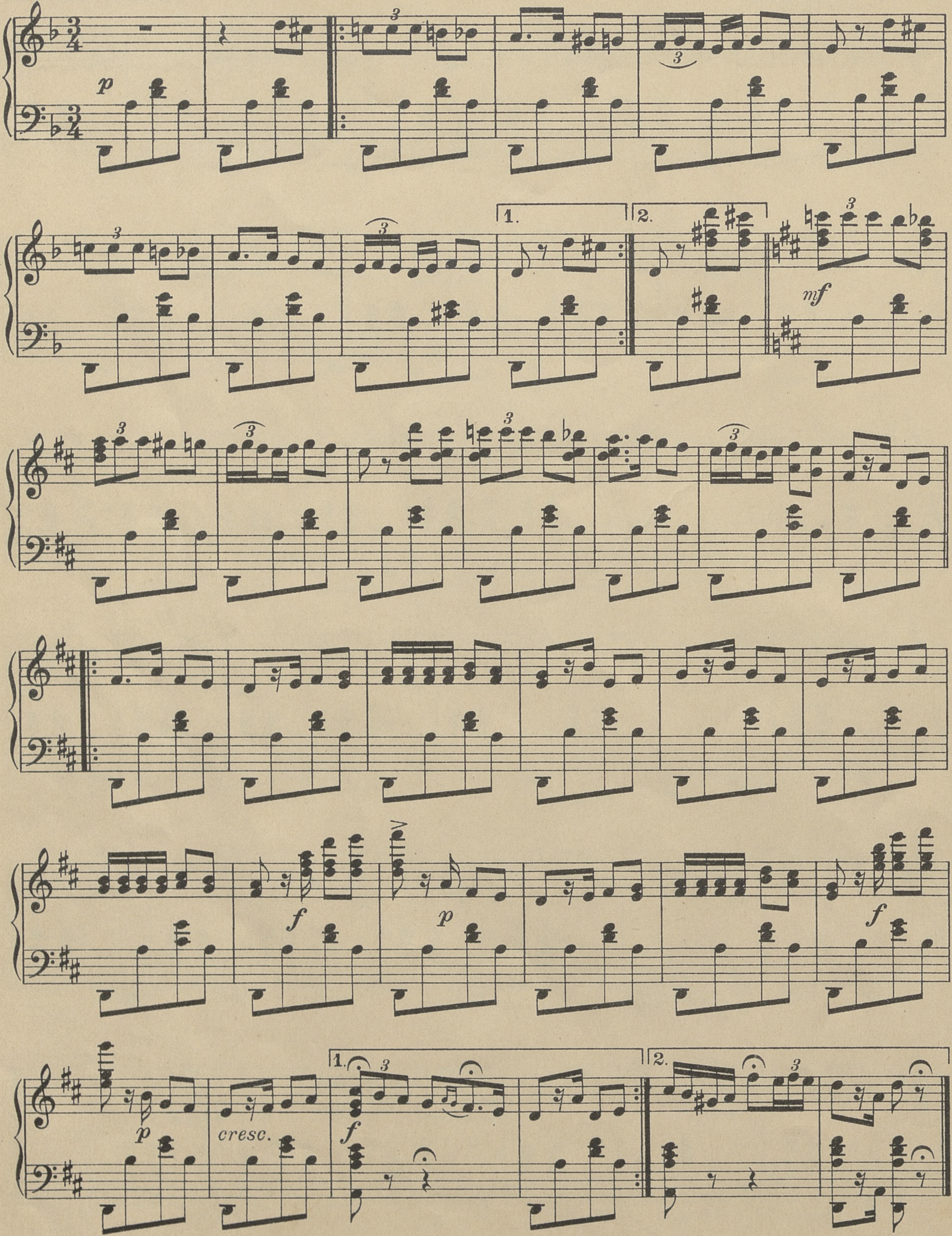
Kujawiak

Allegretto

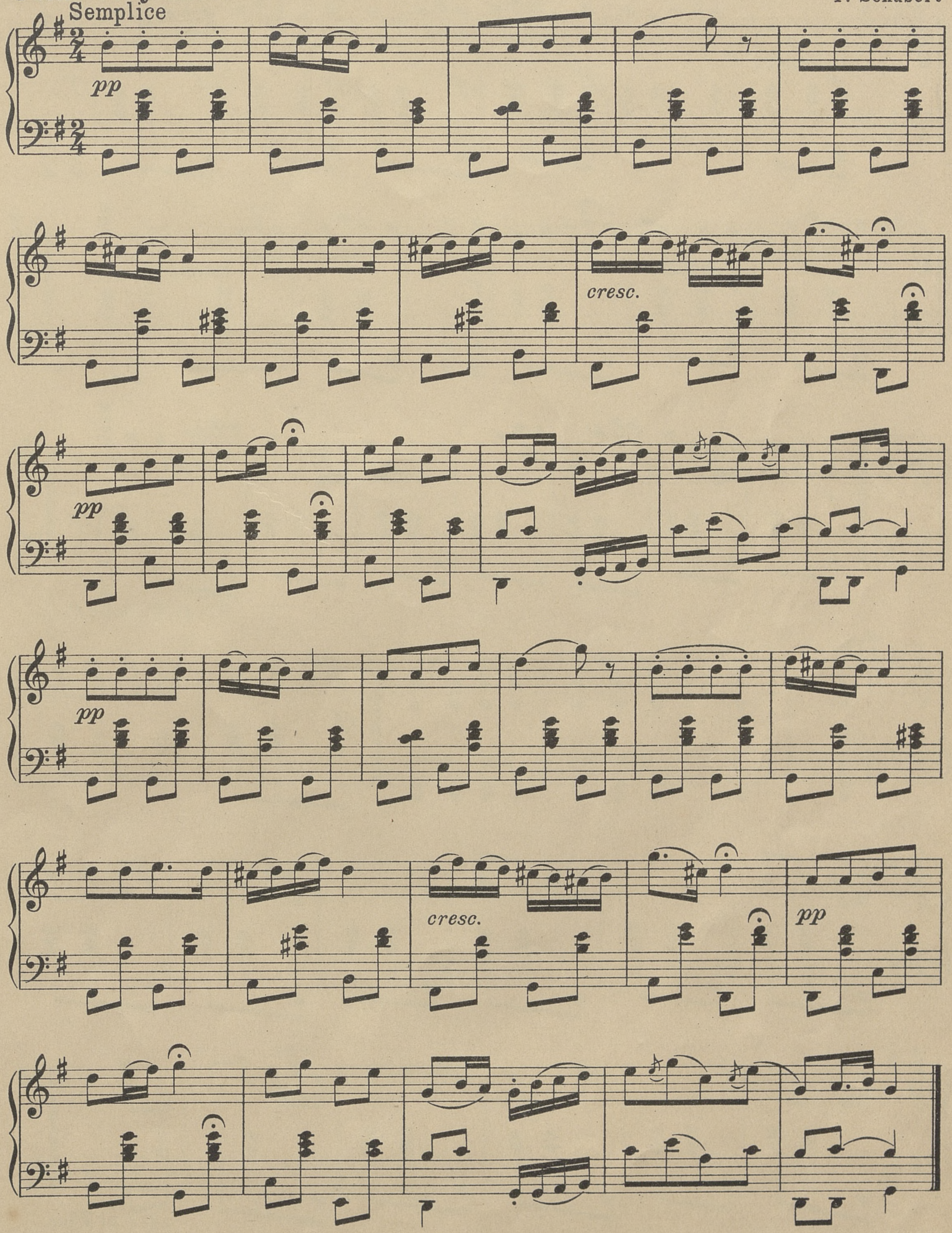
Carmen: Habanera

G. Bizet

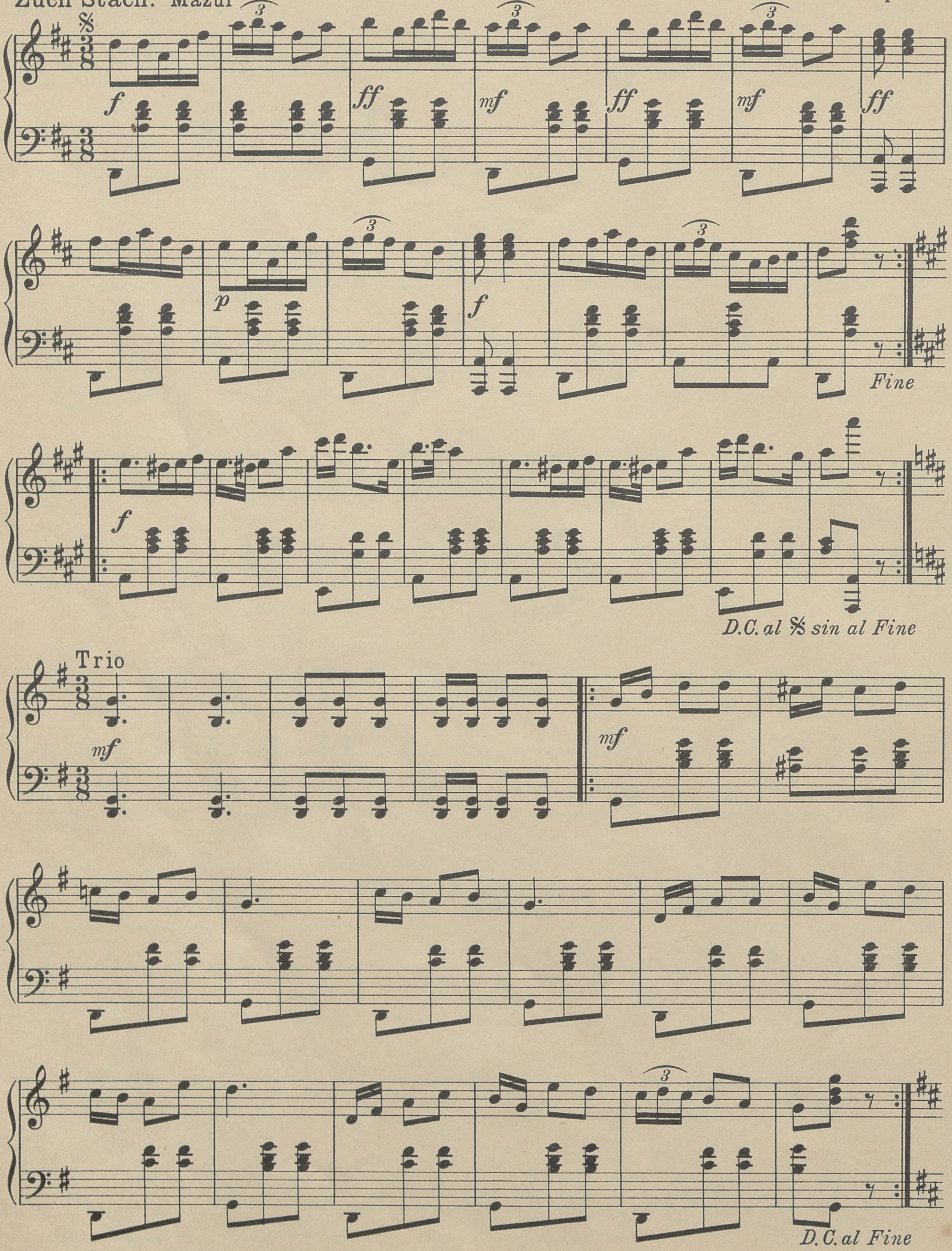
Polna różyczka

F. Schubert

Zuch Stach. Mazur

A. Wroński Op. 182.

BIBLIOTHECA UNIV. JAGELL. CRACOVIENSIS

KSIĘGARNIA, SKŁAD i WYDAWNICTWO NUT MUZYCZNYCH

A. PIWARSKIEGO i S-ki w KRAKOWIE

poleca wydane własnym nakładem:

KOWICKI ST. Szkoła gry na trąbce (Flügelhorn lub Cornet) osnuta na melodyach swojskich . . . . . Cena Kor. 3.—

LANGER ANT. Początki gry na skrzypcach. Zeszyt I i II po . . . . Kor. 2.—

— Praktyczna szkoła na skrzypce. Nauka gry w 3-ciej pozycyi . . . . Kor. 2.—

PLOHN A. Praktyczna szkoła gry na mandolinie. Wydanie nowe, powiększone . . . . Kor. 3.—

— Praktyczna szkoła gry na gitarze . . . . . . Kor. 3.—

Oprócz powyzszych szkół, księgarnia utrzymuje na składzie wszelkie inne podręczniki do nauki gry na instrumentach dętych, jakoteż i smyczkowych.

Katalogi wysyła się darmo i opłatnie.

Nr. 20. C. G. Roeder Sp. z o. p. w Lipsku. 323712